

F. t. l. om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Lovforslag nr. L 148. Fremsat den 26. januar 2006 af ministeren for familie- og forbrugeranliggender (Lars Barfoed).

Forslag

til

Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

§ 1. Bestemmelserne i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) gælder her landet.

Stk. 2. En dansk oversættelse af konventionen er medtaget som bilag til loven.

Stk. 3. Konventionens bestemmelser finder ikke anvendelse i det omfang, særlige regler er fastsat i andre retsfor skrifter.

Stk. 4. Konventionens bestemmelser finder ikke anvendelse i det indbyrdes forhold mellem Danmark og Færøerne henholdsvis Danmark og Grønland.

Stk. 5. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan bestemme, at loven finder helt eller delvist anvendelse på overenskomster om ændring af konventionen.

Centralmyndighed

§ 2. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender udpeger en centralmyndighed, jf. konventionens artikel 29, og kan fastsætte regler for dens virksomhed, herunder i samråd med vedkommende minister om at overlade dele af dens opgaver til andre myndigheder.

Domstolenes behandling af sager efter konventionen

§ 3. Rettens afgørelse om overførsel af kompetence efter konventionens artikel 8 og 9 træffes ved kendelse. Afgørelsen kan kæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

§ 4. Anmodninger efter konventionens artikel 24 om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning indgives til fogedretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl eller senest har haft bopæl. Hvis barnet ikke har eller har haft bopæl her i landet, indgives anmodningen til fogedretten i den retskreds, hvor den, over for hvem anerkendelsen eller ikke-ankendelsen gøres gældende (rekvisitus), har hjemting. Hvis rekvisitus ikke har hjemting her i landet, indgives anmodningen til fogedretten i den retskreds, hvor den, der anmoder om anerkendelse eller ikke-ankendelse (rekvirenten), har hjemting eller, hvis rekvirenten ikke har hjemting her i landet, i København.

§ 5. Anmodninger efter konventionens artikel 26 om, at en foranstaltning erklæres for eksigibel her i landet, indgives til fogedretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Har barnet ikke bopæl her i landet, indgives anmodningen til fogedretten i den retskreds, hvor tvangsfuldbyrdelse kan ske.

Stk. 2. Finder fogedretten det ikke muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at rekvirenten eller rekvisitus har advokatbistand, kan fogedretten besikke den pågældende part en advokat. Hvis parten ikke opfylder betingelserne i retsplejelovens § 325, pålægger fogedretten parten at erstatte statskassen udgifterne i forbindelse med beskikkelsen. § 18 a i lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børne bortførelser) finder tilsvarende anvendelse.

§ 6. En anmodning efter § 4 eller § 5 skal være skriftlig og skal være ledsaget af en udskrift af den foranstaltning, anmodningen angår. Foged-

retten kan kræve en bekræftet oversættelse til dansk af udskriften.

Stk. 2. Hvis rekvirenten har bopæl i udlandet, skal der i anmodningen angives en person her i landet, til hvem meddelelser vedrørende sagen kan sendes.

Stk. 3. Fogedretten afgør ved kendelse, om anmodningen kan imødekommes. Afgørelsen kan kræves efter reglerne i retsplejelovens kapitel 53.

Ændring af forskellige love

§ 7. I lov om forældremyndighed og samvær, jf. lov nr. 387 af 14. juni 1995, som bl.a. ændret ved § 2 i lov nr. 461 af 7. juni 2001 og senest ved § 1 i lov nr. 525 af 24. juni 2005 og § 25 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 indsættes efter »landet«: », eller til at barnets ophold i udlandet forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte«.

2. I § 5 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Erklæring som nævnt i stk. 1 etablerer dog ikke fælles forældremyndighed, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 f for her i landet at behandle spørgsmålet om forældremyndighed ikke er opfyldt.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

3. Overskriften til *kapitel 7* affattes således: »Internationale aftaler og international kompetence«.

4. I § 32 indsættes som stk. 3:

»*Stk. 3.* Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen).«

5. Efter § 32 indsættes:

»§ 32 a. Statsforvaltningen kan behandle en sag om forældremyndighed, samvær m.v., hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 f er opfyldt.

Stk. 2. Statsforvaltningens afvisning af at behandle en sag om forældremyndighed efter § 9, stk. 2, eller §§ 12-14, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, kan efter anmodning fra en af parterne indbringes for retten.«

§ 8. I værgemålsloven, jf. lov nr. 388 af 14. juni 1995, som ændret ved § 15 i lov nr. 542 af 24. juni 2005 og § 8 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 51 indsættes som stk. 3:

»*Stk. 3.* Justitsministeren kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen).«

§ 9. I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1187 af 7. december 2005, foretages følgende ændring:

1. Efter § 58 b indsættes:

»§ 58 c. Socialministeren kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen). Ministeren kan endvidere fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling for foranstaltninger, der er truffet med henvisning til konventionen.«

§ 10. I lov nr. 573 af 24. juni 2005 om social service foretages følgende ændring:

1. Efter § 172 indsættes:

»Kapitel 30 a

Bemyndigelser m.v.

§ 172 a. Socialministeren kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen). Ministeren kan endvidere fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling for foranstaltninger, der er truffet med henvisning til konventionen.«

§ 11. I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 847 af 8. september 2005, som senest ændret

ved lov nr. 1418 af 21. december 2005, foretages følgende ændring:

1. Efter § 64 indsættes:

»§ 65. De afgørelser, som kommunen træffer efter reglerne i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fyldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), kan indbringes for de sociale nævn. Klagerne behandles efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Ankestyrelsen kan behandle afgørelser efter reglerne i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), i sager, hvor børn- og unge-udvalgets afgørelse er indbragt for Ankestyrelsen.

Stk. 3. Personer og myndigheder, som har en retlig interesse i sagen, kan klage over afgørelsen.«

§ 12. I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 910 af 27. september 2005, som bl.a. ændret ved § 3 i lov nr. 525 af 24. juni 2005 og senest ved lov nr. 1399 af 21. december 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 448 a, stk. 3, indsættes efter 3. pkt.: »Statsforvaltningens afgørelse efter 3. pkt. kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.«

2. I § 448 c, stk. 1, ændres »eller forældremyndighed kan indbringes for retten« til: »kan behandles«.

3. I § 448 d, stk. 1, indsættes efter »Sag«: »om ægteskab«.

4. Efter § 448 e indsættes:

»§ 448 f. Sag om forældremyndighed kan behandles her i riget, såfremt

- 1) barnet har bopæl her,
- 2) barnet ulovligt er ført til udlandet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet, og barnet umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen havde bopæl her,
- 3) barnet opholder sig her og som følge af uroligheder eller lignende er fordrevet fra sit hjemland,
- 4) barnet opholder sig her, og barnets bopæl ikke kendes, eller

5) barnet opholder sig her, og sagen er så hastende, at en afgørelse fra myndighederne i det land, hvor barnet har bopæl, ikke kan afventes.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, finder ikke anvendelse, hvis

- 1) barnet har haft bopæl i udlandet i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl,
- 2) der inden for dette tidsrum ikke er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, som stadig er under behandling, og
- 3) barnet er faldet til i sine nye omgivelser.

Stk. 3. Stk. 1, nr. 1 og 4, finder ikke anvendelse, hvis barnet ulovligt er ført her til landet eller ulovligt tilbageholdes her, medmindre

- 1) barnet har haft bopæl her i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og der ikke inden for dette tidsrum er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, eller
- 2) en anmodning om tilbagegivelse af barnet er blevet afslået.

Stk. 4. Stk. 1-3 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

§ 448 g. Sag om forældremyndighed indbringes for retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgtets hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting eller, hvis sagsøgeren ikke har hjemting her i riget, for Københavns Byret.«

§ 13. I lov nr. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børne bortførelser), som ændret ved § 1 i lov nr. 387 af 28. maj 2003, foretages følgende ændring:

1. Efter § 18 indsættes:

»§ 18 a. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender udpeger efter ansøgning et antal advokater, som må anses som særligt egnede til beskikkelse i sager efter § 18, stk. 2.«

§ 14. I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 147 af 9. marts 1999, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 525 af

24. juni 2005 og § 29 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. Efter § 43 indsættes:

»International kompetence

§ 43 a. Statsforvaltningen kan behandle en ansøgning om separation eller skilsmisse, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 c, stk. 1 og 3, er opfyldt.

Stk. 2. Statsforvaltningens afvisning af at behandle en sag om separation eller skilsmisse, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, kan efter anmodning fra en af parterne indbringes for retten.«

Ikrafttræden m.v.

§ 15. Loven træder i kraft den 1. januar 2007, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Lovens § 7, nr. 1, og § 13 træder i kraft den 1. juli 2006.

Stk. 3. Tidspunktet for ikrafttræden af lovens §§ 1-6, § 7, nr. 4, og §§ 8-11 fastsættes af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

§ 16. Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne.

Stk. 2. Lovens §§ 1-8, 13 og 14 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 1

Konvention om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn

(Udfærdiget den 19. oktober 1996)

De stater, som har undertegnet denne konvention, og som

finder, at der er behov for at forbedre beskyttelsen af børn i internationale situationer,

ønsker at undgå konflikt mellem deres retssystemer for så vidt angår kompetence, lovvalg samt anerkendelse og fuldbyrdelse af foranstaltninger til beskyttelse af børn,

erindrer om betydningen af internationalt samarbejde med henblik på at beskytte børn,

bekræfter, at barnets bedste skal være det overordnede hensyn,

erkender, at der er behov for en revision af konventionen af 5. oktober 1961 om myndighedernes kompetence og lovvalget i sager vedrørende beskyttelse af mindreårige,

ønsker at fastlægge fælles bestemmelser i dette øjemed under hensyntagen til De Forenede Nationers konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder,

er blevet enige om følgende bestemmelser:

KAPITEL I KONVENTIONENS ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1

1. Denne konvention har til formål:
  - a) at afgøre, hvilken stats myndigheder der har kompetence til at træffe foranstaltninger med henblik på beskyttelse af et barns person eller formue;
  - b) at afgøre, hvilken lov der skal anvendes af de pågældende myndigheder under udøvelsen af deres kompetence;
  - c) at afgøre, hvilken lov der skal anvendes på forældreansvar;

d) at sikre anerkendelse og fuldbyrdelse af sådanne beskyttelsesforanstaltninger i alle kontraherende stater;

e) at etablere det samarbejde mellem myndighederne i de kontraherende stater, der måtte være nødvendigt for at opfylde denne konventions formål.

2. I denne konvention omfatter udtrykket "forældreansvar" forældremyndighed eller ethvert tilsvarende myndighedsforhold, der er bestemmende for de rettigheder, beføjelser og forpligtelser, der gælder for forældre, værger eller andre retlige repræsentanter i forhold til et barns person eller formue.

Artikel 2

Denne konvention finder anvendelse på børn fra tidspunktet for deres fødsel, indtil de er fyldt 18 år.

Artikel 3

De i artikel 1 omhandlede foranstaltninger kan navnlig vedrøre:

- a) tildeling, udøvelse, hel eller delvis frakendelse af forældreansvar samt delegation heraf;
- b) forældremyndighed, herunder retten til at drage omsorg for barnets person og navnlig retten til at bestemme, hvor barnet skal bo, samt samvær, herunder retten til at bringe barnet til et andet sted end dets sædvanlige opholdssted for et begrænset tidsrum;
- c) værgemål, samværgemål og lignende retsinstitutter;
- d) udpegelse af en person eller myndighed, der skal tage sig af barnets person eller formue, og som skal repræsentere eller bistå barnet, samt fastlæggelse af en sådan person eller myndigheds opgaver;
- e) anbringelse af barnet hos en plejefamilie eller på en institution eller i et kafala-plejeforhold eller lignende plejeforhold;

- f) en offentlig myndigheds tilsyn med den omsorg for et barn, der varetages af enhver person, der har barnet i sin varetægt;
- g) forvaltning eller bevarelse af et barns formue eller disponering herover.

Artikel 4

Denne konvention finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende:

- a) fastlæggelse eller anfægtelse af forældre-barn-forhold;
- b) afgørelser om adoption, adoptionsforberedende foranstaltninger, omstødelse af adoption eller ophævelse af adoptivforhold;
- c) barnets for- og efternavne;
- d) myndighed;
- e) underholdspligt;
- f) trusts og arv;
- g) social sikring;
- h) offentligretlige foranstaltninger af generel karakter vedrørende uddannelse og sundhed;
- i) foranstaltninger, der er truffet som følge af strafbare handlinger begået af børn;
- j) afgørelser om retten til asyl og om indvandring.

KAPITEL II KOMPETENCE

Artikel 5

1. De retslige eller administrative myndigheder i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnets person eller formue.
2. Hvis barnets sædvanlige opholdssted ændres til en anden kontraherende stat, tilfalder kompetencen, med forbehold af artikel 7, myndighederne i den stat, hvor barnet har fået nyt sædvanligt opholdssted.

Artikel 6

1. For flygtningebørn og børn, der er internationalt fordrevne på grund af uroligheder i deres land, har myndighederne i den kontraherende stat, på hvis område disse børn befinder sig som følge af deres fordrivelse, den i artikel 5, stk. 1, omhandlede kompetence.
2. Stk. 1 finder også anvendelse på børn, hvis sædvanlige opholdssted ikke kan fastslås.

Artikel 7

1. I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bevarer myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen, deres kompetence, indtil barnet har fået sædvanligt opholdssted i en anden stat, og
    - a) hver person, institution eller anden myndighed, der har forældremyndighed, har affundet sig med fjernelsen eller tilbageholdelsen, eller
    - b) barnet har boet i denne anden stat i et tidsrum af mindst ét år, efter at den person, institution eller anden myndighed, der har forældremyndighed, har fået eller burde have fået kendskab til barnets opholdssted, og ingen anmodning om tilbagegivelse af barnet fremsat inden for dette tidsrum fortsat er under behandling, og barnet er faldet til i sine nye omgivelser.
  2. En fjernelse eller tilbageholdelse af et barn skal anses for ulovlig:
    - a) når den strider mod en forældremyndighed, der tilkommer en person, institution eller anden myndighed, i fællesskab eller alene, i henhold til loven i den stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted umiddelbart før fjernelsen eller tilbageholdelsen, og
    - b) denne forældremyndighed faktisk blev udøvet, i fællesskab eller alene, da fjernelsen eller tilbageholdelsen fandt sted, eller ville være blevet udøvet, hvis ikke fjernelsen eller tilbageholdelsen var sket.
- Den i litra a) omhandlede forældremyndighed kan navnlig følge af loven eller være tilkendt ved en retslig eller administrativ afgørelse eller en aftale, der er gyldig i henhold til loven i den pågældende stat.
3. Så længe de i stk. 1 omhandlede myndigheder bevarer deres kompetence, kan myndighederne i den kontraherende stat, hvortil barnet er blevet fjernet, eller hvor det tilbageholdes, kun træffe de hasteforanstaltninger efter artikel 11, der er nødvendige for at beskytte barnets person eller formue.

Artikel 8

1. Undtagelsesvis kan den myndighed i en kontraherende stat, der har kompetence efter artikel 5 eller 6, hvis den finder, at en myn-

- dighed i en anden kontraherende stat i en konkret sag er bedre egnet til at vurdere, hvad der er til barnets bedste, enten:
- direkte eller med bistand fra centralmyndigheden i sin egen stat anmode den pågældende anden myndighed om at overtage kompetencen til at træffe de beskyttelsesforanstaltninger, den anser for nødvendige, eller
  - udsætte behandlingen af sagen og opfordre parterne til at indgive en sådan anmodning til myndigheden i den pågældende anden stat.
2. De kontraherende stater, til hvis myndigheder der kan indgives en anmodning som omhandlet i stk. 1, er:
    - a) en stat, som barnet er statsborger i;
    - b) en stat, som barnet har formue i;
    - c) en stat, hvis myndigheder har modtaget en anmodning om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab vedrørende barnets forældre;
    - d) en stat, som barnet har en væsentlig tilknytning til;
  3. De berørte myndigheder kan udveksle synspunkter.
  4. Den myndighed, der modtager en anmodning som omhandlet i stk. 1, kan overtage kompetencen fra den myndighed, der har kompetence efter artikel 5 eller 6, hvis den finder, at dette er til barnets bedste.

Artikel 9

1. Hvis myndighederne i en kontraherende stat som omhandlet i artikel 8, stk. 2, finder, at de i en konkret sag er bedre egnede til at vurdere, hvad der er til barnets bedste, kan de enten:
  - direkte eller med bistand fra centralmyndigheden i den pågældende stat anmode den kompetente myndighed i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, om at få tillagt kompetencen til at træffe de beskyttelsesforanstaltninger, de anser for nødvendige, eller
  - opfordre parterne til at indgive en sådan anmodning til myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted.
2. De berørte myndigheder kan udveksle synspunkter.

3. Den myndighed, der foranlediger anmodningen, kan kun udøve kompetence i stedet for myndigheden i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, hvis sidstnævnte myndighed accepterer anmodningen.

Artikel 10

1. Uden at det berører artikel 5 til 9, kan myndighederne i en kontraherende stat, der udøver deres kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab vedrørende forældrene til et barn, der har sit sædvanlige opholdssted i en anden kontraherende stat, for så vidt dette er hjemlet i loven i deres egen stat, træffe foranstaltninger til beskyttelse af det pågældende barns person eller formue, hvis
  - a) en af forældrene på det tidspunkt, hvor sagen blev indledt, havde sit sædvanlige opholdssted i den pågældende stat, og en af forældrene havde forældreansvar over for barnet, og
  - b) disse myndigheders kompetence til at træffe sådanne foranstaltninger er accepteret af forældrene samt af enhver anden person med forældreansvar over for barnet, og dette er til barnets bedste.
2. Den i stk. 1 omhandlede kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af barnet ophører, så snart der er truffet endelig afgørelse om imødekommelse eller afvisning af anmodningen om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskabet, eller sagen er afsluttet af anden grund.

Artikel 11

1. I alle hastetilfælde har myndighederne i en kontraherende stat, på hvis område barnet befinder sig eller har formue, kompetence til at træffe alle nødvendige beskyttelsesforanstaltninger.
2. Foranstaltninger, der er truffet efter stk. 1 vedrørende et barn, der har sit sædvanlige opholdssted i en kontraherende stat, bortfalder, så snart de myndigheder, der har kompetence efter artikel 5 til 10, har truffet de efter forholdene nødvendige foranstaltninger.
3. Foranstaltninger, der er truffet efter stk. 1 vedrørende et barn, der har sit sædvanlige

opholdssted i en ikke-kontraherende stat, bortfalder i enhver kontraherende stat, så snart de efter forholdene nødvendige foranstaltninger, der er truffet af myndighederne i den anden stat, anerkendes i den pågældende kontraherende stat.

Artikel 12

1. Med forbehold af artikel 7 har myndighederne i en kontraherende stat, på hvis område barnet befinder sig eller har formue, kompetence til at træffe foranstaltninger af foreløbig karakter til beskyttelse af barnets person eller formue med en territorial virkning, der begrænser sig til den pågældende stat, for så vidt sådanne foranstaltninger ikke er uforenelige med foranstaltninger, der allerede er truffet af myndigheder, der har kompetence efter artikel 5 til 10.
2. Foranstaltninger, der er truffet efter stk. 1 vedrørende et barn, der har sit sædvanlige opholdssted i en kontraherende stat, bortfalder, så snart de myndigheder, der har kompetence efter artikel 5 til 10, har truffet afgørelse om de beskyttelsesforanstaltninger, der måtte være nødvendige efter forholdene.
3. Foranstaltninger, der er truffet efter stk. 1 vedrørende et barn, der har sit sædvanlige opholdssted i en ikke-kontraherende stat, bortfalder i den kontraherende stat, hvor de blev truffet, så snart de efter forholdene nødvendige foranstaltninger, der er truffet af myndighederne i en anden stat, anerkendes i den pågældende kontraherende stat.

Artikel 13

1. De myndigheder i en kontraherende stat, der efter artikel 5 til 10 har kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af et barns person eller formue, skal afstå fra at udøve denne kompetence, hvis der på det tidspunkt, hvor sagen blev indledt, var indgivet anmodning om tilsvarende foranstaltninger til myndighederne i en anden kontraherende stat, der havde kompetence efter artikel 5 til 10 på det tidspunkt, hvor anmodningen blev fremsat, og denne anmodning stadig er under behandling.
2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis de myndigheder, som anmodningen om foranstaltninger oprindeligt blev indgivet til, har givet afkald på kompetencen.

Artikel 14

Foranstaltninger, der er truffet efter artikel 5 til 10, forbliver i kraft på de fastsatte vilkår, selv om det grundlag, hvorpå kompetencen blev støttet, ikke længere består som følge af ændrede omstændigheder, så længe de myndigheder, der har kompetence efter denne konvention, ikke har ændret, erstattet eller ophævet de pågældende foranstaltninger.

KAPITEL III LOVVALG

Artikel 15

1. De kontraherende staters myndigheder skal under udøvelsen af deres kompetence efter bestemmelserne i kapitel II anvende loven i deres egen stat.
2. De kan dog undtagelsesvis, for så vidt dette måtte være påkrævet for at beskytte barnets person eller formue, anvende eller tage hensyn til loven i en anden stat, som sagen har en væsentlig tilknytning til.
3. Hvis barnets sædvanlige opholdssted flyttes til en anden kontraherende stat, er vilkårene for gennemførelsen af de foranstaltninger, der er truffet i den stat, hvor barnet tidligere havde sit sædvanlige opholdssted, undergivet loven i denne anden stat fra flytningstidspunktet.

Artikel 16

1. Tildeling eller ophør af forældreansvar som en følge af loven uden en retslig eller administrativ myndigheds mellemkomst er undergivet loven i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted.
2. Tildeling eller ophør af forældreansvar ved aftale eller ved en ensidig handling uden en retslig eller administrativ myndigheds mellemkomst er undergivet loven i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor aftalen eller den ensidige handling får virkning.
3. Forældreansvar, der følger af loven i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, består fortsat efter en flytning af barnets sædvanlige opholdssted til en anden stat.
4. Hvis et barns sædvanlige opholdssted ændres, er tildelingen af forældreansvar som en

følge af loven til en person, der ikke allerede har et sådant forældreansvar, undergivet loven i den stat, hvor barnet har fået nyt sædvanligt opholdssted.

Artikel 17

Udøvelsen af forældreansvar er undergivet loven i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Hvis barnets sædvanlige opholdssted ændres, er udøvelsen undergivet loven i den stat, hvor barnet har fået nyt sædvanligt opholdssted.

Artikel 18

Det i artikel 16 omhandlede forældreansvar kan bringes til ophør eller vilkårene for udøvelsen deraf ændres ved foranstaltninger truffet efter denne konvention.

Artikel 19

1. Gyldigheden af en retshandel, der er indgået mellem en tredjemand og en anden person, der ville have været beføjet til at handle som barnets retlige repræsentant efter loven i den stat, hvor retshandelen blev indgået, kan ikke bestrides, og den pågældende tredjemand kan ikke ifalde ansvar alene af den grund, at den anden person ikke var beføjet til at handle som barnets retlige repræsentant efter den lov, der udpeges efter bestemmelserne i dette kapitel, medmindre den pågældende tredjemand vidste eller burde have vidst, at forældreansvaret var undergivet sidstnævnte lov.
2. Stk. 1 finder kun anvendelse, hvis retshandelen blev indgået mellem personer, der be fandt sig på samme stats område.

Artikel 20

Bestemmelserne i dette kapitel finder også anvendelse, selv om den lov, der udpeges efter disse bestemmelser, er loven i en ikke-kontraherende stat.

Artikel 21

1. I dette kapitel forstås ved "lov" den lov, der er gældende i en stat, bortset fra den pågældende stats regler om lovvalg.
2. Hvis den lov, der skal anvendes efter artikel 16, er loven i en ikke-kontraherende stat, og lovvalgsreglerne i den pågældende stat udpeger loven i en anden ikke-kontraherende

stat, som vil anvende sin egen lov, skal loven i sidstnævnte stat dog anvendes. Hvis den anden ikke-kontraherende stat ikke anvender sin egen lov, anvendes den lov, der udpeges efter artikel 16.

Artikel 22

Anvendelsen af den lov, der udpeges efter bestemmelserne i dette kapitel, kan alene afvises, hvis denne anvendelse åbenbart ville stride mod grundlæggende retsprincipper under hensyntagen til barnets bedste.

KAPITEL IV ANERKENDELSE OG FULDBYRDELSE

Artikel 23

1. Foranstaltninger, der træffes af myndighederne i en kontraherende stat, anerkendes som en følge af loven i alle andre kontraherende stater.
2. Anerkendelse kan dog afslås:
  - a) hvis foranstaltningen er truffet af en myndighed, hvis kompetence ikke var baseret på en af bestemmelserne i kapitel II;
  - b) hvis foranstaltningen, bortset fra i hastetilfælde, blev truffet i forbindelse med en retslig eller administrativ behandling, uden at barnet havde haft mulighed for at blive hørt, i modstrid med grundlæggende retsplejeregler i den stat, som anmodningen rettes til;
  - c) efter anmodning fra en person, der gør gældende, at foranstaltningen krænker den pågældendes forældreansvar, hvis foranstaltningen, bortset fra i hastetilfælde, blev truffet, uden at den pågældende havde mulighed for at blive hørt;
  - d) hvis anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste;
  - e) hvis foranstaltningen er uforenelig med en senere foranstaltning truffet i en ikke-kontraherende stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted, og denne senere foranstaltning opfylder betingelserne for at blive anerkendt i den stat, som anmodningen rettes til;
  - f) hvis proceduren i artikel 33 ikke er blevet fulgt.

Artikel 24

Uden at det berører artikel 23, stk. 1, kan enhver berettiget person anmode de kompetente myndigheder i en kontraherende stat om at træffe afgørelse om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning, der er truffet i en anden kontraherende stat. Proceduren afgøres efter loven i den stat, som anmodningen rettes til.

Artikel 25

Myndighederne i den stat, som anmodningen rettes til, er bundet af de faktuelle forhold, hvorpå myndigheden i den stat, hvor foranstaltningen er truffet, støttede sin kompetence.

Artikel 26

1. Hvis foranstaltninger, der er truffet i en kontraherende stat, og som er eksigible dér, kræver fuldbyrdelseshandlinger i en anden kontraherende stat, skal de efter anmodning fra en berettiget part erklæres for eksigible eller registreres med henblik på fuldbyrdelse i denne anden stat efter den procedure, der er foreskrevet i denne stats lov.
2. De enkelte kontraherende stater skal anvende en enkel og hurtig procedure, når de tager stilling til eksigibiliteten eller registreringen af en foranstaltning.
3. Eksigibilitet eller registrering kan alene afslås af en af de grunde, der er nævnt i artikel 23, stk. 2.

Artikel 27

Med forbehold af den efterprøvelse, der er nødvendig for anvendelsen af ovenstående artikler, må en truffen foranstaltning ikke efterprøves med hensyn til sagens realitet.

Artikel 28

Foranstaltninger, der er truffet i en kontraherende stat, og som er blevet erklæret for eksigible eller er blevet registreret med henblik på fuldbyrdelse i en anden kontraherende stat, fuldbyrdes i denne anden stat, som om de var truffet af myndighederne i den pågældende stat. Fuldbyrdelsen foretages efter loven i den stat, som anmodningen rettes til, inden for denne lovs grænser under hensyntagen til barnets bedste.

KAPITEL V
SAMARBEJDE

Artikel 29

1. Hver kontraherende stat udpeger en centralmyndighed til at varetage de opgaver, der pålægges en sådan myndighed ved denne konvention.
2. Forbundsstater, stater med mere end ét retssystem og stater, der har selvstyrende territoriale enheder, kan udpege mere end én centralmyndighed og angive disses territoriale eller personlige kompetence. Stater, som har udpeget mere end én centralmyndighed, angiver den centralmyndighed, som alle henvendelser kan rettes til med henblik på videresendelse til den kompetente centralmyndighed i den pågældende stat.

Artikel 30

1. Centralmyndighederne samarbejder indbyrdes og fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater med henblik på at opfylde denne konventions formål.
2. De tager i forbindelse med anvendelsen af denne konvention de forholdsregler, der er hensigtsmæssige for at formidle oplysninger om retsfor skrifter og om de tjenester, der er til rådighed i deres stater vedrørende beskyttelsen af børn.

Artikel 31

Centralmyndigheden i en kontraherende stat tager enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller andre organer alle nødvendige forholdsregler for:

- a) at fremme de henvendelser og yde den bistand, der er omhandlet i artikel 8 og 9 samt i dette kapitel;
- b) ved mediation, mægling eller tilsvarende midler at fremme mindelige aftaler om beskyttelse af et barns person eller formue i situationer, der er omfattet af denne konvention;
- c) efter anmodning fra en kompetent myndighed i en anden kontraherende stat at yde bistand ved opklaringen af, hvor et barn befinder sig, når der er tegn på, at barnet befinder sig på den pågældende stats område og har behov for beskyttelse.

Artikel 32

Efter en begrundet anmodning fra centralmyndigheden eller en anden kompetent myndighed i en kontraherende stat, som barnet har en væsentlig tilknytning til, kan centralmyndigheden i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted og befinder sig, direkte eller gennem offentlige myndigheder eller andre organer:

- a) tilvejebringe en rapport om barnets situation;
- b) anmode den kompetente myndighed i sin egen stat om at overveje behovet for foranstaltninger med henblik på beskyttelse af barnets person eller formue.

Artikel 33

1. Hvis en myndighed, der har kompetence efter artikel 5 til 10, påtænker at anbringe barnet hos en plejefamilie eller på en institution eller i et kafala-plejeforhold eller lignende plejeforhold, og denne anbringelse eller dette plejeforhold skal iværksættes i en anden kontraherende stat, skal myndigheden forinden forelægge sagen for centralmyndigheden eller en anden kompetent myndighed i sidstnævnte stat. Den fremsender i dette øjemed en rapport om barnet med en begrundelse for den påtænkte anbringelse eller det påtænkte plejeforhold.
2. Der kan i den stat, som fremsætter anmodningen, kun træffes afgørelse om anbringelse eller plejeforhold, hvis centralmyndigheden eller en anden kompetent myndighed i den stat, som anmodningen rettes til, har godkendt anbringelsen eller plejeforholdet under hensyntagen til barnets bedste.

Artikel 34

1. Når en beskyttelsesforanstaltning påtænkes truffet, kan de myndigheder, der er kompetente efter denne konvention, hvis barnets situation tilsiger det, anmode enhver myndighed i en anden kontraherende stat, der ligger inde med oplysninger af betydning for beskyttelsen af barnet, om at fremsende disse oplysninger.
2. En kontraherende stat kan erklære, at anmodninger efter stk. 1 kun kan fremsendes til dens myndigheder gennem dens centralmyndighed.

Artikel 35

1. De kompetente myndigheder i en kontraherende stat kan anmode myndighederne i en anden kontraherende stat om bistand ved gennemførelsen af beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet efter denne konvention, navnlig foranstaltninger, der skal sikre den faktiske udøvelse af samvær samt retten til at bevare en regelmæssig direkte kontakt.
2. Myndighederne i en kontraherende stat, hvor barnet ikke har sit sædvanlige opholdssted, kan efter anmodning fra en af forældrene med bopæl i den pågældende stat, som søger at opnå eller at bevare samvær med barnet, indhente oplysninger eller beviser og udtale sig om den pågældendes egnethed til at have samvær og om vilkårene for udøvelsen af samvær. En myndighed, der efter artikel 5 til 10 har kompetence til at behandle en anmodning om samvær, skal, inden den træffer sin afgørelse, inddrage og tage hensyn til sådanne oplysninger, beviser og udtalelser.
3. En myndighed, der efter artikel 5 til 10 har kompetence til at træffe afgørelse om samvær, kan udsætte behandlingen, mens den afventer resultatet af behandlingen af en anmodning efter stk. 2, navnlig hvis den behandler en anmodning om ændring eller ophævelse af samvær, der er tilkendt af myndighederne i den stat, hvor barnet tidligere havde sit sædvanlige opholdssted.
4. Denne artikel er ikke til hinder for, at en myndighed, der har kompetence efter artikel 5 til 10, kan træffe foreløbige foranstaltninger, mens den afventer resultatet af behandlingen af en anmodning efter stk. 2.

Artikel 36

Er barnet udsat for alvorlig fare, skal de kompetente myndigheder i den kontraherende stat, hvor der er truffet foranstaltninger til beskyttelse af barnet, eller hvor sådanne foranstaltninger er under overvejelse, hvis de får oplysning om, at barnets opholdssted er ændret til en anden stat, eller at barnet befinder sig i en anden stat, underrette myndighederne i denne anden stat om den pågældende fare og om de foranstaltninger, der er truffet eller overvejes truffet.

Artikel 37

En myndighed må ikke anmode om eller fremsende oplysninger efter dette kapitel, hvis den skønner, at dette vil kunne bringe barnets person eller formue i fare eller udgøre en alvorlig trussel mod et af barnets familiemedlemmers liv eller frihed.

Artikel 38

1. Uden at det berører muligheden for at opkræve rimelige gebyrer for bistand, afholder centralmyndighederne og andre offentlige myndigheder i de kontraherende stater deres egne omkostninger i forbindelse med anvendelsen af bestemmelserne i dette kapitel.
2. En kontraherende stat kan indgå aftaler med en eller flere kontraherende stater om fordelingen af udgifter.

Artikel 39

Enhver kontraherende stat kan indgå aftaler med en eller flere kontraherende stater med henblik på at lette anvendelsen af dette kapitel i deres indbyrdes forhold. Stater, der har indgået en sådan aftale, fremsender en genpart heraf til denne konventions depositar.

KAPITEL VI

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 40

1. Myndighederne i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, eller i den kontraherende stat, hvor der er truffet en beskyttelsesforanstaltning, kan efter anmodning fra den person, der har forældresansvar, eller som er betroet beskyttelsen af barnets person eller formue, udstede en attest, der angiver, i hvilken egenskab den pågældende har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende.
2. Den pågældende formodes at besidde den egenskab og de beføjelser, der er angivet i attesten, medmindre andet bevises.
3. Hver enkelt kontraherende stat udpeger de myndigheder, der er beføjede til at udfærdige attesten.

Artikel 41

Personoplysninger, der er indhentet eller videregivet efter denne konvention, må kun anvendes

til det formål, hvortil de er indhentet eller videregivet.

Artikel 42

Myndigheder, der modtager oplysninger, skal sikre, at disse behandles fortroligt i overensstemmelse med loven i den pågældende stat.

Artikel 43

Alle dokumenter, der fremsendes eller udstedes efter denne konvention, er fritaget for legalisering eller andre tilsvarende formaliteter.

Artikel 44

Enhver kontraherende stat kan udpege de myndigheder, som anmodninger efter artikel 8, 9 og 33 skal rettes til.

Artikel 45

1. De udpegelser, der er omhandlet i artikel 29 og 44, meddeles Det Permanente Bureau under Haagerkonferencen om International Privatret.
2. Den i artikel 34, stk. 2, omhandlede erklæring afgives over for denne konventions depositar.

Artikel 46

En kontraherende stat med forskellige retssystemer eller regelsæt vedrørende beskyttelsen af barnets person og formue er ikke forpligtet til at anvende denne konventions regler på konflikter, der udelukkende består mellem disse forskellige retssystemer eller regelsæt.

Artikel 47

For så vidt angår en stat, hvor to eller flere retssystemer eller regelsæt vedrørende spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, finder anvendelse i forskellige territoriale enheder:

- 1) forstås en henvisning til sædvanligt opholdssted i den pågældende stat som en henvisning til sædvanligt opholdssted i en territorial enhed;
- 2) forstås en henvisning til, at barnet befinder sig i den pågældende stat, som en henvisning til, at det befinder sig i en territorial enhed;
- 3) forstås en henvisning til, at formue tilhørende barnet befinder sig i den pågældende stat, som en henvisning til, at formue tilhørende barnet befinder sig i en territorial enhed;

- 4) forstås en henvisning til den stat, som barnet er statsborger i, som en henvisning til den territoriale enhed, som loven i den pågældende stat udpeger, eller hvis der ikke findes regler herom, til den territoriale enhed, som barnet har den nærmeste tilknytning til;
- 5) forstås en henvisning til den stat, hvis myndigheder behandler en anmodning om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab vedrørende barnets forældre, som en henvisning til den territoriale enhed, hvis myndigheder behandler en sådan anmodning;
- 6) forstås en henvisning til den stat, som barnet har en væsentlig tilknytning til, som en henvisning til den territoriale enhed, som barnet har en sådan tilknytning til;
- 7) forstås en henvisning til den stat, hvortil barnet er blevet fjernet, eller hvor det tilbageholdes, som en henvisning til den territoriale enhed, hvortil barnet er blevet fjernet, eller hvor det tilbageholdes;
- 8) forstås en henvisning til organer eller myndigheder i den pågældende stat, bortset fra centralmyndigheder, som en henvisning til de organer eller myndigheder, der er beføjede til at handle i den berørte territoriale enhed;
- 9) forstås en henvisning til loven, procesreglerne eller myndigheden i den stat, hvor der er truffet en foranstaltning, som en henvisning til loven, procesreglerne eller myndigheden i den territoriale enhed, hvor den pågældende foranstaltning er truffet;
- 10) forstås en henvisning til loven, procesreglerne eller myndigheden i den stat, som en anmodning rettes til, som en henvisning til loven, procesreglerne eller myndigheden i den territoriale enhed, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse.

Artikel 48

Med henblik på at fastslå, hvilken lov der skal anvendes efter kapitel III for så vidt angår en stat, der består af to eller flere territoriale enheder med hver sit retssystem eller regelsæt vedrørende spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, anvendes følgende regler:

- a) hvis der i den pågældende stat findes gældende regler, der fastslår, hvilken territorial enheds lov der skal anvendes, finder loven i den pågældende enhed anvendelse;

- b) hvis der ikke findes sådanne regler, finder loven i den territoriale enhed, der er udpeget efter artikel 47, anvendelse.

Artikel 49

Med henblik på at fastslå, hvilken lov der skal anvendes efter kapitel III for så vidt angår en stat, der i spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, har to eller flere retssystemer eller regelsæt, der finder anvendelse på forskellige grupper af personer, anvendes følgende regler:

- a) hvis der i den pågældende stat findes gældende regler, der fastslår, hvilket af disse retssystemer der skal anvendes, finder dette system anvendelse;
- b) hvis der ikke findes sådanne regler, finder det retssystem eller regelsæt, som barnet har den nærmeste tilknytning til, anvendelse.

Artikel 50

Denne konvention berører ikke anvendelsen af konventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser i forholdet mellem stater, der er parter i begge konventioner. Intet er dog til hinder for, at bestemmelser i nærværende konvention kan gøres gældende med henblik på at opnå tilbagegivelsen af et barn, der er blevet ulovligt fjernet eller ulovligt tilbageholdes, eller med henblik på at tilrettelægge samvær.

Artikel 51

I forholdet mellem de kontraherende stater træder denne konvention i stedet for konventionen af 5. oktober 1961 om myndighedernes kompetence og lovvalget i sager vedrørende beskyttelse af mindreårige og konventionen om værgemål for mindreårige, undertegnet i Haag den 12. juni 1902, uden at dette berører anerkendelsen af foranstaltninger truffet efter konventionen af 5. oktober 1961.

Artikel 52

1. Denne konvention berører ikke internationale instrumenter, som de kontraherende stater har tiltrådt, og som indeholder bestemmelser om spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, medmindre en erklæring om det modsatte er afgivet af de stater, der er bundet af det pågældende instrument.

2. Denne konvention berører ikke muligheden for, at en eller flere kontraherende stater kan indgå aftaler, der for så vidt angår børn, der har deres sædvanlige opholdssted i en af de stater, der har tiltrådt sådanne aftaler, indeholder bestemmelser om spørgsmål, der er omfattet af denne konvention.
3. Aftaler, der måtte blive indgået af en eller flere kontraherende stater om spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, berører ikke anvendelsen af bestemmelserne i denne konvention i forholdet mellem de pågældende stater og andre kontraherende stater.
4. Stk. 1-3 finder endvidere anvendelse på ensartede lovgivninger baseret på særlig tilknytning af regional eller anden art mellem de berørte stater.

Artikel 53

1. Denne konvention finder kun anvendelse på foranstaltninger, der er truffet i en stat, efter at konventionen er trådt i kraft i forhold til den pågældende stat.
2. Konventionen finder anvendelse på anerkendelse og fuldbyrdelse af foranstaltninger, der er truffet efter dens ikrafttræden i forholdet mellem den stat, hvor foranstaltningerne er truffet, og den stat, som anmodningen rettes til.

Artikel 54

1. Enhver meddelelse til centralmyndigheden eller en anden myndighed i en kontraherende stat affattes på originalsproget og ledsages af en oversættelse til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den pågældende stat, eller, hvis dette ikke er muligt, af en oversættelse til fransk eller engelsk.
2. En kontraherende stat kan dog ved at tage et forbehold i overensstemmelse med artikel 60 modsætte sig anvendelsen af enten fransk eller engelsk, men ikke begge sprog.

Artikel 55

1. En kontraherende stat kan i overensstemmelse med artikel 60:
  - a) forbeholde sig sine myndigheders kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af et barns formue, der befinder sig på dens område;
  - b) forbeholde sig ret til ikke at anerkende et forældreansvar eller en foranstaltning, der

er uforenelig med en foranstaltning, der er truffet af dens myndigheder vedrørende den pågældende formue.

2. Forbeholdet kan begrænses til bestemte formuekategorier.

Artikel 56

Generalsekretæren for Haagerkonferencen om International Privatret indkalder med regelmæssige mellemrum et særligt udvalg med henblik på at vurdere, hvordan denne konvention virker i praksis.

KAPITEL VII AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 57

1. Konventionen er åben for undertegnelse for de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 18. samling.
2. Den skal ratificeres, accepteres eller godkendes, og ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrumenterne skal deponeres i Kongeriget Nederlandenes Udenrigsministerium, der er konventionens depositar.

Artikel 58

1. Enhver anden stat kan tiltræde konventionen efter dens ikrafttræden i henhold til artikel 61, stk. 1.
2. Tiltrædelsesinstrumentet deponeres hos depositaren.
3. Tiltrædelsen får alene virkning i forholdet mellem den tiltrædende stat og de kontraherende stater, der ikke har gjort indsigelse mod denne tiltrædelse inden seks måneder efter modtagelsen af den i artikel 63, litra b), omhandlede meddelelse. En sådan indsigelse kan ligeledes fremsættes af enhver stat i forbindelse med ratifikation, accept eller godkendelse af konventionen efter tiltrædelse. Sådanne indsigelser meddeles depositaren.

Artikel 59

1. En stat, der består af to eller flere territoriale enheder, hvor forskellige retssystemer finder anvendelse vedrørende spørgsmål, der er omfattet af denne konvention, kan ved undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen erklære, at kon-

ventionen skal finde anvendelse i samtlige dens territoriale enheder eller kun i en eller flere af disse, og den kan til enhver tid ændre en sådan erklæring ved at afgive en ny.

2. Sådanne erklæringer meddeles depositaren, og de skal udtrykkeligt angive, i hvilke territoriale enheder konventionen finder anvendelse.
3. Hvis en stat ikke afgiver nogen erklæring efter denne artikel, finder konventionen anvendelse i samtlige territoriale enheder i denne stat.

Artikel 60

1. Enhver stat kan senest ved ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen eller ved afgivelsen af en erklæring efter artikel 59 tage et af eller begge de forbehold, der er omhandlet i artikel 54, stk. 2, og artikel 55. Der kan ikke tages andre forbehold.
2. Enhver stat kan til enhver tid tilbagekalde et tidligere forbehold. Tilbagekaldelsen meddeles depositaren.
3. Forbeholdet ophører med at have virkning den første dag i den tredje kalendermåned efter den i stk. 2 omhandlede meddelelse.

Artikel 61

1. Konventionen træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter deponeringen af det tredje ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument, der er omhandlet i artikel 57.
2. Derefter træder konventionen i kraft:
  - a) for enhver stat, der ratificerer, accepterer eller godkender den på et senere tidspunkt, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter deponeringen af dens ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument;
  - b) for enhver tiltrædende stat den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter udløbet af den i artikel 58, stk. 3, fastsatte periode på seks måneder;
  - c) for enhver territorial enhed, i hvilken konventionen finder anvendelse i overensstemmelse med artikel 59, den første dag

i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter den i nævnte artikel omhandlede meddelelse.

Artikel 62

1. Enhver stat, der er part i konventionen, kan opsigge denne ved skriftlig meddelelse til depositaren. En sådan opsigelse kan begrænses til visse territoriale enheder, som konventionen finder anvendelse i.
2. Opsigelsen har virkning fra den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder, efter at depositaren har modtaget meddelelse herom. Hvis der i meddelelsen er angivet en længere opsigelsesperiode, har opsigelsen virkning fra udløbet af denne længere periode.

Artikel 63

Depositaren underretter de stater, der er medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret, og de stater, der har tiltrådt denne konvention i overensstemmelse med artikel 58, om:

- a) enhver undertegnelse, ratifikation, accept og godkendelse som omhandlet i artikel 57;
- b) enhver tiltrædelse og indsigelse mod en tiltrædelse som omhandlet i artikel 58;
- c) datoen for konventionens ikrafttræden efter artikel 61;
- d) de i artikel 34, stk. 2, og artikel 59 omhandlede erklæringer;
- e) de i artikel 39 omhandlede aftaler;
- f) de i artikel 54, stk. 2, og artikel 55 omhandlede forbehold og tilbagekaldelser deraf som omhandlet i artikel 60, stk. 2;
- g) enhver opsigelse som omhandlet i artikel 62.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndiget dertil, undertegnet denne konvention.

Udfærdiget i Haag den 19. oktober 1996 på engelsk og fransk, idet begge tekster har samme gyldighed, i ét eksemplar, som skal deponeres i Kongeriget Nederlandenes regerings arkiver, og hvoraf en bekræftet genpart vil blive fremsendt ad diplomatisk vej til hver af de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 18. samling.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4497
2.	Gennemførelsesmetode	4498
2.1.	<i>Udvalgets anbefalinger</i>	4498
2.2.	<i>Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser</i>	4498
3.	Konventionens betydning for og gennemførelse i dansk ret	4498
3.1.	<i>Anvendelsesområdet</i>	4498
3.2.	<i>Kompetence</i>	4500
3.2.1.	<i>Konventionens kompetenceregler</i>	4500
3.2.2.	<i>Gældende ret</i>	4501
3.2.2.1.	<i>Forældremyndighed, værgemål og samvær</i>	4501
3.2.2.2.	<i>Sociale sager</i>	4502
3.2.3.	<i>Udvalgets overvejelser om konventionens kompetencebestemmelser</i>	4502
3.2.4.	<i>Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser</i>	4503
3.3.	<i>Lovvalg</i>	4503
3.3.1.	<i>Konventionens lovvalgsregler</i>	4503
3.3.2.	<i>Gældende ret</i>	4504
3.3.3.	<i>Lovvalgsreglernes betydning i dansk ret</i>	4504
3.4.	<i>Anerkendelse og fuldbyrdelse</i>	4506
3.4.1.	<i>Konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse</i>	4506
3.4.2.	<i>Gældende ret</i>	4506
3.4.3.	<i>Anerkendelse og fuldbyrdelse efter andre konventioner</i>	4507
3.4.3.1.	<i>Den Nordiske Ægteskabskonvention</i>	4507
3.4.3.2.	<i>Den Nordiske Domskonvention</i>	4507
3.4.3.3.	<i>Europarådskonventionen af 1980 og Haagerkonventionen af 1980</i>	4507
3.4.4.	<i>Fuldbyrdelse i Danmark</i>	4508
3.4.5.	<i>Gennemførelse af konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 24 og 26</i>	4508
3.4.6.	<i>Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser</i>	4509
3.5.	<i>Samarbejde</i>	4509
3.5.1.	<i>Det generelle samarbejde</i>	4509
3.5.1.1.	<i>Konventionens generelle samarbejdsbestemmelser</i>	4509
3.5.1.2.	<i>Internationalt samarbejde i dag</i>	4509

F. t. 1. om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

3.5.1.3.	<i>Forligsmægling</i>	4510
3.5.1.4.	<i>Udvalgets overvejelser vedrørende det generelle samarbejde</i>	4510
3.5.1.5.	<i>Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser</i>	4511
3.5.2.	<i>Indhentelse og videregivelse af oplysninger m.v.</i>	4511
3.5.2.1.	<i>Oplysninger om barnet m.v.</i>	4511
3.5.2.2.	<i>Gældende ret</i>	4512
3.5.2.3.	<i>Udvalgets overvejelser om videregivelse af oplysninger</i>	4514
3.5.2.4.	<i>Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser</i>	4514
3.5.3.	<i>Internationale anbringelser af børn</i>	4515
3.5.4.	<i>Samarbejde om gennemførelse eller fastsættelse af beskyttelsesforanstaltninger, især samvær</i>	4515
3.6.	<i>Konventionens almindelige og afsluttende bestemmelser</i>	4516
3.6.1.	<i>Generelle bestemmelser om ikrafttræden, oversættelse m.v.</i>	4516
3.6.2.	<i>Forholdet til eksisterende konventioner m.v.</i>	4517
3.6.3.	<i>Attest om forældremyndighed og værgemål</i>	4518
3.6.4.	<i>Forbehold</i>	4518
4.	Øvrige områder	4519
4.1.	<i>International og stedlig kompetence i sager om forældremyndighed, separation og skilsmisse</i>	4519
4.2.	<i>Samtykke til barnets udrejse af Danmark</i>	4519
4.3.	<i>Udpegning af advokater i børnebertførelsessager m.v.</i>	4520
5.	Økonomiske og administrative konsekvenser	4521
6.	Forholdet til EU-retten	4522
7.	Hørte myndigheder m.v.	4522

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er først og fremmest at gennemføre Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen).

Danmark undertegnede Haagerbørnebeskyttelseskonventionen den 1. april 2003, og Haag 96-udvalget blev nedsat i december 2003 med henblik på at udarbejde forslag til de lovændringer, der er nødvendige for, at konventionen kan gennemføres i dansk ret. Lovforslaget bygger hovedsageligt på betænkning nr. 1467 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, som Haag 96-udvalget afgav den 8. december 2005.

Formålet med konventionen er at forbedre beskyttelsen af børn i internationale sammenhænge. Konventionen skal sikre, at børn med tilknytning til flere lande er ligeså effektivt beskyttede, som børn, der kun har tilknytning til et land.

Konventionen er til gavn for børn i internationale sager, fordi den sikrer, at afgørelser vedrørende barnet normalt altid træffes af myndighederne i den stat, som barnet er nærmest knyttet til. Samtidig skal barnets bedste altid være det overordnede hensyn. I forhold til barnets forældre indeholder konventionen klare regler om, hvilken stats myndigheder, de skal rette henvendelse til, hvis de ønsker, at der træffes en afgørelse om barnets forhold. Samtidig etablerer konventionen et effektivt samarbejde om konkrete sager mellem myndighederne i de enkelte konventionsstater. Endelig sikrer konventionen, at afgørelser m.v. fra en konventionsstat også gælder i de øvrige konventionsstater.

Konventionen blev vedtaget den 19. oktober 1996 af medlemmerne af Haagerkonferencen om International Privatret. Baggrunden for udarbejdelse af konventionen var et ønske om at revidere Haagerkonventionen af 5. oktober 1961 om kompetence og lovvalg med hensyn til beskyttelse af mindreårige, fordi tiden på mange områder var løbet fra denne konvention, bl.a. efter ikrafttrædelsen af FN's konvention af 26. januar 1990 om barnets rettigheder (Børnekonventio-

nen). Danmark har ikke undertegnet 1961-konventionen. Samtidigt havde Haagerkonferencen på flere områder forbedret beskyttelsen af børn ved bl.a. udarbejdelsen af konventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser og konventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

Konventionen skal således ses som et supplement til gældende nationale og internationale regler om beskyttelse af børn, bl.a. reglerne i Børnekonventionen og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Med det formål at beskytte barnet indeholder konventionen regler om, hvilken stats myndigheder der har kompetence til at træffe foranstaltninger for at beskytte barnet eller dets formue (international kompetence), og hvilken stats lovgivning de pågældende myndigheder skal anvende (lovvalg). Konventionen fastlægger endvidere, hvilken stats lov der er afgørende for forældreansvar (forældremyndighed), der følger af loven, ligesom den sikrer, at dette forældreansvar består, hvis barnet flytter til en anden stat. Endelig sikrer konventionen anerkendelse og fuldbyrdelse af beskyttelsesforanstaltninger i alle kontraherende stater. Til gennemførelse af dette pålægger konventionen staterne at etablere et generelt og konkret samarbejde mellem myndighederne i de kontraherende stater for at sikre beskyttelse af det enkelte barn.

I de andre nordiske lande arbejdes der ligesom i Danmark med gennemførelse af konventionen. På nuværende tidspunkt arbejdes der i Norge med en vurdering af konventionen med henblik på ratifikation. Sverige har i lighed med Danmark nedsat et udvalg, der skal fremkomme med forslag til gennemførelsen af konventionen. Det svenske udvalg afgav i december 2005 betænkning samt forslag til lov om gennemførelse af konventionen i Sverige ved inkorporering. I Finland har en arbejdsgruppe i august 2005 ligeledes afgivet en betænkning, der indeholder forslag til lovudkast om gennemførelse af konventionen i Finland ved inkorporering.

Lovforslaget indeholder bestemmelser om gennemførelse af konventionen. Herudover foreslås en række bestemmelser af proceduremæssig karakter, der er nødvendige for gennemførelsen, ligesom det foreslås, at henholdsvis ministeren for familie- og forbrugeranliggender, justitsministeren og socialministeren kan fastsætte regler om behandling af sager, der er omfattet af konventionen. Desuden foreslås det, at retsplejelovens regler om international kompetence i sager om forældremyndighed ændres, således at de stemmer overens med udgangspunktet i konventionen. Endelig

foreslås en række konsekvensændringer af de gældende regler om international og stedlig kompetence for domstolene og statsforvaltningerne i sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed i lyset af kommunalreformen.

2. Gennemførelsesmetode

2.1. Udvalgets anbefalinger

Haag 96-udvalget har i betænkningen anbefalet, at konventionen gennemføres ved inkorporering, jf. betænkningens afsnit 4.2.2. Herved sikres, at konventionen gennemføres korrekt, og at der sker en ensartet fortolkning og anvendelse af konventionen i de enkelte konventionsstater. Ved inkorporering bliver konventionens bestemmelser en bestanddel af dansk ret på samme måde som lovgivning vedtaget af Folketinget, og bestemmelserne vil være direkte anvendelige ved behandling af sager, der er omfattet af konventionen. Selv om konventionen har et bredt anvendelsesområde, der berører mange dele af dansk ret, vil brugerne af konventionen hovedsageligt være fagpersoner (jurister i statsadministrationen, ved domstole og statsamter, sagsbehandlere i kommunerne, advokater m.v.), der må forventes at have den fornødne faglige ekspertise til at anvende konventionen direkte.

2.2. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders overvejelser

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig de synspunkter, som udvalget har fremsat i betænkningen, og lovforslagets § 1 bygger på det udkast, som udvalget har udarbejdet. Ministeriet finder det hensigtsmæssigt, at konventionen gennemføres på en ensartet måde i Sverige, Finland og Danmark for at opretholde det nordiske samarbejde om ligeartede løsninger.

3. Konventionens betydning for og gennemførelse i dansk ret

Ved inkorporering bliver konventionens bestemmelser en del af dansk ret. Konventionens bestemmelser bliver således umiddelbar anvendelige og kan påberåbes på lige fod med lovgivning vedtaget af Folketinget. I det følgende redegøres for hovedindholdet af konventionens bestemmelser sammenholdt med gældende dansk ret.

3.1. Anvendelsesområdet

Konventionen finder anvendelse i sager om beskyttelse af børn under 18 år, der har tilknytning til flere stater, jf. artikel 2. Konventionens artikel 3 indeholder en ikke udtømmende fortegnelse over de sagstyper,

der er omfattet af konventionen. Det drejer sig især om forældreansvar, forældremyndighed, samvær, værgemål, udpegning af en repræsentant for børn, anbringelse af børn uden for eget hjem samt forvaltning af børns formue. Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.

Udtrykket "forældreansvar", der ikke anvendes i dansk ret, er defineret i artikel 2 og omfatter forældremyndighed eller ethvert tilsvarende myndighedsforhold, der er bestemmende for de rettigheder, beføjelser og forpligtelser, der gælder for forældre, værger eller andre retlige repræsentanter i forhold til barnets person eller formue. I praksis vil forældreansvar normalt svare til forældremyndighed i dansk ret.

Konventionens artikel 4 indeholder en udtømmende angivelse af en række sagstyper, der ikke er omfattet af konventionen, f.eks. adoption, faderskab, børns navne, underholdspligt, social sikring, generelle foranstaltninger vedrørende uddannelse og sundhed, asyl m.v. samt foranstaltninger som følge af strafbare handlinger begået af børn.

Opbygningen af artikel 3 og 4 betyder, at enhver regel eller foranstaltning, der sigter mod at beskytte et barns person eller formue, og som ikke er omfattet af undtagelserne i artikel 4, vil være omfattet af konventionen. Både afgørelser af privatretlig og offentligretlig karakter er omfattet af konventionen. Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.1.

Efter dansk ret vil reglerne om forældremyndighed og samvær m.v. i lov om forældremyndighed og samvær være omfattet af konventionen (lov nr. 387 af 14. juni 1995 med senere ændringer). Samtidig omfatter konventionen værgemålslovens regler om udpegning m.v. af værger, herunder f.eks. ad hoc værger, og om beskyttelse af barnets formue, herunder forvaltning og anbringelse af formuen (lov nr. 388 af 14. juni 1995 med senere ændringer). Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.2.1., 3.2.2.2. og 3.2.2.3.

Konventionen omfatter desuden reglerne i lov om social service om frivillige og tvangsmæssige anbringelser, undersøgelse af barnets forhold, herunder også mod protest, samvær under anbringelser samt kommunernes tilsyn med børn og unge (lovbekendtgørelse nr. 1187 af 7. december 2005, der pr. 1. januar 2007 erstattes af lov nr. 573 af 24. juni 2005). Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.2.4.

Herudover finder konventionen også anvendelse på visse bestemmelser i anden lovgivning, der omhandler beskyttelse af børn, bl.a. udlændingelovens § 56, stk. 1, om udpegning af repræsentanter for uledsagede mindreårige (lovbekendtgørelse nr. 826 af 24. august

2005 med senere ændringer), lov om patienters retsstilling §§ 8 og 15 om mindreåriges samtykke til lægelig behandling (lov nr. 482 af 1. juli 1998 med senere ændringer), lov om dødsboskifte § 15 om udpegning af skifteværger for mindreårige arvinger (lov nr. 383 af 22. maj 1996 med senere ændringer), samt folkeskolelovens § 45, stk. 2, om afgørelser om skoleelever (lovbekendtgørelse nr. 393 af 26. maj 2005 med senere ændringer). Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.2.8. samt 3.2.3.3.

Særligt vedrørende strafbare handlinger begået af børn bemærkes, at straffesager mod børn over den kriminelle lavalder er undtaget fra konventionen anvendelsesområde. Ud over egentlige straffesager indeholder dansk ret en række regelsæt, der giver mulighed for anbringelse af børn i situationer, hvor barnets "strafbare handlinger" kan være en del af grundlaget herfor. Skillelinien mellem sådanne anbringelser og anbringelser, der er iværksat af hensyn til barnets sundhed og udvikling e.lign., er ikke altid klar. Efter udvalgets opfattelse må det afgørende være, om den konkrete anbringelse af barnet er en direkte følge af, at barnet har begået et strafbart forhold, således at denne anbringelse falder uden for konventionens anvendelsesområde. Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.2.5. og 3.2.1.6.

Hvis en sag falder inden for konventionens anvendelsesområde, og sagen har den fornødne tilknytning til en kontraherende stat, skal myndighederne påse, at konventionens regler overholdes. Det vil f.eks. betyde, at en dansk myndighed alene kan træffe afgørelse om samvær eller forældremyndigheden over et barn, hvis barnet har sædvanligt opholdssted her i landet, jf. udgangspunktet i konventionens artikel 5. Der henvises til lovforslagets § 1 og betænkningens afsnit 3.2.3.2.

Konventionens anvendelsesområde indebærer, at danske myndigheder skal anerkende forældreansvar, der dækker et bredere område end forældremyndighed efter dansk ret, og som eksempelvis tilkommer flere personer, f.eks. både barnets forældre og dets bedsteforældre, eller juridiske personer, f.eks. offentlige myndigheder. Ligeledes indebærer konventionen, at danske myndigheder skal anerkende samvær mellem børn og personer, som i dag efter dansk ret ikke er berettiget til at få fastsat samvær, f.eks. barnets bedsteforældre.

Dette følger imidlertid allerede af Europarådskonventionen af 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser. Ifølge denne konvention er Danmark forpligtet til at anerkende og fuldbyrde udenlandske afgørelser om forældremyndighed og

samvær, der har et andet indhold, end hvad der er muligt efter dansk ret. Samtidig har regeringen den 9. marts 2005 nedsat et udvalg – Forældremyndighedsudvalget – der har til opgave at revidere udvalgte dele af forældremyndigheds- og samværsområdet. Af dette udvalgs kommissorium fremgår, at udvalget bl.a. skal tage stilling til spørgsmålet om adgang til at fastsætte samvær mellem barnet og andre personer, der har nær tilknytning til barnet, f.eks. barnets bedsteforældre.

3.2. *Kompetence*

3.2.1. *Konventionens kompetenceregler*

Formålet med konventionens regler om international kompetence er at undgå, at der samtidigt bliver truffet foranstaltninger til beskyttelse af et barn i flere forskellige kontraherende stater. Konventionens artikel 5 fastslår derfor, at det som udgangspunkt kun er myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, der kan træffe afgørelse om beskyttelsesforanstaltninger overfor barnet. Ændres barnets sædvanlige opholdssted til en anden kontraherende stat, er det myndighederne i denne stat, der har kompetencen.

”Sædvanligt opholdssted” (”habitual residence”) anvendes som den afgørende tilknytningsfaktor i de fleste af konventionens kompetencebestemmelser. Dette begreb anvendes ligeledes i en lang række andre konventioner udarbejdet af Haagerkonferencen om International Privatret. Der er tale om en international retlig standard under stadig udvikling. Begrebet er ikke nærmere defineret i konventionen, men berøres perifert i den forklarende rapport til konventionen, hvoraf det fremgår, at et barns midlertidige fravær fra den stat, hvor barnet har sædvanligt opholdssted, f.eks. på grund af ferie, skolegang eller udøvelse af samvær, principielt ikke medfører nogen ændring i barnets sædvanlige opholdssted. Det nævnes endvidere, at barnet kan erhverve nyt sædvanligt opholdssted i det øjeblik, familien – sammen med barnet – flytter fra en stat til en anden. Om der er tale om et permanent skift af sædvanligt opholdssted, beror på en konkret vurdering. Begrebet svarer nogenlunde til dansk rets civilprocessuelle bopælsbegreb i retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2 (lovbekendtgørelse nr. 910 af 27. september 2005 med senere ændringer). Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.2.3.

Konventionen indeholder særlig kompetenceregler i sager om bortførelse eller ulovlig tilbageholdelse af et barn i en kontraherende stat. I disse tilfælde forbliver kompetencen til at træffe afgørelse vedrørende barnet som udgangspunkt hos myndighederne i det

land, hvor barnet inden bortførelsen havde sit sædvanlige opholdssted, jf. artikel 7. Kompetencen kan dog overgå til myndighederne i den stat, hvortil barnet er blevet bortført, eller hvori det bliver tilbageholdt, når barnet har fået sædvanligt opholdssted i denne stat, og en af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Alle indehavere af forældremyndigheden har affundet sig med bortførelsen eller tilbageholdelsen.
- 2) Barnet har boet i denne anden stat i mindst et år, efter at forældremyndighedsindehaveren har fået eller burde have fået kendskab til barnets opholdssted. I denne situation er kompetenceskiftet endvidere betinget af, at der ikke verserer en sag om barnets tilbagegivelse, der er indledt inden for denne etårs-periode, og at barnet er faldet til i dets nye omgivelser.

Spørgsmålet om, hvilke personer, institutioner m.v. der har (del i) forældremyndigheden over det bortførte barn, afgøres efter lovgivningen i den stat, hvor barnet havde sædvanligt opholdssted umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen, jf. artikel 7, stk. 2, litra a. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.5. Om betydningen af artikel 7 i forhold til anvendelsen af Haagerkonventionen af 1980 henvises til betænkningens afsnit 3.3.3.7.

Konventionen indeholder ikke mulighed for at indgå aftaler om kompetence. Efter artikel 10 kan forældrene dog aftale, at myndighederne i den stat, hvor deres skilsmisse- eller separationssag er under behandling, også kan tage stilling til beskyttelsesforanstaltninger, herunder forældremyndighed. Dette kræver dog myndighedernes accept, og at en række andre betingelser er opfyldt. Desuden forudsættes det, at national ret hjemler en sådan kompetence. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.7. Udvalget har anbefalet, at en sådan hjemmel ikke indføres i dansk ret, hvilket vil medføre, at artikel 10 ikke vil finde anvendelse i Danmark. Udvalget har herved lagt vægt på, at forældremyndighed ikke længere er et vilkår for separation eller skilsmisse efter dansk ret, samt at reglerne om separation og skilsmisse er så enkle, at når en forældremyndighedssag behandles sammen med en skilsmisssesag, vil skilsmisssesagen i praksis ofte kunne afsluttes, selvom forældremyndighedssagen ikke er klar til afgørelse, f.eks. fordi der skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse. Hertil kommer, at kompetencen efter artikel 10 bortfalder, når separations- eller skilsmissspørgsmålet er afgjort; jf. betænkningens afsnit 3.3.3.5. Udvalget finder derfor, at der ikke er afgørende grunde til at fravige konventionens udgangspunkt i artikel 5 om, at sager om bl.a. forældremyndighed nor-

malt altid skal behandles af myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.3.5.

Endvidere kan kompetencen med den kompetente myndigheds accept efter artikel 8 og 9 i visse situationer overføres til en myndighed i en anden kontraherende stat, hvis denne er bedre egnet til at behandle sagen. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.6. Se endvidere pkt. 3.2.3.

Endelig er flygtningebørn m.v. efter artikel 6 omfattet af kompetencen i den kontraherende stat, hvor de opholder sig, og artikel 11 og 12 giver myndighederne i en kontraherende stat mulighed for at træffe midlertidige afgørelser af hastende karakter eller afgørelser om foranstaltninger, der udelukkende har en territorialt afgrænset virkning, selvom barnet ikke har sædvanligt opholdssted i den pågældende stat. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.4., 3.3.1.8. og 3.3.1.9.

Konventionens kompetencebestemmelser kan resultere i, at sager om samme spørgsmål kan behandles af myndigheder i flere konventionsstater. Til løsning af sådanne problemer indeholder artikel 13 en litispændsregel, hvorefter myndighederne i en kontraherende stat skal afstå fra at udøve kompetence, hvis der på det tidspunkt, hvor sagen blev indledt, var indgivet anmodning om tilsvarende foranstaltninger til myndighederne i en anden kontraherende stat, der havde kompetence efter artikel 5-10 på det tidspunkt, hvor anmodningen blev indgivet, og denne anmodning stadig er under behandling. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.10.

Efter artikel 14 gælder beskyttelsesforanstaltninger truffet efter artikel 5-10, indtil de måtte blive ændret af myndigheder, der har kompetence hertil i henhold til konventionen. Bestemmelsen sikrer kontinuiteten i beskyttelsen af barnet, selvom barnet flytter til en anden konventionsstat.

3.2.2. Gældende ret

3.2.2.1. Forældremyndighed, værgemål og samvær

Reglerne om domstolenes internationale kompetence i sager om forældremyndighed findes i retsplejelovens § 448 c, som affattet ved lov nr. 525 af 24. juni 2005, der træder i kraft den 1. januar 2007. Efter denne bestemmelse kan bl.a. sager om forældremyndighed og samvær indbringes for retten her i riget, såfremt 1) sagsøgte har bopæl her, 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her, 3) sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at vedkommende på grund

af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor vedkommende har bopæl, eller 4) begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig indbringelse for dansk domstol.

Reglerne indebærer navnlig, at domstolenes internationale kompetence grundlæggende er baseret på *forældrenes* bopæl – der forstås som domicil, jf. betænkningens afsnit 3.3.1.2.1. – hvorimod *barnets* bopæl ikke har selvstændig betydning for domstolenes internationale kompetence.

Om de forskellige begreber, der anvendes i dansk international privat- og procesret henvises til betænkningens afsnit 3.3.1.2.

Som supplement til retsplejelovens regler om international kompetence indeholder lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børneboftørelser) (jf. lov nr. 793 af 27. november 1990 med senere ændringer) regler om, at der i visse tilfælde – selv om domstolene for så vidt ifølge retsplejelovens regler har international kompetence – ikke kan træffes afgørelse i en forældremyndighedssag her i landet. Endvidere indeholder Den Nordiske Ægteskabskonvention kompetenceregler, der finder anvendelse i enkelte situationer (bekendtgørelse nr. 121. af 10. april 1954, om konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretilige bestemmelser om ægteskab adoption og værgemål, undertegnet i Stockholm den 6. februar 1931 med senere ændringer). Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.2.3. og 3.3.2.6.

Det er tvivlsomt, om der i dansk ret i øvrigt gælder en almindelig regel om international litispænds i sager om forældremyndighed. (Litispænds omhandler spørgsmålet om virkningen af et endnu ikke afsluttet sagsanlæg i udlandet; anlægges der en sag om samme forhold her i landet, kan sagen afvises.). Det antages dog, at domstolene foretager en konkret vurdering af, hvorvidt en her i landet verserende sag skal fortsætte eller udsættes, når der verserer en tilsvarende sag i udlandet. Det er endvidere i den juridiske teori anført, at der gælder en almindelig regel om international litispænds i forældremyndighedssager, hvor den udenlandske sag er anlagt i en stat, der har tiltrådt Europarådskonventionen af 1980, jf. ovenfor. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.2.5.

Statsamternes internationale kompetence i sager om forældremyndighed og samvær er reguleret ved §§ 16-19 i bekendtgørelse nr. 874 af 24. oktober 2002 om forældremyndighed og samvær m.v. Efter bekendtgørelsens § 16 kan et statsamt behandle en sag om forældremyndighed, hvis en af parterne har bopæl

i Danmark, begge parter har dansk statsborgerret, eller en af parterne har dansk statsborgerret, og det godtgøres, at den pågældende på grund af sin statsborgerret ikke vil kunne få behandlet en sag om forældremyndighed over barnet i det land, hvor den pågældende har bopæl. Indholdet af denne bestemmelse er i overensstemmelse med retsplejelovens § 448 c. Efter bekendtgørelsens § 17 kan et statsamt behandle en sag om samvær, hvis barnet bor i Danmark, en sag om forældremyndigheden over barnet behandles i Danmark, eller parterne er enige herom. I modsætning til sager om forældremyndighed er den afgørende tilknytningsfaktor i samværssager barnets bopæl.

Efter værgemålslovens § 15 træffer statsamtet afgørelser i sager om værgemål vedrørende børn på det sted, hvor barnet har bopæl. Efter sin ordlyd regulerer bestemmelsen alene den stedlige kompetence i Danmark, men indholdsmæssigt omfatter den også danske myndigheders internationale kompetence.

3.2.2.2. Sociale sager

Danske myndigheder har ifølge § 2 i lov om social service kompetence til at træffe afgørelse i sociale sager, der vedrører enhver, der opholder sig lovligt her i landet. Hjælp efter loven forudsætter dog, at der er etableret bopæl her i landet. Dette har i dog praksis ikke betydning i forhold til børn uden etableret bopæl, idet serviceloven fortolkes i lyset af Børnekonventionen, jf. nedenfor, således at der kan iværksættes beskyttende foranstaltninger vedrørende børn, der befinder sig her i landet og har akut behov for særlig støtte.

Afgørelser om særlig støtte til et barn eller en ung – herunder anbringelser uden for eget hjem – træffes som udgangspunkt i forhold til forældremyndighedsindehaveren, hvilket indebærer, at en afgørelse herom som udgangspunkt kun kan træffes, hvis både forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge opholder sig lovligt her i landet. Det antages dog, at der kan træffes afgørelse i forhold til unge over 15 år, der opholder sig lovligt her i landet, selvom forældremyndighedsindehaveren opholder sig i udlandet, da unge over 15 år i et vist omfang har selvstændig partsstatus i sociale sager.

Har et barn eller en ung under 15 år lovligt ophold i Danmark, mens forældremyndighedsindehaveren opholder sig i udlandet, kan der som udgangspunkt ikke træffes afgørelse efter serviceloven, fordi afgørelse om anbringelse uden for hjemmet træffes af forældremyndighedsindehaverens opholdskommune og i forhold til forældremyndighedsindehaveren. I praksis fraviges dette udgangspunkt dog, hvis et barn eller en ung har et akut behov for særlig støtte, primært hvis

der er behov for en anbringelse uden for hjemmet, ved at fortolke serviceloven i overensstemmelse med Børnekonvention, således at kommunernes kompetence udvides i den konkrete sag. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.2.7.

3.2.3. Udvalgets overvejelser om konventionens kompetencebestemmelser

Da konventionen ved inkorporering bliver en del af dansk ret, er der ikke behov for at gennemføre konventionens kompetencebestemmelser særskilt.

Udvalget har dog foreslået, at der fastsættes regler for danske myndigheders behandling af sager om overførsel af kompetence efter konventionens artikel 8 og 9.

Efter udvalget opfattelse bør det være den myndighed – domstol eller administrativ myndighed – der behandler eller i givet fald skal behandle en sag, der er omfattet af konventionen, der tager stilling til spørgsmål om overførsel af kompetence efter konventionens artikel 8 eller 9. Dette indebærer, at forespørgsler fra udlandet om, at en dansk myndighed overtager behandlingen af en sag, behandles af den myndighed, der skulle behandle sagen, hvis danske myndigheder havde kompetence hertil (artikel 8). På samme måde skal en forespørgsel fra udlandet om at få overført kompetencen til at behandle en sag fra en dansk myndighed, behandles af den danske myndighed, der behandler eller i givet fald skulle behandle den pågældende sag (artikel 9).

Hvis en kompetent dansk myndighed under behandlingen af en sag mener, at myndighederne i en anden konventionsstat vil være bedre egnet til at behandle sagen (artikel 8), er det den pågældende danske myndighed, der fremsender anmodningen herom. Endelig kan en ikke-kompetent dansk myndighed efter artikel 9 anmode myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, om at få tillagt kompetence til at træffe beskyttelsesforanstaltninger. Denne situation kan eksempelvis opstå, hvis en anmodning indgives til en dansk myndighed, der – uanset at den ikke har international kompetence til at behandle anmodningen – finder, at den er egnet til at behandle den, f.eks. fordi den for nylig har været involveret i behandlingen af en lignende sag vedrørende det pågældende barn.

Ovenstående gælder ikke kun for førsteinstansen, men også for en eventuel anke- eller klageinstans.

Udvalget finder, at afgørelser truffet af retten i spørgsmål om overførsel af kompetence efter konventionens artikel 8 og 9 bør kunne appelleres. Udvalget har herved lagt vægt på, at en beslutning om at over-

føre en sag til myndighederne i en anden stat må anses for at være af stor betydning for de involverede parter. Udvalget foreslår i forlængelse heraf, at domstolenes afgørelser om overførsel af kompetence efter artikel 8 og 9 træffes ved kendelse, og at afgørelserne kan kæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Efter udvalgets opfattelse bør retten i øvrigt så vidt muligt indtage parterne, inden et spørgsmål om overførsel af kompetence afgøres. Udvalget finder, at der ikke er behov for at regulere dette spørgsmål, da sådanne regler allerede findes i retsplejelovens kapitel 32.

For så vidt angår de administrative myndigheders behandling af disse sager foreslår udvalget, at der i lov om forældremyndighed og samvær, værgemålsloven og lov om social service indsættes en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler for behandlingen af sager efter konventionens artikel 8 og 9 om overførsel af kompetence. Udvalget går ud fra, at klager over administrative myndigheders afgørelser i sager om overførsel af kompetence efter artikel 8 og 9 følger den almindelige rekursadgang på de pågældende myndighedsområde.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.3.4.

Endvidere har udvalget i betænkningens afsnit 3.3.3.8.1. på baggrund af konventionens kompetencebestemmelser foreslået ændring af retsplejelovens regler om domstolenes internationale kompetence i sager om forældremyndighed, således at reglerne så vidt muligt bringes i overensstemmelse med konventionens kompetencebestemmelser, jf. pkt. 4.1.

3.2.4. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag. Der henvises til lovforslagets § 3, § 7, nr. 4, og §§ 8-10 samt bemærkningerne hertil.

Med hensyn til klageadgangen på det sociale område henvises til pkt. 3.5.2.4.

3.3. Lovvalg

3.3.1. Konventionens lovvalgsregler

Konventionens grundlæggende princip i relation til lovvalgsregler er, at de kompetente myndigheder i de kontraherende stater skal anvende deres egen lov (lex fori), jf. artikel 15. Herudover giver bestemmelsen mulighed for at anvende eller tage hensyn til loven i en anden stat, hvortil sagen har en væsentlig tilknytning, hvis dette er nødvendigt for at beskytte barnets person eller formue. Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.1.1.

Ændres barnets sædvanlige opholdssted til en anden kontraherende stat, er det myndighederne i denne stat, der har kompetencen. Allerede iværksatte foranstaltninger vil dog bestå efter flytningen, jf. pkt. 3.2.1. ovenfor om artikel 14. Konventionens artikel 15, stk. 3, bestemmer i disse situationer, at det er lovgivningen i den kontraherende stat, hvor barnet har erhvervet nyt sædvanligt opholdssted, der fra fraflytningstidspunktet regulerer *vilkårene* for gennemførelse af tidligere truffene afgørelser. I sådanne situationer kan der være en risiko for, at den oprindelige afgørelse udvandes eller fuldstændig ændrer karakter, hvis loven i den nye opholdsstat er væsentligt anderledes end i afgørelsesstaten, jf. betænkningens afsnit 3.4.1.2., eksempelvis hvis en beskyttelsesforanstaltning, der efter lovgivningen i barnets tidligere opholdsstat var beregnet til at vare indtil barnets fyldte 18. år, ophører, når barnet fylder 16 år i den nye opholdsstat. Spørgsmålet er her, om foranstaltningens varighed drejer sig om dennes beståen eller om vilkårene for dens gennemførelse. Konventionen giver ikke en direkte løsning på denne problemstilling. Hvis der ikke kan opnås en acceptabel løsning inden for konventionens regler, må der i den stat, hvor barnet har erhvervet nyt sædvanligt opholdssted, iværksættes en ny beskyttelsesforanstaltning.

Det følger af konventionens artikel 16, stk. 1 og 2, at det er loven i barnets sædvanlige opholdsstat, der regulerer tildeling, ophævelse og ændring af forældreansvar, der følger af loven eller aftale uden en retslig eller administrativ myndigheds mellemkomst. Ved en "myndigheds mellemkomst" forstås en aktiv handling fra myndighedernes side, d.v.s. at der træffes en afgørelse om forældreansvar, eller at aftalen skål godkendes eller vurderes af en myndighed. I så fald betragtes tildelingen, ophævelsen eller ændring af forældreansvaret som en afgørelse om en beskyttelsesforanstaltning overfor barnet, hvor kompetencereglerne i artikel 5-12 skal være opfyldt. Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.1.3.1.

Konventionens artikel 16, stk. 3, indeholder det meget centrale princip, at hvis barnets sædvanlige opholdssted ændres, består det forældreansvar, der var gældende efter loven i barnets tidligere opholdsstat. Herved sikres kontinuiteten i beskyttelsen af barnet. Efter bestemmelsen er det således fortsat den, der efter loven i barnets tidligere opholdsstat havde forældreansvaret over barnet, der drager omsorg for barnet og repræsenterer det i den nye opholdsstat. Det er således ikke nødvendigt, at den, der har forældreansvaret over barnet, skal ansøge om at få forældreansvar i barnets nye sædvanlige opholdsstat. Den praktiske be-

tydning af bestemmelsen er, at de andre kontraherende stater skal acceptere forældreansvar, der afledes af loven i barnets sædvanlige opholdsstat. Det er uden betydning, at det i disse stater ikke er muligt at tildele forældreansvar på den pågældende måde eller til den pågældende indehaver af forældreansvaret.

Hvis barnets sædvanlige opholdssted ændrer sig, følger det desuden af artikel 16, stk. 4, at tildelingen af forældreansvar støttet på loven til en person, der ikke allerede har (del i) forældreansvaret, reguleres af loven i barnets nye sædvanlige opholdsstat. Der henvises betænkningens afsnit 3.4.1.3.2.

Efter artikel 18 kan forældreansvar, der følger af loven, bringes til ophør – eller vilkårene for udøvelsen af ansvaret ændres – ved en afgørelse truffet af en myndighed med kompetence efter artikel 5-12.

Selv om forældreansvar, der følger af loven i en kontraherende stat efter artikel 16, stk. 3, består i de andre kontraherende stater i tilfælde af barnets flytning, reguleres *udøvelsen* af forældreansvaret efter artikel 17 altid af loven i den stat, hvor barnet aktuelt har sædvanligt opholdssted. Ændres barnets sædvanlige opholdssted, bliver udøvelsen af forældreansvaret derfor reguleret af loven i den stat, hvor barnet har fået nyt sædvanligt opholdssted. Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.1.3.3.

Når konventionen i artikel 16, stk. 3, fastslår, at et forældreansvar, der afledes af loven i barnets sædvanlige opholdsstat, fortsat skal bestå, hvis barnet flytter til en anden stat, er der risiko for, at tredjemand i den nye opholdsstat er uvidende om, hvem der er barnets retlige repræsentant, eller hvilke beføjelser denne udøver, idet tredjemand normalt alene kan forholde sig til lovgivningen i den stat, som den pågældende selv opholder sig i. Konventionen indeholder derfor regler om beskyttelse af tredjemand, der i god tro indgår aftale med en person, der ville være berettiget til at fungere som barnets repræsentant efter loven i den stat, hvor aftalen indgås, jf. artikel 19. Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.1.4.

Anvendelse af konventionens lovvalgsregler kan alene afvises, hvis anvendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den anvendende stat (ordre public), herunder hensynet til barnets bedste, jf. artikel 22. Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.1.6.

3.3.2. *Gældende ret*

På det familieretlige område er lovvalget ikke lovreguleret, bortset fra det relativt snævre anvendelsesområde for Den Nordiske Ægteskabskonvention. Lovvalget er i stedet reguleret i retspraksis og admini-

strativ praksis, og det er her fast antaget, at efter dansk international privatret anvender danske myndigheder altid dansk ret i sager om forældremyndighed, samvær, værgemål m.v. Når danske myndigheder skal afgøre, hvem forældremyndigheden for fremtiden skal tilhøre, anvendes således altid dansk ret. Dette gælder, uanset om forældre eller barnet bor eller har domicil i udlandet.

Efter dansk international privatret er det barnets domicillov, der afgør, hvem forældremyndigheden tilkommer, når forældremyndigheden følger af loven, herunder om barnet overhovedet er undergivet forældremyndighed, dvs. om forældremyndigheden er ophørt.

For så vidt angår udøvelsen af forældremyndigheden, afgøres selve indholdet af forældremyndigheden – forældremyndighedsindehaverens rettigheder og pligter i forhold til barnet – efter dansk ret. Barnets domicillov kan dog anvendes, hvis det under en sag her i landet skal afgøres, hvorvidt en i udlandet foretaget handling havde hjemmel i forældremyndigheden over et i udlandet bosat barn. Ligeledes kan domicilloven anvendes med hensyn til fastlæggelse af indholdet af forældremyndigheden over et barn, der midlertidigt opholder sig her, idet dog dansk ret må danne de ydre grænser for forældremyndighedens indhold.

I sager om etablering og ændring af værgemål følges efter dansk international privatret domicilprincippet. Også i værgemålssager anvender danske myndigheder således udelukkende dansk ret. Det må derfor afgøres efter dansk ret, hvem der efter loven er væрге for en umyndig, der har domicil her i landet. Har den umyndige domicil i udlandet, er udgangspunktet, at værgespørgsmålet henhører under domicillandets myndigheder. I praksis fraviges domicilprincippet dog, hvis barnet er dansk statsborger, og myndighederne i domicillandet af den grund afviser at behandle sagen.

Inden for det sociale område, herunder i relation til anbringelse uden for hjemmet, træffes afgørelserne altid efter dansk ret, uanset barnets og forældrenes tilknytning til Danmark.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.2.

3.3.3. *Lovvalgsreglernes betydning i dansk ret*

Konventionens udgangspunkt med hensyn til lovvalg – *lex fori* – er i overensstemmelse med det ulovbestemte udgangspunkt i dansk ret inden for konventionens anvendelsesområde. Samtidig er de danske ulovbestemte principper for lovvalg i relation til forældremyndighed og værgemål støttet på loven i det væsentlige i overensstemmelse med konventionens

artikel 16, stk. 1-3. Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.3.

Konventionens bestemmelser om lovvalg i sager om forældreansvar, der følger af loven, jf. artikel 16, stk. 1-3, vil fremover få betydning for sager, der behandles af administrative myndigheder eller domstole i Danmark, hvor der indledningsvis skal tages stilling til, hvem der aktuelt har forældremyndigheden over et barn. Artikel 16, stk. 3, vil i den forbindelse føre til, at danske myndigheder og domstole skal acceptere et forældreansvar, der afledes af loven i den stat, hvor barnet tidligere havde sit sædvanlige opholdssted.

Omvendt skal udenlandske myndigheder anerkende et forældreansvar (herunder værgemål), der afledes af loven i Danmark. Det samme gælder forældremyndighed, der er aftalt uden myndighedernes mellemkomst. Det drejer sig bl.a. om følgende bestemmelser i lov om forældremyndighed og samvær:

- Forældre, der er gift med hinanden ved barnets fødsel, har automatisk fælles forældremyndighed over barnet (§ 4).
- Hvis forældrene ikke er gift med hinanden ved fødslen, har moderen forældremyndigheden alene (§ 5, stk. 2), men de får fælles forældremyndighed, hvis de senere gifter sig med hinanden (§ 4).
- Forældre, der ikke er gift med hinanden, får fælles forældremyndighed, hvis de i forbindelse med registrering eller anerkendelse af faderskab afgiver erklæring om, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Erklæringen kan afgives over ministerialbogsføreren eller – i de sønderjyske landsdele – personregisterføreren, samt over for statsamtet eller retten (§ 5, stk. 1).
- Forældrene kan aftale at have fælles forældremyndighed (§ 6), hvem af dem, der skal have forældremyndigheden ved ophør af fælles forældremyndighed (§ 9) eller at overføre forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden (§ 11, stk. 1).

Aftaler efter § 5, stk. 1, er kun gyldige, når erklæringen om fælles omsorg og ansvar er afgivet til ministerialbogsføreren, personregisterføreren, statsamtet eller retten, mens aftaler efter §§ 6, 9 og 11, stk. 1, kun er gyldige, når de er anmeldt til statsamtet. Anmeldelsesordninger er omfattet af konventionen, jf. artikel 16, stk. 1, og pkt. 3.1.1. ovenfor, idet der i hovedsagen alene er tale om, at den danske myndighed modtager og registrerer forældrenes aftale. Aftalen skal således ikke godkendes for at være gyldig. Myndighedernes prøvelse i disse sager er begrænset til formalia, eksempelvis dokumentation for at der er tale om foræl-

drener fælles barn, og for hvem forældremyndigheden tilkom forud for aftalen.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.4.3.1. og 3.2.2.1.

Efter artikel 15, stk. 3, og artikel 17 er udøvelsen af forældreansvar, forældremyndighed og værgemål undergivet loven i den kontraherende stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Forældre og børn, der flytter fra en kontraherende stat til Danmark, vil derfor blive omfattet af reglerne i lov om forældremyndighed og samvær og værgemålsloven, der indeholder en række bestemmelser, der præciserer eller indskrænker indholdet af forældremyndighed.

Det generelle indhold af forældremyndighed er fastsat i lov om forældremyndighed og samvær, § 2, stk. 1. Efter denne bestemmelse har forældremyndighedsindehaveren pligt til at drage omsorg for barnet samt ret til at træffe afgørelse om dets personlige forhold og til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling. Har forældrene fælles forældremyndighed over et barn, handler de to forældre i forening. Selv om udgangspunktet er enighed, behøver forældrene dog ikke at drøfte alle detaljer. Beslutninger af mere dagligdags karakter kan træffes af den ene, selv om der ikke foreligger en fuldmagt fra den anden. Der er snævre grænser for denne ret, når man nærmer sig afgørelser af mere konfliktpræget karakter. I den forbindelse bemærkes, at der kræves samtykke fra begge forældre til, at barnet forlader landet, når forældrene har fælles forældremyndighed, og de er uenige om, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene, jf. § 3 i lov om forældremyndighed og samvær. Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.2.1.

Om værgens beføjelser og forpligtelser henvises til betænkningens afsnit 3.3.2.3.

Herudover indeholder særlovgivningen bestemmelser, der begrænser eller præciserer indholdet af forældremyndighed eller værgemål. Der kan bl.a. være tale om bestemmelser, der giver mulighed for at træffe afgørelse vedrørende barnet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Derimod kan bestemmelser om høring af børn i afgørelsessager ikke betragtes som indskrænkning af indholdet af forældreansvar. Der henvises til betænkningens afsnit 3.2.2.1. og 3.2.2.8.

Udvalget har ikke fundet, at der er behov for bestemmelser til gennemførelse af lovvalgsreglerne, jf. betænkningens afsnit 3.4.3.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig dette.

3.4. Anerkendelse og fuldbyrdelse

3.4.1. Konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse

Konventionens kapitel IV (artikel 23 – 28) omhandler anerkendelse og fuldbyrdelse i en konventionsstat af afgørelser, der er truffet i en anden konventionsstat.

Udgangspunktet i konventionens artikel 23 er, at foranstaltninger, der er truffet i en konventionsstat, automatisk anerkendes i alle andre konventionsstater. Det er ikke nødvendigt at søge om nogen form for retlig behandling for at opnå anerkendelse af en foranstaltning. Anerkendelse kan dog nægtes i nogle situationer, der er nævnt i artikel 23, stk. 2, jf. nedenfor. Det er den part, som foranstaltningen gøres gældende over for, der skal påstå, at der er grund til at nægte at anerkende foranstaltningen, hvis den, der påberåber sig foranstaltningen, tager skridt til fuldbyrdelse, jf. stk. 2. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.1.

En af sagens parter kan have en interesse i straks efter, at en foranstaltning er truffet, at få afklaret, om foranstaltningen vil kunne anerkendes i en anden konventionsstat. Artikel 24 bestemmer derfor, at enhver berettiget person kan anmode myndighederne i en konventionsstat om at træffe afgørelse om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning truffet i en anden konventionsstat. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.3.

Anerkendelse kan kun nægtes, hvis en af betingelserne i artikel 23, stk. 2, litra a-f, er opfyldt. Anerkendelse kan bl.a. nægtes, hvis foranstaltningen ikke er truffet af en kompetent myndighed, hvis en foranstaltning blev truffet, uden at barnet har haft mulighed for at blive hørt (bortset fra i hastetilfælde), og dette er i strid med grundlæggende retsplejprincipper i den stat, som anmodningen rettes til, hvis foranstaltningen er truffet uden høring af modparten, eller hvis anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.1.

Myndighederne i en stat, der anmodes om at anerkende en foranstaltning, er bundet af de faktuelle forhold, som den myndighed, der traf foranstaltningerne, havde baseret sin kompetence på, jf. artikel 25.

Efter artikel 26 kan en foranstaltning truffet i en konventionsstat efter anmodning fra en part erklæres eksigibel i en anden konventionsstat, dvs. at det beslutes, at foranstaltningen kan fuldbyrdes der. Eksigibilitet kan kun afslås af de grunde, der fremgår af artikel 23, stk. 2. Artikel 26 vedrører kun foranstaltninger, der fordrer fuldbyrdelse, eksempelvis tvangsfuldbyrdelse af en afgørelse om forældreansvar eller

tvangssalg af formuegenstande. Hvis en afgørelse ikke kræver fuldbyrdelse, er hovedreglen i artikel 23 tilstrækkelig til, at afgørelsen kan få effekt. Det er eksempelvis ikke nødvendigt at søge om fuldbyrdelse af en foranstaltning, der giver et barns værg eller repræsentant mulighed for at foretage visse økonomiske dispositioner over barnets formue. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.4.

Den endelige fuldbyrdelse af en foranstaltning sker ifølge konventionens artikel 28 efter fuldbyrdelsesstatens lovgivning, dvs. efter samme regler og procedurer som anvendes ved fuldbyrdelse af tilsvarende afgørelser truffet i denne stat. Foranstaltninger kan – bortset fra i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til bestemmelserne i artikel 23-26 – ikke efterprøves med hensyn til sagens realitet, jf. artikel 27. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.5. og 3.5.1.6.

3.4.2. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 223 a er udgangspunktet i dansk ret, at en udenlandsk afgørelse om f.eks. forældreansvar, forældremyndighed, værgemål eller samvær ikke kan anerkendes. Det følger desuden af retsplejelovens § 479, at udgangspunktet i dansk ret er, at en udenlandsk afgørelse om f.eks. forældremyndighed eller samvær ikke kan fuldbyrdes her i landet. Justitsministeren kan dog fastsætte bestemmelser, hvorefter sådanne afgørelser fra udenlandske domstole og myndigheder skal have bindende virkning her i landet eller at de skal kunne fuldbyrdes her. Disse bemyndigelser er ikke udnyttet i relation til konventionens anvendelsesområde. Bemyndigelserne suppleres af speciallovgivningen som følge af Danmarks tiltrædelse af internationale konventioner.

Uanset retsplejelovens § 223 a anerkendes udenlandske afgørelser om især forældremyndighed i dansk ret i visse tilfælde på ulovbestemt grundlag. Anerkendelsen gælder dog kun afgørelsens konstitutive indhold. Administrative myndigheder tager således jævnlige præjudicielt stilling til, hvem der har forældremyndigheden over et barn. Dette sker f.eks. i forbindelse med afgørelsen af forskellige familieretlige sager eller ved spørgsmål om, hvem der skal give samtykke til dispositioner vedrørende barnet, der kræver samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det drejer sig om anerkendelse af både afgørelser om forældremyndighed og af forældremyndighed efter loven.

Spørgsmålet om, hvem forældremyndigheden tilkommer, kan opstå præjudicielt under en dansk retssag, f.eks. om eventuelt manglende samtykke fra forældremyndighedens indehaver til en formueretlig dis-

position. Endelig kan en udenlandsk forældremyndighedsafgørelse også danne grundlag for udlevering af barnet ved en umiddelbar fogedforretning efter retsplejelovens § 536, såfremt barnet er ført til Danmark eller er tilbageholdt her mod forældremyndighedsindehaverens protest. Det er en betingelse for anerkendelsen, at den fremmede myndighed havde indirekte international kompetence. Endvidere må afgørelsen ikke stride mod ordre public, herunder hensynet til barnets bedste.

Udenlandske værgemål og umyndiggørelser anerkendes ligeledes i Danmark efter ovenstående retningslinier. Det antages endvidere, at en udenlandsk afgørelse kan anerkendes, selvom myndigheden savnede indirekte international kompetence, hvis den er truffet i den pågældendes statsborgerskabsstat, og afgørelsen anerkendes i den pågældendes domicilstat.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.2.1.3.

Inden for det sociale område gælder lov nr. 498 af 23. december 1970 om udlevering til et andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsorg eller behandling. Loven giver hjemmel til, at personer, der efter beslutning af en myndighed i et andet nordisk land i henhold til lovgivning om forsorg for børn og unge skal anbringes på institution eller andet særligt opholdssted, af politiet kan udleveres fra Danmark til det pågældende nordiske land. Loven omfatter anbringelser på institutioner, i familiepleje og opholdssteder. Udlevering kan ske, uanset om anbringelsen er sket med forældrenes samtykke. Det er en betingelse for udlevering, at beslutningen om anbringelse kan fuldbyrdes i det land, hvor den er truffet. Loven medfører ingen pligt til udlevering. Imidlertid forudsættes det, at udlevering finder sted, når betingelserne er opfyldt, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder, der taler mod udlevering. Udlevering vil efter omstændighederne kunne nægtes, hvis det er længe siden, den pågældende beslutning blev truffet, og barnet nu har tilpasset sig forholdene i Danmark. Tilsvarende love er gennemført i Finland, Norge og Sverige. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.2.1.4.

Om anerkendelse og fuldbyrdelse i henhold til udenlandske konventioner henvises til pkt. 3.4.3.

3.4.3. *Anerkendelse og fuldbyrdelse efter andre konventioner*

I dansk ret er anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om forældremyndighed, samvær, bopæl og værgemål reguleret ved Den Nordiske Ægteskabskonvention, Den Nordiske Domskonvention, Europarådskonventionen af 1980 og Haagerkonventionen af 1980.

3.4.3.1. *Den Nordiske Ægteskabskonvention*

Den Nordiske Ægteskabskonvention regulerer bl.a. spørgsmålet om, hvornår et lands myndigheder er kompetente til at træffe afgørelse i en sag om forældremyndighed, samvær og værgemål. Konventionen omhandler imidlertid kun børn af gifte forældre, der er nordiske statsborgere, og værgemål. Efter konventionen har administrative og judicielle afgørelser, som er udfærdiget i overensstemmelse med konventionens regler i en af staterne, umiddelbar gyldighed i de andre stater uden særlig stadfæstelse og uden prøvelse af afgørelsens rigtighed eller dens forudsætninger med hensyn til bopæl eller statsborgerret.

3.4.3.2. *Den Nordiske Domskonvention*

Lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986, gennemfører dele af Den Nordiske Ægteskabskonvention og Den Nordiske Domskonvention af 11. oktober 1977. Efter Den Nordiske Domskonvention kan retsafgørelser og administrative afgørelser, herunder midlertidige afgørelser, om forældremyndighed eller samvær, fuldbyrdes i Danmark, såfremt afgørelsen kan danne grundlag for fuldbyrdelse i det land, hvor den er truffet. Dette gælder, uanset om afgørelsen har opnået retskraft. Forlig, der er indgået for en domstol, eller aftale, der er godkendt af en administrativ myndighed, kan i samme omfang fuldbyrdes i Danmark. Bestemmelsen omfatter dog ikke afgørelser truffet af den fuldbyrdende myndighed og beslutninger truffet af børne- og ungdomsværn eller anden myndighed i henhold til lovgivning om offentlig børne- og ungdomsforsorg eller anden lignende offentlig forsorg eller anbringelse.

Efter Den Nordiske Domskonvention skal også afgørelser om forældremyndighed, der falder uden for Den Nordiske Ægteskabskonvention, men som er truffet i et af de andre nordiske lande, anerkendes og fuldbyrdes her i landet. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvis ikke begge forældre er nordiske statsborgere.

3.4.3.3. *Europarådskonventionen af 1980 og Haagerkonventionen af 1980*

Lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børne bortførelseslove) (herefter kaldet børne bortførelsesloven), jf. lov nr. 793 af 27. november 1990, gennemfører Europarådskonventionen af 1980 og Haagerkonventionen af 1980.

Haagerkonventionen af 1980 har til formål at løse de problemer, der opstår, når et barn bortføres fra en

stat til en anden eller på anden måde ulovligt fjernes fra den, som har forældremyndigheden. Denne konvention pålægger medlemsstaterne en pligt til at medvirke til, at barnet tilbagegives, såfremt bortførelsen eller tilbageholdelsen var ulovlig efter reglerne i den stat, hvor barnet boede på tidspunktet for bortførelsen eller tilbageholdelsen. Det er således hensigten med konventionen at genoprette den faktiske tilstand før bortførelsen eller tilbageholdelsen ved, at barnet så hurtigt som muligt sendes tilbage til sin oprindelsesstat.

I særlige tilfælde kan tilbagegivelse dog undlades, herunder hvis der er en alvorlig risiko for, at tilbage-sendelse vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed, eller hvor et barn, der har opnået en sådan modenhed og alder, at der bør tages højde for dets mening, selv modsætter sig tilbagegivelse.

Europarådskonventionen af 1980 fastlægger, under hvilke betingelser en afgørelse om forældremyndighed eller samvær, der er truffet i en kontraherende stat, skal anerkendes og fuldbyrdes i en anden kontraherende stat. Udgangspunktet er, at afgørelser om forældremyndighed, om hvor barnet skal bo, eller om samvær, der er truffet i en kontraherende stat, anerkendes her i landet, og at de kan fuldbyrdes, hvis de kan danne grundlag for fuldbyrdelse i oprindelsesstaten. Europarådskonventionen er således ikke begrænset til spørgsmål om ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse af et barn. Nægtelse af anerkendelse eller fuldbyrdelse kan bl.a. ske, hvis afgørelsen på grund af ændrede forhold "åbenbart" ikke er forenelig med, hvad der er bedst for barnet.

Ud over forældremyndighed og samvær omfatter Europarådskonventionen også afgørelser vedrørende omsorgen for barnets person, herunder retten til at bestemme, hvor barnet skal bo, samt afgørelser om tvangsfjernelse af børn fra forældremyndighedsindehaveren med henblik på anbringelse udenfor hjemmet. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.2.1.4. og afsnit 3.5.2.1.2.3.

3.4.4. Fuldbyrdelse i Danmark

Ifølge retsplejelovens § 536 kan afgørelser om forældremyndighed og samvær fuldbyrdes gennem fogedretten ved anvendelse af tvangsbøder eller ved umiddelbar magtanvendelse. Fogedretten afgør, hvilke af disse tvangsmidler der skal bringes i anvendelse. Efter § 596, stk. 2, kan fogedrettens bistand endvidere opnås til en umiddelbar fogedforretning, når dette er påkrævet til håndhævelse af forældremyndighed. Fogedretten kan nægte at fremme fogedforretningen, hvis der er alvorlig fare for barnets sjælelige eller le-

gemlige sundhed. Er fogeden i tvivl, skal der ske bevisførelse. Fogeden er ikke bundet af forældrenes ønsker, idet fogedretten af egen drift skal påse, at barnet ikke udsættes for fare. Fuldbyrdelsen kan være så belastende for barnet, at der til brug for rettens afgørelse bør indhentes en erklæring fra en børnesagkyndig om, hvorvidt barnets sjælelige eller legemlige sundhed udsættes for alvorlig fare ved fuldbyrdelsen. Ældre børn skal normalt høres.

Efter § 48 i lov om social service er det kommunen, der fuldbyrder afgørelser i sociale sager. Bestemmelsen giver uden retskendelse kommunen adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig m.v. for at eftersøge og medtage børn og unge for at fuldbyrde sådanne afgørelser. Politiet yder kommunen bistand hertil.

3.4.5. Gennemførelse af konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse – artikel 24 og 26

For at gennemføre konventionens artikel 24 og 26 i dansk ret er det nødvendigt at udpege de myndigheder, der skal behandle anmodninger om anerkendelse eller ikke-ankendelse eller om eksigibilitet, samt at fastsætte visse procedureregler for behandlingen af sådanne sager.

Udvalget anbefaler, at kompetencen til at træffe afgørelse om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning eller om eksigibilitet efter konventionens artikel 24 og 26 bør henlægges til fogedretten. Efter udvalgets opfattelse vil fogedretten være et egnet forum for behandling af sådanne anmodninger, bl.a. fordi fogedretten i forvejen har erfaring med behandling af anmodninger om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser efter børnebortførelsesloven samt om anerkendelse af fremmede retsafgørelser samt om at erklære fremmede retsafgørelser eksigible efter EF-domskonventionen. Fogedretten vil endvidere kunne opfylde konventionens forudsætning om, at der skal anvendes en enkel og hurtig procedure.

Udvalget forudsætter, at de almindelige regler i retsplejeloven om fogedrettens sagsbehandling også finder anvendelse på sager efter artikel 24 og 26, herunder at fogedretten giver modparten lejlighed til at udtale sig, før fogedretten træffer afgørelse. I sager af denne karakter vil fogedretten formentlig som udgangspunkt træffe afgørelse på skriftligt grundlag. Fogedretten kan dog anordne mundtlig forhandling, hvis det af særlige grunde må anses for hensigtsmæssigt; fogedretten bør normalt imødekomme en anmodning fra begge parter om mundtlig forhandling. Der er dog ikke behov for særlige lovregler om disse spørgsmål, der ligger inden for rammerne af de almindelige regler i retsplejeloven om fogedrettens sagsbehandling. Ud-

valget foreslår dog, at der fastsættes visse procedure-regler for behandlingen af disse sager i relation til stedlig kompetence, kravene til anmodningerne m.v.

Endelig foreslår udvalget, at fogedrettens afgørelse om en anmodning efter artikel 24 og 26 træffes ved kendelse, og at denne kendelse kan påkæres efter de almindelige kæreregler i retsplejelovens kapitel 53.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.3.1.

3.4.6. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggende- ders overvejelser

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggende kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag.

Ministeriet foreslår herudover, at retten kan beskikke advokat for parterne i sager, hvor der anmodes om, at en foranstaltning, der er omfattet af konventionen, erklæres eksigibel, hvis fogedretten ikke finder det muligt at behandle sagen på forsvarlig måde uden, at parten har advokatbistand. Det foreslås, at statskassen afholder udgifterne hertil efter reglerne om fri proces i retsplejeloven, hvis de økonomiske betingelser m.v. i retsplejelovens § 325, jf. § 1, nr. 9, i lov nr. 554 af 24. juni 2005, er opfyldt.

Herudover foreslår ministeriet, at den i pkt. 4.3. foreslåede ordning om udpegningsadvokater i børnebortførelsessager også skal finde anvendelse i sager, der er omfattet af lovforslagets § 5.

Der henvises til lovforslagets §§ 4-6 samt bemærkningerne hertil.

3.5. Samarbejde

3.5.1. Det generelle samarbejde

3.5.1.1. Konventionens generelle samarbejdsbestem- melser

Konventionen indeholder regler om internationalt samarbejde mellem de kontraherende stater myndigheder, idet dette samarbejde er en af grundpillerne i en effektiv behandling af de grænseoverskridende sager, der er omfattet af konventionen. Tilsvarende bestemmelser findes i både Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser og i Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner samt i Europarådskonventionen af 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser.

Bestemmelserne om samarbejde i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen findes i kapitel V. Bestemmelserne regulerer dels de generelle rammer for det

internationale samarbejde, dels regulerer bestemmelserne samarbejdet i en række konkrete sagstyper.

Konventionen forudsætter, at der etableres et tæt samarbejdssystem mellem myndighederne i de kontraherende stater. Dette samarbejde tager sit udgangspunkt i, at der i hver kontraherende stat oprettes en centralmyndighed, der har til opgave at fremme samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i de kontraherende stater for at opfylde konventionens mål, jf. artikel 29 og 30. Centralmyndighederne skal samarbejde med hinanden om generelle spørgsmål og om behandlingen af konkrete sager, herunder fremme samarbejde mellem myndighederne i konventionsstaterne. Centralmyndighederne skal desuden fremme opnåelse af mindelige aftaler om beskyttelse af barnet ved mediation, mægling e.lign.

Konventionen åbner mulighed for, at centralmyndigheden kan lade andre offentlige myndigheder eller andre organer udføre de opgaver, som det er pålagt centralmyndigheden at udføre, jf. artikel 31.

Centralmyndighederne afholder selv deres egne omkostninger i forbindelse med udøvelsen af opgaver efter konventionen, herunder de faste omkostninger der er nødvendige for myndighedernes drift, samt udgifter til korrespondance, indhentelse og fremsendelse af oplysninger; lokalisering af et barn, forligsmægling og gennemførelse af udenlandske afgørelser. Bestemelsen omfatter ikke udgifter til advokat, retsafgift eller andre udgifter i forbindelse med retssager, jf. artikel 38. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.1.10.

Artikel 38 giver mulighed for i national ret at fastsætte regler om betaling af rimelige gebyrer for den bistand, som centralmyndigheden eller andre myndigheder yder efter konventionen. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.1.10.

Om oversættelse af dokumenter henvises til pkt. 3.6.1.

3.5.1.2. Internationalt samarbejde i dag

Som nævnt i pkt. 3.4.3. har Danmark tilsluttet sig to konventioner, hvis formål er at imødegå, at der sker internationale børnebortførelser og at løse de problemer, der opstår, hvis et barn alligevel er blevet bortført fra en stat til en anden, Haagerkonventionen af 1980 og Europarådskonventionen af 1980. Begge disse konventioner forudsætter, at der etableres et nært samarbejde mellem de kontraherende stater, og det er derfor fastsat i konventionerne, at hver stat skal udpege en centralmyndighed. Centralmyndighederne har dels en række generelle opgaver, dels en række pligter i forbindelse med behandlingen af konkrete sager. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.1.

Centralmyndighederne har en almindelig pligt til at samarbejde på det generelle plan, jf. artikel 7, stk. 1, i Haagerkonventionen af 1980 og artikel 3 i Europarådskonventionen af 1980, herunder pligt til at udveksle oplysninger om deres respektive lovgivninger. Herudover skal centralmyndighederne holde hinanden underrettet om de vanskeligheder, der måtte opstå ved anvendelsen af konventionen, og så vidt muligt fjerne sådanne hindringer.

I samarbejdet om de konkrete sager skal centralmyndighederne videreformidle anmodninger om tilbagegivelse af børn samt om fastsættelse af samvær. Centralmyndigheden har pligt til at finde ud af, hvor barnet opholder sig og skal tage forholdsregler for at forhindre, at barnets eller de berørte parter interesser lider skade.

I Danmark er Familiestyrelsen, der er en del af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, udpeget som centralmyndighed efter de to konventioner.

Familiestyrelsens rolle som centralmyndighed i sager om børnebortførelse er behandlet i en redegørelse afgivet af udvalget for børnebortførelser. I forbindelse med udvalgets arbejde blev der bl.a. udformet et sæt retningslinjer for Familiestyrelsens sagsbehandling og rolle i sager om internationale børnebortførelser, hvor barnet er bragt til Danmark. Efter disse retningslinjer er styrelsens opgaver først og fremmest at modtage og videreformidle konkrete henvendelser om tilbagegivelse af børn og om anerkendelse og fuldbyrdelse af danske og udenlandske afgørelser om forældremyndighed og samvær samt at formidle kontakt mellem myndighederne og parterne i de involverede stater. Styrelsens rolle i de konkrete sager er således af overordnet og koordinerende karakter, og styrelsen har ikke som centralmyndighed kompetence til at træffe afgørelse i disse sager.

I 2003 blev der etableret en retshjælpsordning ved en ændring af børnebortførelsesloven (lov nr. 387 af 28. maj 2003), der giver forældre, der har fået et barn bortført fra Danmark til udlandet, eller hvis barn tilbageholdes ulovligt i udlandet, mulighed for at få retshjælp til at dække udgifter til de retlige handlinger, der er nødvendige, for at få barnet tilbage. Retshjælpsordningen, der kun gælder for børn under 16 år, der inden bortførelsen havde bopæl i Danmark, omfatter ikke kun sager, der er omfattet af Haagerkonventionen af 1980 og Europarådskonventionen af 1980, men også sager hvor barnet er blevet bortført til en ikke-konventionsstat. Afgørelser om retshjælp efter denne ordning træffes af Familiestyrelsen. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.3.

3.5.1.3. Forligsmægling

Det fremgår af konventionens artikel 31, litra b, at centralmyndigheden enten direkte eller indirekte gennem andre offentlige myndigheder skal fremme opnåelsen af frivillige aftaler om beskyttelse af barnets person eller formue ved mægling m.v. Bestemmelsen medfører ikke en egentlig pligt for de kontraherende stater til at iværksætte mediation eller tilbyde mægling i alle sager vedrørende beskyttelse af børn.

Statsamterne tilbyder efter § 28, stk. 1, i lov om forældremyndighed og samvær forældre, der ikke kan blive enige om forældremyndighed eller samvær, børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling (mediation). Bestemmelsen omfatter også internationale sager om forældremyndighed og samvær. Da børnebortførelsessager ikke behandles af statsamterne, men af fogedretterne, er forligsmæglingen dog normalt overladt til fogedretterne, der i dag ikke har mulighed for selv at tilbyde børnesagkyndig rådgivning m.v.

I 2003 og 2004 blev der gennemført en forsøgsordning med retsmægling ved visse domstole som et alternativ til traditionel domstolsbehandling. Retsplejerådet overvejer nu på baggrund af en evaluering af forsøgsordningen, om der bør etableres en permanent, landsdækkende ordning. Forsøgsordningen fortsætter, mens Retsplejerådets overvejelser herom pågår.

På det sociale område skal de sociale myndigheder desuden altid arbejde for, at en anbringelse iværksættes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år, jf. lov om social service § 40, stk. 1.

I en redegørelse, afgivet af børnebortførelsesudvalget, november 2004, foreslås en styrkelse af muligheden for at opnå en frivillig tilbagegivelse af bortførte børn ved at udvide statsamternes tilbud om konfliktmægling til også at omfatte sager om børnebortførelse. I redegørelsen har udvalget overvejet, hvordan den gældende ordning kan tilpasses de særlige forhold, der gælder i børnebortførelsessager, og har stillet forslag til ændring af børnebortførelsesloven.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.2.

3.5.1.4. Udvalgets overvejelser vedrørende det generelle samarbejde

I betænkningens afsnit 3.6.3.1. anbefaler udvalget, at Familiestyrelsen udpeges som centralmyndighed, idet styrelsen i dag varetager det internationale samarbejde om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed og samvær samt om børnebortførelser, og fungerer som centralmyndighed efter ovennævnte konventioner. Styrelsen har oparbejdet et godt kendskab til centralmyndighederne i de stater,

der har tilsluttet sig de nævnte konventioner, og styrelsen har endvidere kendskab til lovgivningen m.v. i disse stater. Desuden har styrelsen etableret et netværk med kontakt til de relevante danske myndigheder, herunder domstolene, statsamtene, politiet, de sociale myndigheder og Udenrigsministeriet.

Dette svarer til de opgaver, som centralmyndigheden efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen skal varetage.

Selv om der efter udvalgets opfattelse for tiden umiddelbart ikke er behov for at regulere centralmyndighedens opgaver nærmere, foreslår udvalget alligevel, at der indsættes en bestemmelse i gennemførelsesloven, der bemyndiger ministeren for familie- og forbrugeranliggender til at fastsætte nærmere regler for centralmyndighedens virksomhed. Dette skyldes, at det kan blive nødvendigt at regulere centralmyndighedens opgaver nærmere, når der er indhøstet erfaringer med konventionens virke i Danmark. Udvalget foreslår endvidere, at der indsættes en mulighed for at delegere nogle af centralmyndighedens opgaver til andre myndigheder. Dette kan især være hensigtsmæssigt på det sociale område, hvor Socialministeriet eller Ankestyrelsen vil være bedre egnet til at varetage nogle af opgaverne som centralmyndighed, f.eks. i relation til vejledning af kommunerne om konventionens betydning for behandlingen af konkrete sager.

Udvalget har konstateret, at hvis et barn ulovligt er ført fra Danmark til en stat, der har tiltrådt Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, eller ulovligt tilbageholdes dér, vil sagen være omfattet af retshjælpsordningen i børnebortførelsesloven, såfremt barnet forinden havde bopæl i Danmark og er under 16 år. Der er derfor ikke behov for at lovgive herom. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.3.3.

Udvalget finder ikke grundlag for at fastsætte regler om betaling af gebyr for den bistand, som centralmyndigheden eller andre myndigheder yder efter konventionen, jf. artikel 38, idet en sådan brugerbetaling ikke findes i børnebortførelsesloven.

3.5.1.5. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets overvejelser vedrørende udpegelse af centralmyndighed.

Der henvises til lovforslaget § 2 og bemærkningerne hertil.

Herudover finder ministeriet, at det kan være hensigtsmæssigt også at kunne overlade centralmyndighedens opgaver i forbindelse med forespørgsler fra

udlandet om anbringelse af et barn i Danmark efter artikel 33 til Socialministeriet eller anden relevant myndighed, især i relation til forhandlinger med udenlandske myndigheder om dækning af udgifter ved sådanne anbringelser. Se nærmere om artikel 33 i pkt. 3.5.3. Der henvises til de foreslåede §§ 9-10 samt bemærkningerne hertil.

3.5.2. Indhentelse og videregivelse af oplysninger m.v.

3.5.2.1. Oplysninger om barnet m.v.

Efter konventionens artikel 32 kan centralmyndigheden eller en anden kompetent myndighed i en kontraherende stat, som barnet har en væsentlig tilknytning til, anmode centralmyndigheden i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, om en rapport om barnets situation. Formålet med bestemmelsen er at give myndigheder i en kontraherende stat, der er bekymret for et barn, der opholder sig i en anden kontraherende stat, mulighed for at få oplysninger om barnets situation. Den anmodede centralmyndighed har en adgang, men ikke en pligt, til at besvare en sådan anmodning. Centralmyndigheden kan overlade besvarelsen af sådanne henvendelser til andre myndigheder med nærmere kendskab til barnets situation. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.1.4.

Artikel 34 giver en kompetent myndighed, der overvejer at fastsætte beskyttelsesforanstaltninger over for et barn, mulighed for at anmode om oplysninger til brug herfor fra myndighederne i en anden kontraherende stat. Indhentelsen af oplysninger skal være begrundet i hensynet til barnet. Den anmodende myndighed skal i anmodningen godtgøre, at indhentelsen af oplysningerne er nødvendig af hensyn til barnet. Spørgsmål om udlevering af sådanne oplysninger om barnet og om andre involverede personer afgøres efter loven i den stat, der modtager anmodningen. Konventionen pålægger således ikke den pågældende stat en pligt til at udlevere oplysninger i større omfang, end den pågældende stats lovgivning tillader det, jf. betænkningens afsnit 3.6.1.5.

Artikel 36 i konventionen indeholder en underretningspligt for myndighederne i de kontraherende stater i tilfælde, hvor et barn er udsat for alvorlig fare, og hvor der er truffet beskyttelsesforanstaltninger, eller hvor sådanne er under overvejelse, mens barnet flytter til eller befinder sig i en anden kontraherende stat.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.1.6 og 3.6.3.6.

I artikel 37 er fastsat en generel begrænsning i udvekslingen af oplysninger, idet den indeholder et forbud mod at bede om eller fremsende oplysninger om

barnet, hvis oplysningerne vil kunne bringe barnets person eller formue i fare eller udgøre en alvorlig trussel mod et af barnets familiemedlemmers liv eller frihed, jf. betænkningens afsnit 3.6.1.9. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med artikel 41, hvorefter personoplysninger, der er indhentet eller videregivet efter konventionen, kun må anvendes til det formål, hvortil de er indhentet eller videregivet. Samtidig fremgår det af artikel 42, at de myndigheder, der modtager oplysningerne, skal sikre, at disse behandles fortroligt i overensstemmelse med loven i den pågældende stat. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.1.3. og 3.7.2.2.

3.5.2.2. *Gældende ret*

Danske myndigheders udveksling af oplysninger med andre myndigheder samt med private er generelt reguleret af forvaltningsloven (lov nr. 571 af 19. december 1985), offentlighedsloven (lov nr. 572 af 19. december 1985) og persondataloven (lov nr. 429 af 31. maj 2000). På det sociale område suppleres disse regelsæt af regler i lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og for domstolenes vedkommende findes særregler herom i retsplejeloven.

Forvaltningslovens § 27 indeholder regler om tavshedspligt. Selvom loven som udgangspunkt kun gælder for behandling af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, finder reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger i lovens §§ 27-32 anvendelse ved al virksomhed, der udøves af den offentlige forvaltning. Efter lovens § 27, stk. 1, har alle, der virker inden for den offentlige forvaltning, tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c - 152 f. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.5.1.

Offentlige myndigheder har ikke ubegrænset mulighed for at udveksle oplysninger med hinanden. *Forvaltningslovens § 28* indeholder således en række begrænsninger i adgangen til at udlevere oplysninger til andre myndigheder. Efter bestemmelsen må oplysninger om enkeltpersoners *rent private forhold* som udgangspunkt ikke videregives til andre forvaltningsmyndigheder. Oplysninger kan dog videregives i visse situationer, jf. § 28, stk. 2, nr. 1-4, f.eks. hvis den, som oplysningen vedrører, har givet samtykke, eller videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, som oplysningen angår. Herudover kan *almindelige fortrolige oplysninger* efter § 28, stk. 3, videregives, hvis betingelserne i § 28, stk. 2, er

opfyldt, eller når det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for den modtagende myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som den pågældende myndighed skal træffe. § 28 omfatter ikke videregivelse af oplysninger til private. Dette er reguleret af offentlighedslovens og forvaltningslovens regler om aktindsigt.

Forvaltningslovens § 28 regulerer ikke videregivelse af oplysninger til udenlandske myndigheder. Danske myndigheders videregivelse af oplysninger til udenlandske myndigheder m.v. beror derfor som udgangspunkt på en fortolkning af straffelovens bestemmelser om tavshedspligt, jf. forvaltningslovens § 27. Ifølge John Vogter, Forvaltningsretten med kommentarer, 3. udg., 1999, s. 534-536, er det i administrativ praksis almindeligt antaget, at regeringen har en vis mulighed for at indgå overenskomst med fremmede stater, der bl.a. indebærer, at danske myndigheder bliver forpligtede til at videregive oplysninger til udenlandske myndigheder. Det antages desuden, at danske myndigheder i et vist omfang – f.eks. som et led i et mere uformelt samarbejde – er berettiget til at videregive oplysninger til brug for andre staters myndigheder. Berettigelsen til en sådan videregivelse af oplysninger beskrives således: ”I vurderingen heraf må formentlig navnlig indgå formålet med videregivelsen, herunder om videregivelsen er af betydning for, at den danske myndighed kan varetage sine forvaltningsopgaver, eller til varetagelse af danske interesser i øvrigt, og forholdene i modtagerstaten, herunder hvordan de fortrolige oplysninger i praksis må antages at blive anvendt i den pågældende stat. Der må også lægges vægt på, hvilken karakter den pågældende oplysning har, herunder risikoen for at oplysningen eventuelt misbruges. Ved vurderingen af, om fortrolige oplysninger kan videregives til udenlandske myndigheder, vil der endvidere kunne søges en vis vejledning i forvaltningslovens § 28. I det omfang, en oplysning ikke efter disse regler kan videregives til en tilsvarende dansk forvaltningsmyndighed uden samtykke, bør den næppe heller i almindelighed videregives til en udenlandsk myndighed ...”.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.5.2.

I ansøgningsager må myndigheden efter *forvaltningslovens § 29* ikke indhente oplysninger om ansøgerens rent private forhold fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden myndighed. Der gælder dog visse undtagelser herfra. Bestemmelsen omfatter ikke indhentning af oplysninger fra private eller fra domstolene, ligesom den heller ikke omfatter indhentelse af oplysninger fra udenlandske myndigheder. Ved indhentelse af oplysninger fra andre end forvaltnings-

F. t. l. om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

myndigheder i Danmark, bør de hensyn til ansøgeren, der ligger bag § 29, dog iagttages. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.5.3.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område indeholder særlige regler om indhentelse og videregivelse af oplysninger i sociale sager vedrørende børn. Disse regler går forud for reglerne i forvaltningsloven. Lov om social service indeholder supplerende regler på området. Kommunerne har en tværkommunal underretningspligt efter lov om social service § 33 a, hvorefter de er forpligtede til at underrette den kommune, som et barn eller en ung er flyttet til, hvis der er grund til bekymring for barnets eller den unges sundhed og trivsel. Der består en pligt for institutioner, skoler og andre kommuner til efter anmodning at give oplysninger til en kommune, der har startet en børnesag, jf. lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. § 11 a. Kommunen kan ligeledes bede private om oplysninger, men en privatperson er ikke forpligtet til at svare, jf. lovens § 11 c, stk. 2. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.2.5.4.

Domstolenes videregivelse af oplysninger er reguleret af *retsplejelovens regler* om dørlukning, adgang til retsmøder og aktindsigt. Efter lovens § 29, stk. 1, er retsmøder som udgangspunkt offentlige, således at offentligheden har adgang til at overvære retsmøder. Hvis behandlingen af en sag vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, eller hvis det er af særlig betydning for parterne at undgå offentlighed om sagen, kan et retsmøde dog afholdes for lukkede døre.

Bestemte sagstyper behandles altid for lukkede døre. Det drejer sig bl.a. om sager om ægteskab, forældremyndighed, faderskab og prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke, jf. lovens §§ 453, 456 m og 475 g.

Efter lovens § 41 b kan enhver forlange at få udleveret kopi af domme og kendelser. Dette gælder dog bl.a. ikke i følgende situationer:

- Sager om ægteskab, forældremyndighed, faderskab, værgemål, prøvelse af beslutning om adoption samt tvangsfuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed og samvær.
- Straffesager, der er endeligt afsluttet for mere end 1 år siden.
- Forklaringer afgivet i lukkede retsmøder eller omfattet af referatforbud.
- Dommen eller kendelsen indeholder oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, og offentlighedens interesse i at få indsigt i retssagen findes

at burde vige for væsentlige hensyn til de pågældende, der ikke kan varetages ved anonymisering.

Herudover kan den, der har en individuel, væsentlig interesse i et konkret retsspørgsmål, forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der vedrører en borgerlig sag eller en straffesag, herunder indførsler i retsbøgerne, i det omfang dokumenterne har betydning for vurderingen af det pågældende retsspørgsmål, jf. retsplejelovens § 41 d. Retten til aktindsigt efter denne bestemmelse kan bl.a. begrænses i det omfang, dokumentet indeholder oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, og ansøgerens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for væsentlige hensyn til de pågældende, der ikke kan varetages ved anonymisering.

Efter § 41 g kan retten give aktindsigt i et videre omfang, medmindre andet følger af regler om tavshedspligt m.v. Retten kan i den forbindelse bestemme, at en person uden for domstolene og den offentlige forvaltning har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som retten videregiver til den pågældende uden at være forpligtet hertil.

Efter ordlyden af ovennævnte bestemmelser er det som udgangspunkt uden betydning, om anmodningen om oplysningerne kommer fra en udenlandsk myndighed eller fra en person bosat i udlandet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit 3.6.2.5.5.

Persondataloven gælder efter § 1 bl.a. for myndigheders behandling – herunder videregivelse – af personoplysninger, som helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, samt ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Persondataloven regulerer nogle af de samme områder som f.eks. forvaltningsloven. Persondataloven gælder generelt også for videregivelse af oplysninger til udlandet.

Efter persondatalovens § 6 kan ikke-fortrolige oplysninger og almindeligt fortrolige oplysninger – det vil sige alle andre oplysninger end oplysninger om rent private forhold, jf. forvaltningslovens § 27 – videregives i visse situationer. Videregivelse af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold er reguleret i persondatalovens §§ 7 og 8.

Lovens § 27 indeholder nogle særregler for bl.a. videregivelse af oplysninger til tredjelande, hvilket ifølge § 3, nr. 9, som udgangspunkt omfatter alle stater, der ikke er medlemmer af EU. Der må efter § 27, stk. 1, kun videregives oplysninger til et tredjeland, hvis denne stat sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesni-

veau mod misbrug af de modtagne oplysninger. Uanset dette kan der efter § 27, stk. 3, bl.a. videregives oplysninger til tredjeland i følgende situationer:

- Den person, som oplysningerne vedrører, har givet samtykke til videregivelsen.
  - Videregivelsen er nødvendig for at beskytte den registreredes vitale interesser.
  - Videregivelsen er nødvendig eller følger af lov eller bestemmelser fastsat ved lov for at beskytte en vigtig samfundsmæssig interesse eller for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.
  - Videregivelsen er nødvendig af hensyn til forebyggelse, efterforskning og forfølgning af strafbare forhold.
- Der henvises til betænkningens 3.6.2.5.6.

3.5.2.3. Udvalgets overvejelser om videregivelse af oplysninger

Udvalget har anbefalet, at anmodninger fra en udenlandsk myndighed om en rapport om barnets situation efter konventionens artikel 32 besvares af barnets eller den unges bopælskommune. Dette skyldes, at barnets eller den unges bopælskommune er den offentlige instans, der er tættest på barnet, ligesom det er de sociale myndigheder i kommunen, der skal vurdere, om der er behov for at iværksætte beskyttelsesforanstaltninger over for barnet, f.eks. i form af tvangsmæssigt indgreb eller hjælpeforanstaltninger efter den sociale lovgivning.

Samme overvejelser gør sig gældende for besvarelse af anmodninger om oplysninger om et barn fra en udenlandsk myndighed, forinden denne træffer en beskyttelsesforanstaltning, jf. artikel 34. Her vil barnet typisk ikke længere have sædvanligt opholdssted i Danmark, men i den anmodende stat. Hvis barnet ikke længere bor i Danmark, bør anmodningen besvares af den kommune, som var barnets bopæls- eller handelskommune umiddelbart inden flytningen til udlandet.

Udfærdigelse af en rapport om et barn eller videregivelse af oplysninger om et barn kan indebære, at kommunen må overveje at indhente oplysninger om barnet fra institutioner, skoler, læger, hospitaler, statsamter m.v., da det ikke er sikkert, at kommunen i forvejen er i besiddelse af alle relevante oplysninger om det pågældende barn. Endvidere kan anmodningen føre til, at kommunen bør overveje, om det er nødvendigt at træffe beskyttelsesforanstaltninger for barnet.

Selv om konventionen ved inkorporering gøres til en del af dansk ret, har artikel 32 og 34 ikke et materielt indhold, der forpligter danske myndigheder til at videregive oplysninger til udenlandske myndigheder i

et videre omfang, end hvad der allerede gælder efter dansk ret.

Udvalget finder dog, at danske myndigheder som led i en loyal opfyldelse af konventionen bør medvirke til, at der – så vidt det er muligt efter dansk ret – videregives oplysninger til myndigheder i kontraherende stater, der anmoder herom efter artikel 32 og 34. Udvalget har i den forbindelse peget på, at hvis en dansk myndighed ikke ville kunne videregive de omhandlede oplysninger til en anden dansk myndighed, bør oplysningerne heller ikke videregives til den udenlandske myndighed.

På samme måde anbefaler udvalget, at kommunerne, hvis der opstår behov for at indhente oplysninger om et barn i udlandet, jf. artikel 32 og 34, bør iagttage hensynene bag reglerne i forvaltningslovens § 29 og lov om retssikkerhed og administration.

For så vidt angår den underretningspligt, der følger af artikel 36, finder udvalget ikke grundlag for at forslå supplerende lovgivning. Dette skyldes, at underretningspligten ved inkorporering afledes direkte af konventionen og derfor påhviler alle myndigheder, der har truffet eller overvejer at træffe beskyttende foranstaltninger vedrørende et barn, som er i alvorlig fare, og som opholder sig i en anden kontraherende stat. Myndighederne kan kontakte centralmyndigheden for at få hjælp til at videreformidle underretningen til den relevante udenlandske myndighed.

Det er udvalgets opfattelse, at adgangen til at besvare henvendelser fra kontraherende stater bør reguleres. Udvalget foreslår derfor, at der i lov om social service indsættes en bestemmelse, der giver socialministeren hjemmel til at fastsætte regler om kommunernes besvarelse af henvendelser efter artikel 32 og 34. Herudover finder udvalget ikke, at der er behov for at udarbejde lovregler om grænseoverskridende videregivelse af oplysninger i sager, der er omfattet af konventionen.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.3.4. til 3.6.3.6.

3.5.2.4. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggende kan tilslutte sig udvalgets anbefalinger og forslag. Der henvises til lovforslagets §§ 9-10 samt bemærkningerne hertil.

Det foreslås herudover, at der i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område fastsættes regler om behandling af klager over afgørelser, som træffes af kommunen direkte i henhold til bestemmel-

ser i konventionen. Klager over afgørelser efter lov om social service behandles efter de almindelige regler om behandling af klager i lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Den sociale lovgivning indeholder ikke regler om behandling af klager over afgørelser truffet efter reglerne i konventionen. Der er således behov for at præcisere, at de sociale nævn og Ankestyrelsen kan tage stilling til spørgsmål om anvendelse af konventionens bestemmelser, når der bliver klaget over kommunens afgørelse i henhold til konventionen. Dette gælder både, når der klages specifikt over afgørelser truffet i henhold til konventionen, og når der opstår spørgsmål om fortolkning af konventionen i forbindelse med behandlingen af en klage over en afgørelse i henhold til lov om social service. Samtidigt foreslås det, at personer og myndigheder med en retlig interesse i sagen får klageadgang. Der henvises til lovforslagets § 11 og bemærkningerne hertil.

3.5.3. Internationale anbringelser af børn

Konventionens artikel 33 fastsætter en særlig procedure, der skal anvendes, hvis en stat, der har kompetence i anbringesspørgsmålet, påtænker at anbringe et barn hos en plejefamilie eller lignende, og denne anbringelse skal iværksættes i en anden kontraherende stat. Forinden afgørelse om anbringelse træffes, skal myndigheden forelægge sagen for myndighederne i den pågældende stat. Forelæggelsen skal indeholde en rapport om barnet med en begrundelse for den påtænkte anbringelse.

Denne procedure giver modtagerstatens myndigheder mulighed for at vurdere afgørelsens hensigtsmæssighed. Hvis modtagerstatens myndigheder er indforstået med anbringelsen, får de mulighed for på forhånd at arrangere barnets ophold, herunder spørgsmål om opholdstilladelse. Proceduren giver også myndighederne mulighed for på forhånd at aftale fordelingen af de udgifter, der er forbundet med anbringelsen. Konventionen er således ikke til hinder for, at myndighederne i den stat, hvor anbringelsen skal gennemføres, betinger samtykke til anbringelsen af, at myndighederne i den stat, hvor barnet har sædvanligt opholdssted, helt eller delvist afholder udgifterne ved anbringelsen.

Hvis denne høringsprocedure ikke er fulgt, kan myndighederne i den stat, hvor anbringelsen skal foregå, nægte at anerkende afgørelsen om anbringelse af barnet, jf. artikel 23, stk. 2, litra f, der er beskrevet i betænkningens afsnit 3.5.1.1.

Denne procedure vil også finde anvendelse ved en eventuel anbringelse af danske børn i en anden kontra-

herende stat, men dansk ret giver i dag ikke mulighed herfor.

Om artikel 33 henvises til betænkningens afsnit 3.6.1.7.

Udvalget har anbefalet, at det er kommunerne, der bør tage stilling til anmodninger fra udlandet om anbringelse af børn i Danmark, da det er kommunerne, der tager stilling til godkendelse af plejefamilier. Udvalget foreslår derfor, at der i lov om social service indsættes hjemmel for socialministeren til at fastsætte regler om gennemførelsen af udenlandske plejeanbringelser i Danmark. Ved barnets ankomst til Danmark overtager bopælskommunen ansvaret for barnet, og det bør derfor være kommunen, der tager stilling til fastsættelse af eventuelle vilkår for anbringelsen og spørgsmål om afholdelse af udgifterne ved plejeanbringelsen. Endelig bemærkes, at der bør etableres en procedure for forelæggelse af sagen for Udlændingestyrelsen for at skabe grundlag for barnets ophold i Danmark. Der er efter udvalgets opfattelse ikke behov for at lovgive herom. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.3.7.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er enig med udvalget i, at det bør være kommunerne, der behandler anmodninger fra udlandet om anbringelse af børn i Danmark.

I tilknytning hertil foreslår ministeriet, at socialministeren bemyndiges til at fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling for foranstaltninger, der er truffet med henvisning til konventionen.

Der henvises til lovforslagets §§ 9-10, samt bemærkningerne hertil.

Samtidig foreslår ministeriet, at den af udvalget foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i lovforslagets § 2 udvides til også at omfatte hjemmel til at overlade det til eksempelvis Socialministeriet eller en anden relevant myndighed at varetage de overordnede opgaver i forbindelse med behandling af anmodninger om anbringelse af udenlandske børn her i landet, herunder indgåelse af aftaler med udenlandske myndigheder om dækning af udgifter ved sådanne anbringelser. Der henvises pkt. 3.5.1.5.

3.5.4. Samarbejde om gennemførelse eller fastsættelse af beskyttelsesforanstaltninger, især samvær

Artikel 35 indeholder regler om samarbejde om gennemførelse eller fastsættelse af beskyttelsesforanstaltninger. Bestemmelsen nævner særligt bistand til at sikre en effektiv gennemførelse af samvær o.lign.

Bestemmelsen må anses som en generel hensigtsrklæring om, at danske myndigheder, herunder central-

myndigheden, skal bistå med at gennemføre sådanne foranstaltninger i Danmark. Bestemmelsen indeholder ikke forpligtelser, udover hvad der allerede følger af konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af foranstaltninger. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.1.8. og 3.6.3.10.

Artikel 35, stk. 2, giver en samværsforælder i en konventionsstat mulighed for at anmode sin stats myndigheder om at udtale sig om sin egnethed til at have samvær med barnet, når en afgørelse skal træffes i en anden konventionsstat, normalt barnets sædvanlige opholdsstat. Bestemmelsen pålægger ikke myndighederne at besvare sådanne anmodninger. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.3.10.

Udvalget anbefaler, at danske myndigheder så vidt muligt besvarer anmodninger efter artikel 35, stk. 2. Udvalget foreslår, at sådanne anmodninger besvares af den pågældende forælders bopælskommune, og at der i lov om social service indsættes en bestemmelse, der giver socialministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler herom. Hvis kommunen eller andre myndigheder allerede er i besiddelse af oplysninger om samværsforælderen, vil en udtalelse, der bygger på en sammenfatning af allerede eksisterende oplysninger, normalt kunne udarbejdes uden videre. I nogle situationer vil myndighederne imidlertid ikke have det fornødne kendskab til samværsforælderen til at kunne afgive en udtalelse om denne. Udvalget finder ikke grundlag for at pålægge kommunerne at foretage de undersøgelser, der er nødvendige for at afgive en sådan udtalelse. I disse situationer bør kommunen i stedet f.eks. være samværsforælderen behjælpelig med at finde en autoriseret psykolog, der for den pågældendes regning kan foretage undersøgelsen.

I relation til sådanne udtalelser bemærkes det, at efter artikel 54 skal meddelelser til en anden stat udfærdiges på dansk og ledsages af en oversættelse til modtagerlandets originalprog, jf. betænkningens afsnit 3.7.1.7. Udvalget finder imidlertid ikke, at det er rimeligt, at danske myndigheder skal afholde udgifter til oversættelse i disse situationer, jf. betænkningens afsnit 3.6.3.10. Udvalget finder således, at den pågældende danske myndighed kan overlade det til parten selv at sørge for oversættelserne. Dette er dog ikke til hinder for, at den pågældende myndighed i lyset af samarbejdsbestemmelserne efter en konkret vurdering kan afholde rimelige oversættelsesudgifter.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets forslag om at kommunerne skal behandle anmodninger fra en samværsforælder om at afgive en udtalelse om den pågældendes forælders egnethed til at have samvær om barnet. Ministe-

riet er endvidere enig i, at det ikke bør pålægges kommunerne at foretage ekstra undersøgelser til brug for afgivelse af sådanne udtalelser.

Der henvises til lovforslaget §§ 9-10, samt bemærkningerne hertil.

3.6. Konventionens almindelige og afsluttende bestemmelser

Konventionens kapitel VI indeholder en række bestemmelser af administrativ karakter, og kapitel VII indeholder de afsluttende bestemmelser, særligt reglerne om proceduren for staternes tilslutning til konventionen, mulighed for forbehold og konventionens ikrafttræden.

3.6.1. Generelle bestemmelser om ikrafttræden, oversættelse m.v.

Konventionen er åben for undertegnelse for de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 18. samling, jf. artikel 57. Andre stater kan dog tiltræde konventionen efter dens ikrafttræden, men en sådan tiltrædelse får dog alene virkning i forholdet mellem den stat, der tiltræder konventionen, og de stater, der allerede har tiltrådt konventionen, i det omfang disse stater ikke gør indsigelse herimod. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.1.8.

Konventionen trådte i kraft den 1. januar 2002. Herefter kan de stater, der som Danmark var medlem af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 18. samling, tilslutte sig konventionen. For disse stater træder konventionen efter artikel 61, stk. 2, i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløb af en periode på tre måneder efter deponeringen af tilslutningsinstrumentet.

Konventionen er i dag gældende mellem Australien, Den Tjekkiske Republik, Ecuador, Estland, Letland, Litauen, Marokko, Monaco, Slovakiet og Slovenien. Derudover har Schweiz og Cypern samt alle de øvrige EU-medlemsstater – herunder Danmark – undertegnet, men ikke ratificeret konventionen.

Efter artikel 53, stk. 1, finder konventionen kun anvendelse på foranstaltninger, der er truffet i en stat, efter at konventionen er trådt i kraft i forhold til den pågældende stat. Dette udbygges i stk. 2, der bestemmer, at konventionen kun finder anvendelse på anerkendelse og fuldbyrdelse af foranstaltninger, der er truffet, efter at den er trådt i kraft både i den stat, hvor foranstaltningen er truffet, og i den stat, hvor foranstaltningen søges anerkendt og fuldbyrdet. Spørgsmål om anerkendelse og fuldbyrdelse m.v. af afgørelser truffet

før konventionens ikrafttræden er således ikke reguleret af konventionen, men overladt til national ret.

Anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om samvær og forældremyndighed truffet før ikrafttrædelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i forhold til de lande, der er involveret i den pågældende sag, er i dansk ret reguleret af børnebortførelsesloven, Den Nordiske Domslov og lov om udlevering til et andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsorg eller behandling. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.2.1.2.

Konventionen indeholder ikke overgangsbestemmelser i relation til lovvalgsreglerne i kapitel III. Som det fremgår af betænkningens afsnit 3.7.1.6. vil lovvalgsreglen i artikel 15 (om den lov, der finder anvendelse på afgørelser om beskyttelsesforanstaltninger) naturlig følge overgangsreglen i artikel 53, stk. 1. Samme klare løsning gives imidlertid ikke i relation til lovvalgsreglerne om forældreansvar efter loven (artikel 16-18). Konventionen tager således ikke stilling til, om et forældreansvar, der efter national ret er etableret inden konventionens ikrafttræden, fortsætter, selvom anvendelse af artikel 16, stk. 1, på ikrafttrædelsestidspunktet vil medføre ændret placering af forældreansvaret. Ifølge den forklarende rapport til konventionen må denne situation løses efter nationale regler. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.2.5.

Udvalget har ikke fundet grundlag for at foreslå, at der indføres regler herom i dansk ret. Udvalget har herved lagt vægt på, at sager, der måtte falde uden for konventionen på grund af overgangsbestemmelsen, i de fleste tilfælde vil blive opfanget af andre konventioner, især Europarådskonventionen af 1980 og Haagerkonventionen af 1980 eller vil blive anerkendt på ulovbestemt grundlag. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.2.5.

Efter artikel 54 skal meddelelser, der sendes til centralmyndigheden eller til en anden myndighed i en kontraherende stat, være affattet på det originale sprog i afsenderstaten og ledsages af en oversættelse til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i modtagerstaten. Hvis dette ikke er muligt, skal meddelelsen ledsages af en oversættelse til fransk eller engelsk. Efter artikel 43 er alle dokumenter, der fremsendes eller udstedes efter konventionen, fritaget for legalisering eller lignende. Udvalget har ikke fundet behov for at indføre gennemførelsesbestemmelser i relation til disse bestemmelser.

Konventionen lægger op til, at der i vidt omfang er direkte kontakt mellem de kompetente myndigheder i de kontraherende stater udenom centralmyndigheder-

ne. Efter artikel 34, stk. 2, kan staterne dog bestemme, at anmodninger om oplysninger om et barn og andre involverede efter artikel 34 skal sendes til den pågældende stats myndigheder gennem dens centralmyndighed. Samtidig kan staterne efter artikel 44 udpege de myndigheder, hvortil anmodninger om overførsel af kompetence (artikel 8-9) og om anbringelse af børn i en anden stat (artikel 33) skal rettes. Udvalget har anbefalet, at Danmark ved ratifikationen afgiver erklæring om, at sådanne henvendelser skal rettes til centralmyndigheden. Der henvises til betænkningens afsnit 3.6.3.8.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets ovennævnte vurderinger og forslag. I relation til overgangsreglerne er ministeriet således enig i, at foranstaltninger, der ikke er omfattet af konventionen, ofte vil være omfattet af konventioner, som Danmark allerede har indgået, eller vil blive anerkendt på ulovbestemt grundlag, jf. pkt. 3.3.2.

Ministeriet er ligeledes enig med udvalget i, at der sandsynligvis ikke vil fremkomme mange henvendelser efter artikel 8, 9, 33 og 34, og at det derfor er mest hensigtsmæssigt, at sådanne henvendelser sendes til den danske centralmyndighed, der kan videresende henvendelsen til rette myndighed. På den måde får centralmyndigheden mulighed for at vejlede myndigheden om konventionens betydning for den pågældende henvendelse. Ved ratifikationen vil der blive afgivet en erklæring om, at henvendelser efter artikel 8, 9, 33 og 34 skal rettes til centralmyndigheden. En sådan erklæring vil senere kunne ændres, hvis denne fremgangsmåde viser sig at være uhensigtsmæssig.

3.6.2. Forholdet til eksisterende konventioner m.v.

Som nævnt i pkt. 3.4.3. har Danmark tilsluttet sig følgende konventioner inden for konventionens anvendelsesområde: Den Nordiske Ægteskabskonvention, Den Nordiske Domskonvention, Europarådskonventionen af 1980 samt Haagerkonventionen af 1980.

Efter artikel 50 har Haagerkonventionen af 1980 forrang frem for Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, og efter artikel 52 påvirker konventionen ikke internationale aftaler, som staterne har indgået inden Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, medmindre landene afgiver erklæring herom. Disse konventioner er derfor ikke til hinder for Danmarks deltagelse i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, og denne deltagelse vil heller ikke berøre anvendelsen af disse konventioner i dansk ret.

Desuden har Danmark, Finland, Norge og Sverige hver især gennemført ensartet lovgivning om udlevering på grundlag af beslutninger om forsorg eller be-

handling. For Danmarks vedkommende er dette gennemført ved lov nr. 498 af 23. december 1970 om udlevering til et andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsorg eller behandling. Denne lov falder ind under begrebet "ensartet regional lovgivning" i artikel 52, stk. 4, og den påvirkes derfor ikke af konventionen.

Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.2.4.

3.6.3. Attest om forældremyndighed og værgemål

Efter artikel 40 kan myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, eller i den kontraherende stat, hvor en beskyttelsesforanstaltning er truffet, efter anmodning fra en person, der har forældreansvaret over barnet, eller som er betroet beskyttelsen af barnets person eller formue, udstede en attest, der angiver, i hvilken egenskab den pågældende har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.1.2. og 3.7.2.1.

Dansk ret indeholder ikke regler om udstedelse af attester som omhandlet i artikel 40, der beskriver, i hvilken egenskab en indehaver af forældremyndighed eller værgemål har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende. Statsamterne og Familiestyrelsen udsteder dog efter anmodning erklæringer herom.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres regler om udstedelse af sådanne attester. Konventionen drejer sig bl.a. om udøvelse af forældremyndighed eller værgemål efter dansk ret i andre konventionsstater. I sådanne tilfælde vil det efter udvalgets opfattelse være hensigtsmæssigt, at forældremyndighedsindehaveren eller værgeren kan fremlægge en attest om den pågældendes rettigheder og beføjelser. En sådan attest vil navnlig være relevant, når forældremyndigheden eller værgemålet følger af loven, og der således ikke foreligger en afgørelse, der godtgør, at den pågældende har forældremyndigheden eller værgemålet. Derimod synes der ikke at være behov for sådanne attester i relation til anerkendelse og fuldbyrdelse af f.eks. forældremyndighed, værgemål eller samvær, da det i sådanne sager vil være nødvendigt at fremlægge de relevante danske afgørelser.

Udvalget foreslår, at danske myndigheder udsteder sådanne attester, og at det overlades til Justitsministeren og Ministeren for Familie- og Forbrugeranliggender at fastsætte nærmere regler om udstedelse af attester indenfor henholdsvis værgemålslovgivningen og lov om forældremyndighed og samvær.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag. Der

henvises til lovforslagets § 7, nr. 4, og § 8 samt bemærkningerne hertil.

3.6.4. Forbehold

Efter artikel 60, jf. artikel 54 og 55, har staterne mulighed for ved ratifikationen at tage følgende forbehold:

- Staterne kan modsætte sig at modtage henvendelser på enten fransk eller engelsk, jf. artikel 54, stk. 2. D.
- Staterne kan efter artikel 55 forbeholde sine myndigheder kompetence til at træffe foranstaltninger til beskyttelse af et barns formue, der befinder sig på dansk område samt forbeholde sig ret til ikke at anerkende et forældreansvar eller en foranstaltning, der er uforenelig med en foranstaltning, der er truffet af statens myndigheder vedrørende den pågældendes formue. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.1.9.

Udvalget finder, at ressourcemæssige hensyn hos centralmyndigheden og andre danske myndigheder taler for at tage forbehold for at modtage henvendelser på eller oversættelser til fransk. Et tilsvarende forbehold er taget ved tiltrædelsen af Haagerkonventionen af 1980. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.2.3.2.

Desuden finder udvalget, at der ikke er behov for at udnytte muligheden for at tage forbehold for danske myndigheders kompetence i sager om barnets formue, jf. artikel 55. Der henvises til afsnit 3.7.2.3.3.

Efter artikel 59 kan en stat med flere territoriale enheder bestemme, hvorvidt konventionen skal finde anvendelse på alle dens territoriale enheder eller kun på en eller flere af disse.

Udvalget anbefaler, at Danmark ved ratifikationen tager forbehold for konventionens anvendelse for Grønland og Færøerne. Dette skyldes, at den grønlandske og færøske lovgivning indenfor konventionens anvendelsesområde på mange punkter er forskellig fra den danske lovgivning. Der henvises til betænkningens afsnit 3.7.2.3.1.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag. Der henvises til lovforslagets § 16 om lovens territoriale gyldighed samt bemærkningerne hertil. For så vidt angår forbeholdet vedrørende sprog bemærkes, at da forbeholdet skal meddeles samtidigt med ratifikationen, bliver det en del af konventionen, og det skal derfor ikke reguleres i gennemførelsesloven.

4. Øvrige områder

I dette pkt. gennemgås en række lovændringer, der foreslås gennemført i lyset af forslaget om at inkorporere

re re Haagerbørne bortførelseskonventionen i dansk ret.

4.1. *International og stedlig kompetence i sager om forældremyndighed, separation og skilsmisse*

Udvalget har foreslået en ændring af retsplejelovens regler om international kompetence i forældremyndighedssager, jf. betænkningens afsnit 3.3.3.8.1. og udvalgets lovudkast og bemærkninger i betænkningens kapitel 7. Dette skyldes, at gennemførelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i dansk ret vil indebære, at danske myndigheders internationale kompetence i sager om forældremyndighed vedrørende børn, der har sædvanligt opholdssted ("habitual residence") i en stat, der har tiltrådt konventionen, fremover vil være reguleret af konventionens regler og dermed navnlig vil være baseret på barnets sædvanlige opholdssted. Såfremt retsplejelovens regler om international kompetence i forældremyndighedssager, hvor tilknytningsfaktoren som udgangspunkt er forældrenes bopæl (domicil), videreføres uændret, vil der fremover gælde forskellige regler herom, afhængig af om barnet har sædvanligt opholdssted i en konventionsstat eller i en ikke-konventionsstat. Dette er efter udvalgets opfattelse uhensigtsmæssigt, og udvalget foreslår derfor, at retsplejelovens regler herom ændres, således at de tager udgangspunkt i barnets bopæl – sædvanlige opholdssted – og i øvrigt så vidt muligt bringes i overensstemmelse med konventionens kompetenceregler.

Samtidig foreslår udvalget, at retsplejelovens regler om domstolens stedlige kompetence i sager om forældremyndighed ligeledes ændres, således at der også her tages udgangspunkt i barnets bopæl og ikke forældrenes bopæl. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.3.8.1.

Som konsekvens af ændringerne af danske myndigheders internationale kompetence i sager om forældremyndighed foreslås en tilføjelse til reglerne om etablering af fælles forældremyndighed i forbindelse med afgivelse af omsorgs- og ansvarserklæring i forbindelse med registreringen af et barns fødsel, således at der ikke kan etableres fælles forældremyndighed i forbindelse med registreringen eller anerkendelsen af faderskabet, hvis barnet ikke har sit sædvanlige opholdssted her i landet. Der henvises til betænkningens afsnit 3.3.3.2. og 3.3.3.8.2.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets forslag. Der henvises til lovforslagets § 12, nr. 3-4, § 7, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

I tilknytning hertil foreslås statsforvaltningernes internationale kompetence i forældremyndighedssager lovreguleret ved, at der i lov om forældremyndighed og samvær indsættes en bestemmelse, der henviser til kompetencereglerne i retsplejeloven. Denne bestemmelse vil også regulere statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om samvær m.v. Samtidig foreslås der i lov om indgåelse og opløsning af ægteskab indsat en bestemmelse om statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om separation og skilsmisse, der henviser til reglerne i retsplejelovens § 448 c om domstolens internationale kompetence i disse sager. På denne måde vil der gælde samme regler for domstolens og statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om forældremyndighed, separation og skilsmisse.

Disse forslag skal også ses i lyset af kommunalreformen, der bl.a. indebærer, at statsamtterne nedlægges pr. 1. januar 2007, og deres opgaver på det familieretlige område overtages af 5 nye statsforvaltninger, jf. lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning. Som følge heraf ændres myndighedsstrukturen på bl.a. separations-, skilsmisse- og forældremyndighedsområdet ligeledes pr. 1. januar 2007, jf. lov nr. 525 af 24. juni 2005 om ændring af lov om forældremyndighed og samvær, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Udmøntning af kommunalreformen på det familieretlige område). Herefter skal alle sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed indledes i statsforvaltningerne. Formålet med dette er bl.a. gennem tilbud om børnesagkyndig rådgivning, konfliktmægling m.v. at søge at finde mindelige løsninger på sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed. Hvis dette ikke lykkes, indbringer statsforvaltningen sagen for retten. Parterne får således ikke længere adgang til umiddelbart at anlægge retssag om separation, skilsmisse eller forældremyndighed.

Endelig foreslås en række konsekvensændringer af disse forslag og af udmøntningen af kommunalreformen på det familieretlige område.

Der henvises til lovforslagets § 7, nr. 2, 3 og 5, § 12, og § 14 og bemærkningerne hertil.

4.2. *Samtykke til barnets udrejse af Danmark*

Hvis en forælder har eneforældremyndighed over et barn, kan den pågældende frit udrejse af Danmark med barnet. Er der fælles forældremyndighed, følger det af § 3 i lov om forældremyndighed og samvær, at begge forældre skal samtykke i udrejsen, hvis der er uenighed om forældremyndigheden.

Er udrejsen ulovlig, dvs. sket uden samtykke, kan den tilbageværende forælder søge barnet tilbagegivet efter Haagerkonventionen af 1980.

Kravet om samtykke gælder, hvis der er anlagt en retssag om forældremyndighed eller taget initiativ hertil, f.eks. ved at søge om fri proces, eller hvis det på anden måde konstateres, at forældrene er uenige om forældremyndigheden. Der skal ikke meget til at statuere denne uenighed. Den omstændighed, at barnet fjernes fra sit sædvanlige opholdssted eller lignende, kan i sig selv være indikation på uenighed.

§ 3 blev indført i forbindelse med implementeringen af Haagerkonventionen af 1980 ved børnebortførelsesloven og bør fortolkes i lyset af denne konvention. Konventionen har til formål at sikre tilbagegivelsen af bortførte eller tilbageholdte børn til den stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted før bortførelsen eller tilbageholdelsen.

Udvalget foreslår, at samtykkekravet i § 3 i lov om forældremyndighed og samvær præciseres, således at det klart fremgår af bestemmelsen, at der efter dansk ret kræves samtykke til at forlænge et aftalt eller fastsat ophold i udlandet (herunder at barnet tager fast ophold i udlandet) i tilfælde af uenighed mellem forældrene om forældremyndigheden. Det drejer sig f.eks. om situationer, hvor den ene forælder opholder sig i udlandet og – med den anden forælders accept eller i henhold til en afgørelse om samvær, truffet af statsamtet – får besøg af barnet eller er rejst til udlandet med barnet, f.eks. på ferie eller for et kortere ophold, og hvor den pågældende forælder efterfølgende mod den anden forælders protest beslutter sig for at gøre opholdet permanent eller forlænge det ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte. Dette vil betyde, at kompetencen til at træffe afgørelse om f.eks. forældremyndighed i sådanne tilfælde som udgangspunkt forbliver hos danske myndigheder, jf. artikel 7 og den foreslåede nye bestemmelse i retsplejelovens § 448 f, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2 (lovforslagets § 12, nr. 4).

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender kan tilslutte sig udvalgets forslag. Der henvises til lovforslagets § 7, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

4.3. Udpegning af advokater i børnebortførelsessager m.v.

Som nævnt i pkt. 3.5.1.3. har Børnebortførelsesudvalget udarbejdet en redegørelse om behandlingen af sager, hvor børn er blevet bortført til Danmark eller ulovligt tilbageholdes her. I redegørelsen foreslår udvalget bl.a., at der udpeges et antal advokater, der kan

beskikkes for den, der anmoder om tilbagegivelse af et barn efter Haagerkonventionen af 1980.

Baggrunden for forslaget fra Børnebortførelsesudvalget er, at fogedretten efter børnebortførelseslovens § 18, stk. 2, kan beskikke en advokat, for den, der indgiver en anmodning om tilbagegivelse til udlandet af et barn, der er blevet bortført til Danmark, eller som ulovligt tilbageholdes her. Sager om tilbagegivelse af bortførte eller ulovligt tilbageholdte børn indeholder imidlertid ofte komplicerede problemstillinger i relation til anvendelsen af konventioner og international privatret. Hertil kommer, at Danmark efter konventionen er forpligtet til at fremme behandlingen af sager om tilbagegivelse af børn mest muligt. Til varetagelse af disse hensyn foreslår Børnebortførelsesudvalget, at beskikkelse af advokat i børnebortførelsessager som udgangspunkt sker inden for en kreds af advokater, der er i besiddelse af den fornødne ekspertise, og som gennem behandling af sådanne sager får opbygget et vist erfaringsgrundlag. Denne kreds af advokater kan efter udvalgets opfattelse med fordel udpeges efter de kriterier, som er afgørende for udpegelsen af de advokater, som det anbefales at benytte i sager om tilbagegivelse af børn fra udlandet til Danmark, jf. børnebortførelseslovens § 20 d. Efter denne bestemmelse udpeger ministeren for familie- og forbrugeranliggender efter ansøgning et antal advokater, som ministeren kan anbefale forældremyndighedsindehaveren at benytte i sager om tilbagegivelse af børn fra udlandet til Danmark. Ved udpegelsen af disse advokater lægges der vægt på indgående kendskab til familieret, procedureerfaring, beherskelse af et eller flere fremmedsprog samt dygtighed og engagement i virket som advokat. Det er en forudsætning, at de pågældende advokater udøver advokatvirksomhed i Danmark og ikke er fyldt 70 år. Ved udpegelsen lægges der endvidere vægt på geografisk spredning. Udpegelsen, der er personlig og uoverdragelig, gælder for 4 år, men med mulighed for genudpegelse.

Advokater, der er udpegede efter lovens § 20 d, vil også kunne udpeges efter den foreslåede § 18 a.

Beskikkelse af en advokat for den, der anmoder om tilbagegivelse af et barn, foretages i den enkelte sag af fogedretten, jf. lovens § 18, stk. 2. Udpegelsen efter § 18 a har alene vejledende betydning, men som udgangspunkt bør der i disse sager foretages beskikkelse fra kredsen af udpegede advokater, medmindre den, der anmoder om tilbagegivelse af barnet, ønsker en anden advokat beskikket.

Udvalget har endvidere påpeget, at advokater, der udpeges som særligt egnede til beskikkelse efter § 18, stk. 2, som udgangspunkt bør have pligt til at lade sig

beskikke i den enkelte sag. På denne måde sidestilles den foreslåede ordning med den almindelige benefi-
cieordning i retsplejelovens § 336. Efter denne be-
stemmelse antager justitsministeriet et passende antal
advokater til at udføre sager for parter, der har fri pro-
ces. Udvalget har herved lagt vægt på, at en frivillig
beskikkelsesordning vil kunne medføre en forlængel-
se af sagsbehandlingstiden, hvis fogedretten forgæves
må forespørge flere udpegede advokater, om de vil
modtage beskikkelse i en konkret sag.

Endelig har udvalget peget på, at fogedretten som
udgangspunkt bør beskikke en advokat med kontor i
nærheden af den pågældende retskreds, idet en be-
skikket advokat efter retsplejelovens § 336 c har krav
på godtgørelse for rejseudgifter i forbindelse med
hvervet.

Der henvises til redegørelsens afsnit 6.12. og dens
bilag 1.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er
enigt i Børnebortførelsesudvalgets forslag om, at der i
børnebortførelsesloven indsættes en bestemmelse, der
bemyndiger ministeren for familie- og forbrugeranlig-
gender til at udpege et antal advokater, der er særligt
egnede til at modtage beskikkelse i sager om tilbage-
givelse til udlandet af børn, der er blevet bortført til
Danmark, eller som ulovligt tilbageholdes her.

Ministeriet foreslår dog, at ordningen udvides til at
omfatte alle sager, som børnebortførelsesloven gæl-
der for, dvs. ud over sager om tilbagegivelse af børn
også sager om fuldbyrdelse i Danmark af udenlandske
afgørelser om forældremyndighed, om hvor barnet
skal bo, og om samvær, jf. lovens § 1. Der henvises til
lovforslagets § 13 og bemærkningerne hertil.

Ordningen foreslås desuden udvidet til også at gæl-
de i sager efter Haagerbørnebeskyttelseskonventio-
nen, hvor der fremsættes anmodning til retten om at
erklære en foranstaltning om bl.a. forældremyndighed
eksigibel efter konventionens artikel 26. Der henvises
til lovforslagets § 5, stk. 2; 3. pkt. og bemærkningerne
hertil.

Baggrunden for disse to forslag er, at de omhandle-
de sager indeholder tilsvarende komplicerede prob-
lemstillinger som børnebortførelsessager, jf. oven-
for.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser for stat og kommuner

Familiestyrelsen og domstolene behandler i dag sa-
ger om anerkendelse og fuldbyrdelse af danske og
udenlandske afgørelser efter Europarådskonventio-

nen af 1980 samt sager om børnebortførelse efter Ha-
agerkonventionen af 1980, jf. børnebortførelsesloven.
Disse konventioner, der har forrang for Haagerbørne-
beskyttelseskonventionen, dækker et meget stort antal
lande. Selvom Haagerbørnebeskyttelseskonventionen
måtte få stor tilslutning, vil det derfor næppe betyde
en særlig forøgelse af det antal internationale familie-
retlige sager, som danske myndigheder bliver invol-
veret i.

Selvom konventionens kompetenceregler og de
foreslåede kompetenceregler i retsplejeloven på nogle
punkter afviger fra gældende dansk ret, er der ikke
grund til at antage, at der vil ske væsentlige ændringer
af det samlede antal sager, som danske myndigheder
skal behandle. Heller ikke behandlingen af den enkel-
te sag vil blive vanskeliggjort som følge af konventi-
onen. Tværtimod vil konventionens kompetencereg-
ler og dens samarbejdsregler kunne medvirke til at ef-
fektivisere behandlingen af sager med tilknytning til
udlandet ved at sikre den nødvendige koordinering
imellem danske og udenlandske myndigheder og ved
at smidiggøre sagsoplysningen.

Efter den foreslåede § 5, stk. 2, kan der beskikkes
advokat for parterne i sager, hvor der anmodes om, at
en foranstaltning omfattet af konventionen erklæres
eksigibel. Udgifterne hertil afholdes af statskassen,
hvis parten opfylder betingelserne for fri proces. Da
der allerede efter reglerne i lov om international fuld-
byrdelse af afgørelser om forældremyndighed m.v.
beskikkes advokat i de fleste af disse sager, skønnes
denne bestemmelse ikke at indebære økonomiske
konsekvenser for staten.

På det sociale område har der ikke hidtil eksisteret
et formaliseret internationalt samarbejde. Konventio-
nens samarbejdsregler drejer sig bl.a. om videregivel-
se af oplysninger fra Danmark til andre konventions-
stater, jf. artikel 32 og 34. Da hverken konventionen
eller lovforslaget pålægger kommunerne at videregive
sådanne oplysninger, skønnes lovforslaget ikke at
medføre udgifter hertil for kommunerne.

Reglerne i konventionen om anbringelse af børn
kan indebære, at børn med sædvanligt opholdssted i
udlandet kan anbringes i Danmark, forudsat at danske
myndigheder samtykker, jf. artikel 33 og pkt. 3.5.3.
Konventionen er imidlertid ikke til hinder for, at dan-
ske myndigheder betinger samtykke til sådanne an-
bringelser af en aftale om dækning af udgifterne ved
anbringelsen. Der henvises til lovforslagets §§ 9-10
og bemærkningerne hertil, hvorefter socialministeren
bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om kom-
munernes adgang til at opkræve betaling for foran-
staltninger truffet med henvisning til konventionen.

Det vurderes, at der vil blive tale om et begrænset antal sager om anbringelse af børn i Danmark, og at ordningen ikke vil medføre øgede omkostninger for kommunerne.

Forslaget skønnes således ikke at indebære økonomiske eller administrative konsekvenser for stat eller kommuner.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget forenkler på flere punkter behandlingen af grænseoverskridende sager om beskyttelsen af børn.

6. Forholdet til EU-retten

Rådet for Den Europæiske Union har den 27. maj 2000 vedtaget forordning (EF) nr. 1347/2000 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabsager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn – ”Bruxelles II-forordningen”. Forordningen er senere afløst af forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabsager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 – ”Den nye Bruxelles II-forordning”. Anvendelsesområdet for denne forordning ligger tæt op ad Haagerbørnebeskyttelseskonventionens anvendelsesområde, og der er et vist sammenfald mellem flere af forordningens og konventionens bestemmelser.

Retsgrundlaget for den nye Bruxelles II-forordning ligger inden for EF-traktatens bestemmelser om samarbejde vedrørende retlige og indre anliggender (artikel 65). På grund af de danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender deltog Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke bindende for Danmark, hvorfor den ikke finder anvendelse i Danmark.

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen er kun åben for ratifikation af stater, og derfor kan Fællesskabet ikke tilslutte sig konventionen. På den baggrund besluttede Rådet for Den Europæiske Union den 19. december 2002 at bemyndige medlemsstaterne – bortset fra Danmark – til at undertegne konventionen i Fællesskabets interesse. Medlemsstaterne undertegnede derefter konventionen i Haag den 1. april 2003. Danmark undertegnede konventionen samtidigt med de andre medlemsstater. Danmark handler på egne vegne i forhold til konventionen, men samarbejder med Fællesskabet om konventionen. Regeringen lægger vægt på, at Danmark ratificerer konventionen sammen med de øvrige EU-medlemsstater.

Kommissionen har den 17. juni 2003 fremsat et forslag til Rådet for Den Europæiske Union om at bemyndige medlemsstaterne til i Fællesskabets interesse at ratificere eller tiltræde konventionen. På nuværende tidspunkt har Rådet endnu ikke truffet afgørelse om at bemyndige medlemsstaterne til at ratificere eller tiltræde konventionen i Fællesskabets interesse.

7. Hørte myndigheder m.v.

Haag 96-udvalgets betænkning samt Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes notat om lovgivningsmæssig opfølgning på betænkningen har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenterne for Københavns Byret og for retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Den Danske Dommerforening, Justitsministeriet, Civilstyrelsen, Socialministeriet, Ankestyrelsen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Undervisningsministeriet, Ministeriet for Flytningen, Indvandrere og Integration, Udlændingestyrelsen, Foreningen af Familieretsadvokater, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Danske Familieadvokater, Advokatrådet, KL, Dansk Socialrådgiverforening, Foreningen af Statsamtmand, Foreningen af offentlige chefer i statsamtterne, Mødrehjælpen, Landsforeningen Børn og Samvær, Foreningen Far til støtte for Børn og Forældre, Børns Vilkår, Børnesagens Fællesråd, Red Barnet Danmark og Børnerådet.

Samlet vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Danmarks ratifikation af konventionen forventes at ske samtidig med de øvrige EU-medlemsstaters ratifikation.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(gennemførelsen af

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i dansk ret)

Med *stk. 1* bliver Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) inkorporeret i dansk ret. Konventionens bestemmelser bliver herved en del af dansk ret.

Inkorporeringen af konventionen medfører, at når en sag falder inden for konventionens anvendelsesområde i artikel 2-4 (de almindelige bemærkninger, pkt. 3.1.), og sagen har den fornødne tilknytning til en anden konventionsstat, skal den behandles efter en kombination af konventionens bestemmelser om især international kompetence, lovvalg samt anerkendelse og fuldbyrdelse og de relevante dele af dansk ret. Dette kan illustreres ved følgende eksempler på behandlingen af sager om forældremyndighed, jf. artikel 3, litra a-b:

Hvis en forældremyndighedssag har tilknytning til flere konventionsstater, f.eks. fordi forældrene og barnet bor i forskellige stater, afgøres danske myndigheders internationale kompetence til at behandle sagen ikke efter kompetencerreglerne i retsplejelovens § 448 c (eller den foreslåede § 448 f, jf. forslaget § 12, nr. 4), men efter kompetencerreglerne i konventionens artikel 5-13, jf. pkt. 3.2.1. i de almindelige bemærk-

ninger. Kan sagen efter konventionens kompetence-regler behandles her i landet, skal den materielle afgørelse efter artikel 15, stk. 1, som hovedregel træffes efter dansk ret.

En afgørelse om forældremyndighed truffet i en anden konventionsstat anerkendes efter artikel 23 umiddelbart i Danmark. Anerkendelse og fuldbyrdelse af en sådan afgørelse i Danmark kan kun nægtes, hvis betingelserne i artikel 23-27 er opfyldt. Er der ikke grundlag for at nægte anerkendelse og fuldbyrdelse efter disse bestemmelser, og søges forældremyndighedsafgørelsen tvangsfuldbyrdet i Danmark, f.eks. fordi barnet er blevet bragt ulovligt hertil, følger det af artikel 28, at sagen behandles på samme måde og efter samme regler som ved fuldbyrdelse af danske forældremyndighedsafgørelser, dvs. især retsplejelovens § 536. Der henvises i det hele til pkt. 3.4. i de almindelige bemærkninger.

For så vidt angår konventionens betydning for og gennemførelse i dansk ret henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.

I forhold til stater, der ikke har tilsluttet sig konventionen, gælder dansk rets almindelige internationale privat- og procesretlige regler, der er beskrevet i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.2., 3.3.2. og 3.4.2..

Ved ratifikation af konventionen har Danmark mulighed for at tage visse forbehold. Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.4., foreslås det, at Danmark tager forbehold for at modtage henvendelser på fransk, jf. konventionens artikel. 54, stk. 2.

Den danske oversættelse, der ved *stk. 2* medtages som et bilag til loven, er ikke konventionens autentiske tekst. De bindende og autentiske tekster er de engelske og franske konventionstekster, som bekendtgøres i Lovtidende C sammen med den danske oversættelse, når konventionen ratificeres. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender har fundet, at det vil føre for vidt at medtage de engelske og franske konventionstekster som bilag til loven.

Det foreslås i *stk. 3*, at konventionens bestemmelser ikke skal finde anvendelse i det omfang, særlige regler er fastsat i andre retsfor skrifter. Det drejer sig i dag bl.a. om lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børneborrtførelser), der gennemførte Haagerkonventionen af 1980 og Europarådskonventionen af 1980 i dansk ret. Det drejer sig endvidere om Den Nordiske Ægte-skabskonvention, Den Nordiske Domskonvention og lov om udlevering til et andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsørg eller behandling. Bestemmelsen skal ses i lyset af konventionens artikel 52, *stk. 1*, hvorefter konventionen ikke berører andre konventioner, som de kontraherende stater allerede har tiltrådt. Det bemærkes, at anvendelsen af Haagerkonventionen af 1980 har forrang frem for Haagerbørnebeskyttelseskonventionens, jf. artikel 50. Om forholdet til eksisterende konventioner henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.2.

Det foreslås i *stk. 4* at konventionen ikke skal finde anvendelse i det indbyrdes forhold mellem Danmark og henholdsvis Færøerne og Grønland. Dette indebærer, at konventionens kompetenceregler ikke anvendes ved afgørelsen af, om danske eller færøske henholdsvis danske eller grønlandske myndigheder har kompetence, og at konventionens lovvalgsregler ikke anvendes ved afgørelsen af, om danske eller færøske henholdsvis danske eller grønlandske regler skal anvendes. Det bemærkes, at udvalget har foreslået, at Danmark ved ratifikationen af konventionen tager forbehold for dens anvendelse i forhold til henholdsvis Færøerne og Grønland, jf. forslaget § 16, *stk. 1*, og bemærkningerne hertil. Selvom konventionen senere måtte blive udvidet til også at omfatte Færøerne og Grønland, jf. den foreslåede § 16, *stk. 2*, vil dette efter lovforslagets § 1, *stk. 4*, ikke medføre, at konventionens bestemmelser kommer til at finde anvendelse i det indbyrdes forhold mellem Danmark og henholdsvis Færøerne og Grønland.

Stk. 5 giver ministeren for familie- og forbrugeranliggender mulighed for at bestemme, at gennemførelsesloven ligeledes skal finde helt eller delvis anvendelse på eventuelle senere overenskomster om æn-

dring af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Sådanne overenskomster vil efter bestemmelsen kunne gennemføres i dansk ret uden lovændring.

Til § 2

(centralmyndigheden)

Det foreslås, at ministeren for familie- og forbrugeranliggender bemyndiges til at udpege den centralmyndighed, der skal fungere efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Bemyndigelsen udmøntes i overensstemmelse med anbefalingerne fra Haag 96-udvalget, således at Familiestyrelsen, der er en del af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, udpeges som centralmyndighed. Det foreslås endvidere, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler for centralmyndighedens virksomhed. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1.2., 3.5.1.4. og 3.5.1.5.

Overordnet set har centralmyndigheden til opgave at informere de relevante danske myndigheder om konventionen, at videresende konkrete sager og anmodninger mellem danske og udenlandske myndigheder og at formidle oplysninger om gældende ret mellem myndighederne i konventionsstaterne, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1.1.

I relation til konkrete sager skal centralmyndigheden især stå for at videresende sager og anmodninger fra danske myndigheder til udlandet samt for at modtage udenlandske sager og anmodninger og formidle disse til den relevante danske myndighed. Det kan f.eks. dreje sig om anmodning om bistand til at finde et forsvundet barn (artikel 31, *litra c*), anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser (kapitel IV), fastsættelse af samvær (artikel 35), anbringelse af et barn uden for eget hjem i et andet land (artikel 33) samt overførsel af kompetence (artikel 8 og 9). Derudover skal centralmyndigheden bl.a. formidle anmodninger om indhentelse af oplysninger om barnet og dets familie (artikel 32 og 34), anmodninger om oplysninger eller udtalelser om samværsforælderen (artikel 35, *stk. 2*) samt underretninger om børn, der udsættes for alvorlig fare (artikel 36).

Rollen som centralmyndighed giver ikke Familiestyrelsen kompetence til at træffe afgørelser efter konventionen, men ved anden lovgivning er styrelsen tillagt afgørelseskompetence på sagsområder, der er omfattet af konventionen, især som klageinstans i sager om samvær og forældremyndighed, jf. lov om forældremyndighed og samvær.

Bestemmelsen giver endvidere ministeren for familie- og forbrugeranliggender mulighed for – i samråd

med vedkommende minister – at overlade dele af centralmyndighedens opgaver til andre myndigheder. Behovet for at udnytte denne mulighed kan opstå, hvis det på enkelte sagsområder viser sig hensigtsmæssigt at have en centralt placeret myndighed, der har kendskab til det pågældende sagsområde, og som kan varetage administrationen af konventionen på dette område i forhold til en række underordnede eller lokale myndigheder. Dette kan eksempelvis være relevant på det sociale område, som Familiestyrelsen ikke beskæftiger sig med i sit daglige arbejde. Hvis der opstår et større behov for at vejlede kommunerne om deres opgaver og pligter efter konventionen, kan det være hensigtsmæssigt at overlade dette til en centralt placeret myndighed med kendskab til det sociale område, f.eks. Ankestyrelsen eller Socialministeriet. Herudover kan det være relevant at lade en af disse myndigheder varetage de overordnede opgaver i forbindelse med behandling af anmodninger fra kontraherende stater om anbringelse af børn i Danmark, jf. konventionens artikel 33, herunder at gennemføre forhandlinger med de involverede danske og udenlandske myndigheder om dækning af udgifterne ved sådanne anbringelser.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1.4., 3.5.1.5. og 3.5.3.

Til § 3

(kompetenceoverførsel i retssager)

Efter konventionens artikel 8 kan en dansk domstol, der efter konventionen har kompetence til at behandle en sag, anmode en domstol eller en anden myndighed i en anden konventionsstat om at overtage kompetencen til at behandle sagen, hvis retten finder, at myndigheden eller domstolen i den anden stat i den pågældende sag er bedre egnet til at vurdere, hvad der er bedst for barnet. Tilsvarende kan en domstol eller en anden myndighed i en anden konventionsstat efter konventionens artikel 9 anmode en dansk domstol om at få overført kompetencen til at behandle en sag, der verserer for en dansk domstol, hvis retten eller myndigheden i den anden konventionsstat finder, at den i den konkrete sag er bedre til at vurdere, hvad der er bedst for barnet. Det er en betingelse for overførsel af kompetence, at myndighederne er enige herom.

Det foreslås, at rettens afgørelse om overførsel af kompetence efter konventionens artikel 8 og 9 skal træffes ved kendelse, jf. 1. pkt. Det foreslås endvidere, at rettens afgørelse skal kunne kæres efter retsplejelovens kapitel 37, jf. 2. pkt. Dette gælder, hvad enten retten har imødekommet eller afslået en anmodning.

Henvisningen til kapitel 37 indebærer bl.a., at kærefristen er 2 uger, jf. retsplejelovens § 394, stk. 1.

Det er den ret, der behandler sagen eller i givet fald skal behandle den, der tager stilling til spørgsmål om overførsel af kompetence, herunder også landsretterne og Højesteret i ankesager. Fra den 1. januar 2007 skal alle forældremyndighedssager indledes i statsforvaltningerne. Dette indebærer, at forespørgsler fra udenlandske myndigheder til danske myndigheder om kompetenceoverførsel i forældremyndighedssager skal behandles af statsforvaltningerne, medmindre en sag om det pågældende spørgsmål er indbragt for retten. Hvis statsforvaltningen accepterer at overtage kompetencen, har dette bindende virkning for en eventuel senere domstolsbehandling af sagen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.3. og 3.2.4. Med hensyn til kompetenceoverførsel i sager, der behandles af administrative myndigheder i Danmark, henvises til § 7, nr. 4 og §§ 8-10 og bemærkningerne hertil.

Til § 4

(anmodninger om anerkendelse)

Bestemmelsen angår proceduren for danske myndigheders behandling af anmodninger om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning, der fremsættes efter konventionens artikel 24, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.1. Bestemmelsen omfatter anerkendelse af alle udenlandske foranstaltninger, der falder inden for konventionens anvendelsesområde. Der er således ikke kun tale om anerkendelse af familieretlige foranstaltninger (forældremyndighed, samvær m.v.), men også f.eks. foranstaltninger på værgemålsområdet og på det sociale område.

Det foreslås, at det er fogedretterne, der skal tage stilling til sådanne anmodninger, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.5. og 3.4.6. I bestemmelsen fastlægges det endvidere, til hvilken fogedret i Danmark disse anmodninger skal indgives. Som udgangspunkt skal en anmodning indgives til fogedretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl eller senest har haft bopæl. Da bestemmelsen alene angår fogedretternes stedlige kompetence i Danmark, skal udtrykket ”bopæl” her forstås på samme måde som bopælsbegrebet i retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2. Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.2.1.

Det foreslås endvidere, at hvis barnet ikke har eller har haft bopæl her i landet, skal anmodningen som udgangspunkt indgives til fogedretten i den retskreds, hvor den, over for hvem anerkendelsen eller ikke-ankendelsen gøres gældende (rekvisitus), har hjem-

ting, jf. retsplejelovens § 235. Hvis rekvisitus ikke har hjemting her i landet, skal anmodningen dog indgives til fogedretten i den retskreds, hvor den, der fremsætter anmodningen (rekvirenten), har hjemting. Har rekvirenten heller ikke hjemting her i landet, skal anmodningen indgives til Københavns Byrets fogedretsafdeling.

Afgørelser om anerkendelse af foranstaltninger træffes efter konventionens artikel 23. Efter denne bestemmelse kan anerkendelse bl.a. nægtes, hvis foranstaltningen er truffet af en myndighed, der ikke havde kompetence efter konventionens kompetenceregler, hvis barnet i sager af ikke-hastende karakter ikke var blevet hørt, og den manglende høring strider mod grundlæggende retsplejeregler i den stat, hvor foranstaltningen søges anerkendt, eller hvis foranstaltningen blev truffet uden høring af modparten. Anerkendelse kan også nægtes, hvis anerkendelse af foranstaltningen vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, hvor foranstaltningen søges anerkendt. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.1.

Med hensyn til kravene til anmodningen og fogedrettens behandling af anmodningen henvises til § 6 og bemærkningerne hertil.

Til § 5

(anmodninger om eksigibilitet)

Bestemmelsen angår anmodninger efter konventionens artikel 26 om, at en foranstaltning erklæres for eksigibel her i landet (afgørelse om, at foranstaltningen kan fuldbyrdes), jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.1. I lighed med den foreslåede § 4 omfatter bestemmelsen alle udenlandske foranstaltninger, der falder inden for konventionens anvendelsesområde, herunder det familieretlige område, værgemålsområdet, det sociale område m.v.

Ligesom ved anmodninger om anerkendelse eller ikke-ankendelse efter den foreslåede § 4 foreslås det i *stk. 1*, at sådanne anmodninger behandles af fogedretterne. Med hensyn til fogedretternes stedlige kompetence foreslås det, at sådanne anmodninger skal indgives til fogedretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Har barnet ikke bopæl her i landet, skal anmodningen indgives til fogedretten i den retskreds, hvor tvangsfuldbyrdelse kan ske. Udtrykket "bopæl" skal her forstås på samme måde som bopælsbegrebet i retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2, jf. bemærkningerne til den foreslåede § 4.

Afgørelse om at erklære en foranstaltning eksigibel træffes ved kendelse, ligesom afgørelse om anerken-

delse efter konventionens artikel 23, jf. bemærkningerne til den foreslåede § 4.

Med hensyn til kravene til anmodningen og fogedrettens behandling af anmodningen henvises til lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil.

Finder fogedretten det ikke muligt at behandle en sag efter stk. 1 på forsvarlig måde, uden at rekvirenten eller rekvisitus har advokatbistand, kan fogedretten efter *stk. 2, 1.-2. pkt.*, beskikke en advokat for den pågældende part. Udgifterne hertil afholdes af statskassen, hvis betingelserne for fri proces i retsplejelovens § 325, som affattet ved § 1, nr. 9, i lov nr. 554 af 24. juni 2005, er opfyldt. Efter denne bestemmelse kan der f.eks. ydes retshjælp til en enlig med en årlig indtægt, der ikke overstiger 236.000 kr. (2005-niveau). Er betingelserne for fri proces ikke opfyldt, pålægger fogedretten parten at erstatte statskassen udgifterne i forbindelse med beskikkelsen. Forslaget svarer til retsplejelovens § 500, stk. 2, om advokatbeskikkelse i andre fogedsager, jf. § 1, nr. 18, i lov nr. 554 af 24. juni 2005.

Det bemærkes, at børne bortførelseslovens § 18, stk. 2, indeholder hjemmel til advokatbeskikkelse for ansøgeren i sager, der er omfattet af Haagerkonventionen af 1980 eller Europarådskonventionen af 1980.

Stk. 2, 3. pkt., indebærer, at den foreslåede nye bestemmelse i børne bortførelseslovens § 18 a, jf. lovforslagets § 13, om udpegning af advokater, der er særligt egnede til beskikkelse i internationale sager om fuldbyrdelse af forældremyndighed og samvær, tillige finder anvendelse på sager, der er omfattet af stk. 1.

Til § 6

(fogedrettens sagsbehandling)

Bestemmelsen angår anmodninger om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning, der fremsættes efter konventionens artikel 24, og anmodninger om, at en foranstaltning erklæres for eksigibel her i landet, der fremsættes efter konventionens artikel 26.

Bestemmelsen indeholder regler om kravene til anmodningen og om fogedrettens behandling af anmodningen. Med hensyn til fogedrettens stedlige kompetence henvises til lovforslagets §§ 4 og 5 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at anmodningen skal være skriftlig, jf. *stk. 1, 1. pkt., 1. led*, og at den skal være affattet på dansk, jf. retsplejelovens § 149. En statsborger i et andet nordisk land kan dog indgive en anmodning på sit eget sprog, jf. retsplejelovens § 149, stk. 3.

Det foreslås endvidere, at anmodningen skal være ledsaget af en udskrift af den foranstaltning, anmodningen angår, jf. *stk. 1, 1. pkt., 2. led*. Fogedretten skal dog kunne kræve en bekræftet oversættelse til dansk af udskriften fremlagt. Det påhviler i givet fald rekvisenten at tilvejebringe oversættelsen. Det følger dog af retsplejelovens § 149, stk. 3, at en statsborger i et andet nordisk land kan indlevere dokumenter på sit eget sprog, og at det i så fald er retten, der om nødvendigt sørger for at få dokumentet oversat til dansk. Det beror på fogedrettens skøn, om en oversættelse til dansk er nødvendig. Ved udøvelsen af skønnet bør indgå, hvordan modparten stiller sig til spørgsmålet, og om retten og modparten har tilstrækkeligt kendskab til det fremmede sprog til at kunne behandle sagen uden en oversættelse til dansk af udskriften. Bestemmelsen udelukker ikke, at fogedretten accepterer en bekræftet oversættelse til f.eks. engelsk som tilstrækkelig. I relation til disse regler om oversættelse bemærkes, at henvendelser til centralmyndigheden skal være affattet på dansk eller engelsk, jf. konventionens artikel 54. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.1.

Hvis rekvisenten har bopæl i udlandet, skal der i anmodningen angives en person her i landet, til hvem meddelelser vedrørende sagen kan sendes, jf. *stk. 2*.

Fogedretten afgør ved kendelse, om anmodningen kan imødekommes, jf. *stk. 3, 1. pkt.* Hvis fogedretten imødekommer en anmodning efter konventionens artikel 24, vil fogedrettens afgørelse gå ud på, at foranstaltningen anerkendes, eller at den ikke anerkendes. Hvis fogedretten imødekommer en anmodning efter konventionens artikel 26, vil fogedrettens afgørelse gå ud på, at foranstaltningen erklæres eksigibel, således at den kan fuldbyrdes her i landet. Fogedretten kan også imødekomme en anmodning delvis, således at en foranstaltning f.eks. delvis anerkendes eller delvis erklæres eksigibel. Om betingelserne for at nægte at anerkende en foranstaltning eller nægte at erklære en foranstaltning eksigibel henvises til bemærkningerne til de foreslåede §§ 4-5.

Der foreslås ikke nærmere regler om fogedrettens behandling af disse sager, da retsplejelovens almindelige regler herom finder anvendelse. Det forudsættes imidlertid, at fogedretten giver modparten lejlighed til at udtale sig, før fogedretten træffer afgørelse. Udgangspunktet vil være, at fogedretten træffer afgørelse på skriftligt grundlag, men fogedretten kan anordne mundtlig forhandling, hvis det af særlige grunde må anses for hensigtsmæssigt. En anmodning fra begge parter om mundtlig forhandling bør normalt imødekommes.

Efter forslaget *stk. 3, 2. pkt.*, skal fogedrettens afgørelse kunne kæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 53. Dette gælder, hvad enten fogedretten har imødekommet eller afslået anmodningen. Henvisningen til kapitel 53 indebærer bl.a., at kærefristen er 4 uger, jf. retsplejelovens § 586, stk. 1. Kærebegrænsningen i retsplejelovens § 584, stk. 2, for afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., er uden betydning, da der ikke er tale om afgørelser om udlæg.

Når fogedretten har erklæret en foranstaltning eksigibel, foregår fuldbyrdelsen af den her i landet på samme måde som ved fuldbyrdelse af en tilsvarende dansk foranstaltning, jf. konventionens artikel 28 og bemærkningerne til § 1, stk. 1. Hvis foranstaltningen angår forældremyndighed eller samvær, behandles anmodningen om fuldbyrdelse således efter reglerne i retsplejelovens § 536. Sådanne anmodninger er fritage for retsafgift. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.4.4.

Endvidere kan der være mulighed for tvangsfuldbyrdelse gennem fogedretten af foranstaltninger vedrørende barnets formue. For sådanne anmodninger skal der betales retsafgift. Endelig er det efter § 48 i lov om social service kommunen, der – eventuelt med politiets bistand – fuldbyrder afgørelser i sociale sager.

Til § 7

(lov om forældremyndighed og samvær)

Til nr. 1 (§ 3)

Det foreslås, at den gældende bestemmelse i § 3 lov om forældremyndighed og samvær om samtykke til barnets udrejse i tilfælde af tvist om forældremyndigheden præciseres, således at det klart fremgår af bestemmelsen, at kravet om samtykke også gælder, når en forælder tilbageholder et barn i udlandet mod den anden forældremyndighedsindehavers ønske.

Så længe forældrene har fælles forældremyndighed, skal de i fællesskab træffe bestemmelse om barnets forhold, herunder om barnet skal bo eller opholde sig i udlandet.

Når forældrene er uenige om, hvem af dem, der skal have forældremyndigheden alene, skal de begge efter den gældende § 3 i lov om forældremyndighed og samvær give samtykke til, at barnet forlader landet. Kravet om samtykke gælder, hvis der er anlagt en retssag om forældremyndighed eller taget initiativ hertil, f.eks. ved at ansøge om fri proces, eller hvis det på anden måde konstateres, at forældrene er uenige om for-

ældremyndigheden. Der skal ikke meget til at statuere denne uenighed. Den omstændighed, at barnet fjernes fra sit sædvanlige opholdssted eller lignende, kan i sig selv være indikation på uenighed.

§ 3 blev indført i forbindelse med implementeringen af Haagerkonventionen af 1980 og bør fortolkes i lyset af denne konvention, jf. børne bortførelsesloven. Konventionen har til formål at sikre tilbagegivelsen af bortførte eller tilbageholdte børn til den stat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted før bortførelsen eller tilbageholdelsen.

Med den foreslåede ændring af § 3 klargøres det, at der efter dansk ret kræves samtykke til at forlænge et aftalt eller fastsat ophold i udlandet – herunder at barnet tager fast ophold i udlandet – i tilfælde af uenighed mellem forældrene om færdemyndigheden. Det drejer sig f.eks. om situationer, hvor den ene forælder opholder sig i udlandet og – med den anden forælders accept eller i henhold til en afgørelse om samvær, truffet af statsamtet – får besøg af barnet eller er rejst til udlandet med barnet, f.eks. på ferie eller for et kortere ophold, og hvor den pågældende forælder efterfølgende mod den anden forælders protest beslutter sig for at gøre opholdet permanent eller at forlænge det ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte.

En ulovlig tilbageholdelse forudsætter, at der på tidspunktet for tilbageholdelsen er tvist om færdemyndigheden. Ved afgørelsen af, hvorvidt der er tale om en tilbageholdelse ud over det aftalte eller forudsatte, kan der bl.a. lægges vægt på forældrenes aftaler samt på en eventuel samværsafgørelse. Også andre faktorer kan indikere, at der er tale om en ulovlig tilbageholdelse, f.eks. opholdets længde, allerede bestilte flybilletter, udløb af barnets ferie, barnets skolestart, m.v.

Et manglende samtykke til at tage barnet ud af landet eller til at forlænge et udlandsophold vil medføre, at der foreligger en ulovlig børnebortførelse eller tilbageholdelse, således at den tilbageværende forælder kan anmode om tilbagegivelse af barnet efter Haagerkonventionen af 1980. Dette vil også betyde, at kompetencen til at træffe afgørelse om færdemyndigheden over barnet forbliver hos de danske myndigheder, jf. artikel 7 i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen og den foreslåede nye kompetencebestemmelse i retsplejelovens § 448 f, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2 (forslagets § 12, nr. 4).

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.2.

Til nr. 2 (§ 5, stk. 2)

Efter § 5, stk. 1, i lov om færdemyndighed og samvær får forældre, der ikke er gift med hinanden, fælles færdemyndighed, hvis de afgiver erklæring om, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet i forbindelse med registreringen eller anerkendelsen af faderskabet til barnet efter bestemmelserne i børnelovens § 2, stk. 1, § 14, stk. 1 eller 3, eller § 19, jf. § 14, stk. 1 eller 3. Registrering af faderskab efter § 2 foretages af ministerialbøgføreren (personregisterføreren i de sønderjyske landsdele), mens anerkendelse af faderskab sker overfor statsamtet (statsforvaltningen pr. 1. januar 2007) eller retten.

Reglerne om danske myndigheders internationale kompetence til at behandle sager om faderskab afviger på flere punkter fra Haagerbørnebeskyttelseskonventionens kompetenceregler og fra de foreslåede nye regler om danske myndigheders internationale kompetence i færdemyndighedssager, jf. forslaget § 7, nr. 5 og § 12, nr. 4. Kompetencereglerne vedrørende færdemyndighed tager således udgangspunkt i barnets bopæl ("sædvanlige opholdssted"), mens ministerialbøgføreren og personregisterføreren efter § 1 i bekendtgørelse nr. 451 af 16. juni 2002 om registrering af faderskab i forbindelse med anmeldelse af barnets fødsel kan registrere faderskab, når fødslen finder sted i Danmark, og domstolene og statsamtterne (statsforvaltningerne) efter retsplejelovens § 456 b bl.a. kan behandle faderskabssager, når moderen, barnet eller en mand, der er part i sagen, har bopæl her.

Selvom barnet ikke har bopæl her i landet, kan danske myndigheder således tage stilling til faderskab i situationer, hvor kompetencereglerne vedrørende færdemyndighed hindrer danske myndigheder i at tage stilling til færdemyndigheden over barnet. Da dette problem næppe vil optræde særligt ofte, er der ikke behov for grundlæggende ændringer af sammenkædningen i § 5, stk. 1, mellem registrering/anerkendelse af faderskab og etablering af fælles færdemyndighed. Det foreslås derfor i stedet, at der i § 5 indsættes en ny bestemmelse (stk. 2), hvorefter en erklæring som nævnt i stk. 1 ikke etablerer fælles færdemyndighed, hvis betingelserne i den foreslåede § 448 f i retsplejeloven (lovforslagets § 12, nr. 4) for her i landet at behandle spørgsmål om færdemyndighed ikke er opfyldt. Om disse kompetenceregler i relation til statsforvaltningerne henvises til § 7, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Denne ændrede retsvirkning af stk. 1-erklæringen i nogle situationer skal fremgå af den blanket, som erklæringen afgives på.

Den gældende stk. 2 bliver herefter stk. 3.

F. t. I. om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.

Til nr. 3 (overskriften til kapitel 7)

Der henvises til bemærkningerne til nr. 5.

Til nr. 4 (§ 32, stk. 3)

Det foreslås, at ministeren for familie- og forbrugeranliggender bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om statsamternes behandling af sager om forældremyndighed og samvær, der er omfattet af konventionen. Denne bemyndigelse omfatter fastsættelse af regler om bl.a. overførsel af kompetence (artikel 8 og 9), herunder om særskilt klageadgang, samt om behandlingen af internationale sager om samvær (artikel 35). Det foreslås, at anmodninger om udtalelser om en samværsforælders egnethed til at have samvær med det omhandlede barn efter artikel 35, stk. 2, ikke skal besvares af statsamterne, men af kommunerne, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.4. og de foreslåede §§ 9-10 samt bemærkningerne hertil.

Bemyndigelsesbestemmelsen omfatter også artikel 40, der giver mulighed for at udstede en attest, der angiver, i hvilken egenskab den, der har forældremyndigheden over et barn, har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende. Formålet med en sådan attest er at lette behandlingen af spørgsmål om barnets person eller formue, når en sag herom skal behandles i en anden konventionsstat end den, hvor forældremyndigheden er etableret. Attesten kan fremlægges som dokumentation for bemyndigelsen ved indgåelse af retshandler e.lign. i relation til barnet, da det i artikel 40, stk. 2, er bestemt, at den pågældende formodes at besidde den i attesten anførte bemyndigelse m.v., medmindre andet bevises. Der er således mulighed for at anfægte oplysninger i attesten, men hvis dette ikke sker, kan tredjemand med fuld sikkerhed indgå aftaler med den i attesten anførte person indenfor rammerne af den anførte bemyndigelse. Bemyndigelsen omfatter mulighed for at fastsætte regler om, hvilken dokumentation der skal vedlægges en anmodning om udstedelse af en attest. Reglerne bør også give myndighederne mulighed for at afslå at udstede attest, hvis der f.eks. er usikkerhed om, hvem der har forældremyndigheden over barnet, eller hvem forældremyndigheden fremover skal tilkomme, samt for at inddrage allerede udstedte attester, hvis forholdene ændres, eksempelvis hvis forældremyndigheden over barnet tillægges andre.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.3.

Ifølge lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning nedlægges statsamterne pr. 1. januar 2007, og de fleste af statsamternes opgaver overtages af de nye statsforvaltninger. Dette omfatter også statsamternes opgaver efter den foreslåede § 32, stk. 3.

Til nr. 5 (§ 32 a)

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 12 (retsplejeloven) skal alle sager om forældremyndighed pr. 1. januar 2007 indledes i statsforvaltningerne. Lykkes det ikke at finde en løsning på sagen, indbringer statsforvaltningen – efter anmodning fra en af parterne – sagen for retten. I lyset af dette indeholder den foreslåede nye bestemmelse i § 32 a, *stk. 1*, i lov om forældremyndighed og samvær sammenholdt med lovforslagets § 12, nr. 4, (forslag til retsplejelovens § 448 f) et forslag, der skal sikre sammenhængen mellem reglerne om international kompetence for domstolene og statsforvaltningerne i disse sager. Dette gennemføres ved, at der i lov om forældremyndighed og samvær indsættes en bestemmelse (den foreslåede nye § 32 a, stk. 1), hvorefter statsforvaltningerne kun kan behandle en sag om forældremyndighed, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 f, jf. lovforslagets § 12, nr. 4, er opfyldt.

Kompetencereglerne i den foreslåede § 448 f i retsplejeloven er beskrevet nærmere i bemærkningerne til bestemmelsen, hvortil der henvises. Det bemærkes, at efter den foreslåede nye bestemmelse i § 448 f, stk. 4, kan bestemmelsens kompetenceregler fraviges ved overenskomst med fremmed stat. Som anført i bemærkningerne til denne bestemmelse er kompetencereglerne fraveget ved Den Nordiske Ægteskabskonvention og Europarådskonventionen af 1980. Den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 448 f, stk. 4, indebærer, at statsforvaltningernes internationale kompetence ligeledes vil være reguleret af disse overenskomster samt af eventuelle kommende overenskomster, herunder Haagerbørnebeskyttelseskonventionen når denne træder i kraft i Danmark.

Forslaget indebærer, at det afgørende for danske myndigheders internationale kompetence i forældremyndighedssager er forholdene på tidspunktet for statsforvaltningens modtagelse af sagen. Den omstændighed, at forholdene ændres under statsforvaltningens behandling af en forældremyndighedssag, f.eks. at barnet flytter fra Danmark, medfører således ikke, at danske myndigheder mister kompetencen til at behandle sagen, hvis det ikke lykkes at finde en mindelig løsning på forældremyndighedsspørgsmålet, og statsforvaltningen derfor – efter anmodning fra en af parterne – indbringer sagen for retten, jf. lovens

§ 30 b. Tilsvarende princip følger for domstolenes vedkommende af retsplejelovens § 235, jf. § 348.

Indbringes sagen for retten, og finder retten, at der ved forældremyndighedssagens begyndelse i statsforvaltningen ikke var international kompetence til at behandle den, vil retten kunne afvise sagen.

Som konsekvens af den foreslåede nye § 32 a, stk. 1, foreslås indledningen til retsplejelovens § 448 f, stk. 1, formuleret således, at bestemmelsen regulerer, hvornår sag om forældremyndighed kan behandles i Danmark. Der henvises til lovforslagets § 12, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

Det foreslåede stk. 1 fastsætter endvidere statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om samvær samt om anden kontakt end samvær (f.eks. telefon- eller brevkontakt) efter lovens § 18 og om fratagelse af adgangen til orientering om barnet efter lovens § 19, stk. 2.

Om de gældende regler for statsamternes internationale kompetence til at behandle sager om forældremyndighed og samvær m.v. henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.2.1.

Afviser statsforvaltningen at behandle en sag om forældremyndighed under henvisning til, at sagen ikke opfylder betingelserne i stk. 1, skal statsforvaltningen efter den foreslåede stk. 2 indbringe sagen for retten, hvis en af parterne anmoder herom. Dette gælder dog kun de forældremyndighedssager, som statsforvaltningen efter lovens § 30 og § 30 b, stk. 1, efter anmodning skal indbringe for retten, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det drejer sig om sager, hvor der er uenighed om opløsning af fælles forældremyndighed, om overførsel af forældremyndighed eller om forældremyndighed ved forældremyndighedsindehaverens død, jf. § 9, stk. 2, og §§ 12-14.

I de sager, hvor statsforvaltningens materielle afgørelse efter lovens § 31, stk. 1, kan påklages til ministeren for familie- og forbrugeranliggender (Familiestyrelsen), omfatter denne klageadgang også afvisningsafgørelser. Det drejer sig om anmeldelse eller godkendelse af aftaler om forældremyndighed (§ 5, stk. 1, § 6, § 9, stk. 1, og § 11), om afgørelser om midlertidig forældremyndighed under statsforvaltningens behandling af en forældremyndighedssag (§ 22) og om afgørelser om midlertidig forældremyndighed, fordi forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets forhold (§ 25). Det drejer sig endvidere om sager om samvær, om anden kontakt end samvær (f.eks. telefon- eller brevkontakt) efter lovens § 18 og om fratagelse af adgangen til orientering om barnet efter lovens § 19, stk. 2.

Hvis klageinstansen (retten henholdsvis Familiestyrelsen) finder, at der er kompetence til at behandle sagen i Danmark, hjemvises sagen som udgangspunkt til fornyet behandling i statsforvaltningen.

Det bemærkes, at statsforvaltningen endvidere efter en konkret vurdering vil kunne afvise at behandle en sag, hvis der allerede verserer en sag om samme spørgsmål i et andet land, jf. om litispendens i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.2.1.

Til § 8

(værgemålsloven)

Det foreslås, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om statsamternes behandling af sager om værgemål, der er omfattet af konventionen. Denne bemyndigelse omfatter fastsættelse af regler om bl.a. overførsel af kompetence (artikel 8 og 9), herunder om særskilt klageadgang.

Bemyndigelsesbestemmelsen omfatter også artikel 40, der giver mulighed for at udstede en attest, der angiver, i hvilken egenskab den, der er betroet et barns person eller formue, har ret til at handle, og hvilke beføjelser der er tillagt den pågældende. Formålet med en sådan attest er at lette behandlingen af spørgsmål om barnets person eller formue, når en sag herom skal behandles i en anden konventionsstat end den, hvor værgemålet er etableret. Attesten kan fremlægges som dokumentation for bemyndigelsen ved indgåelse af retshandler e.lign. i relation til barnet, da det i artikel 40, stk. 2, er bestemt, at den pågældende formodes at besidde den i attesten anførte bemyndigelse m.v., medmindre andet bevises. Der er således mulighed for at anfægte oplysninger i attesten, men hvis dette ikke sker, kan tredjemand med fuld sikkerhed indgå aftaler med den i attesten anførte person indenfor rammerne af den anførte bemyndigelse. Bemyndigelsen omfatter mulighed for at fastsætte regler om, hvilken dokumentation der skal vedlægges en anmodning om udstedelse af en attest. Reglerne bør også give myndighederne mulighed for at afslå at udstede attest, hvis der f.eks. er usikkerhed om, hvem værgemålet over barnet tilkommer, eller hvem værgemålet fremover skal tilkomme, samt for at inddrage allerede udstedte attester, hvis forholdene ændres.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.3.

Ifølge lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning nedlægges statsamterne pr. 1. januar 2007, og de fleste af statsamternes opgaver overtages af de nye statsforvaltninger. Dette omfatter også statsamternes opgaver efter den foreslåede § 8.

Til § 9

(lov om social service)

Det foreslås, at socialministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om kommunernes behandling af sager om beskyttelsesforanstaltninger over for børn, der er omfattet af konventionen. Denne bemyndigelse skal indsættes i den gældende lov om social service (lovbekendtgørelse nr. 1187 af 7. december 2005).

Den gældende lov om social service erstattes som følge af kommunalreformen pr. 1. januar 2007 af lov nr. 573 af 24. juni 2005 om social service. Det er derfor nødvendigt at foreslå en bestemmelse indsat i lov nr. 573 af 24. juni 2005, der indholdsmæssigt er identisk med lovforslagets § 9 (§ 58 c i serviceloven). Der henvises til lovforslagets § 10. Det er tænkeligt, at § 9 ikke kommer i anvendelse, idet § 9 alene får betydning, hvis konventionen ratificeres og træder i kraft i Danmark inden den 1. januar 2007, jf. lovforslagets § 15, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Efter bestemmelsens 1. pkt. omfatter bemyndigelsen fastsættelse af regler om bl.a. overførsel af kompetence (artikel 8 og 9), herunder om særskilt klageadgang, internationale sager om samvær i relation til anbragte børn (artikel 35) samt anmodning fra samværspælderens om oplysninger til brug for en samværssag, der behandles i en anden kontraherende stat (artikel 35, stk. 2). Bemyndigelsen omfatter endvidere fastsættelse af regler om behandling af anmodninger fra myndigheder i en anden kontraherende stat om en rapport om barnet (artikel 32) eller om oplysninger til brug for en sag om beskyttelse af barnet (artikel 34) samt om gennemførelse af udenlandske plejeanbringelser her i landet (artikel 33). De nævnte bestemmelser i konventionen er beskrevet nærmere i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.3. og 3.5.2 - 3.5.4.

De nævnte bestemmelser forudsætter i større eller mindre omfang, at danske myndigheder videregiver oplysninger til udlandet. Dette er beskrevet i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.

I bestemmelsens 2. pkt. foreslås det, at socialministeren ligeledes bemyndiges til at fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling for foranstaltninger, der er truffet med henvisning til konventionen. Det drejer sig om situationer, hvor myndighederne i den konventionsstat, hvor et barn har sædvanligt opholdssted, bestemmer, at barnet skal anbringes uden for eget hjem, og hvor myndighederne ønsker at gennemføre anbringelsen i Danmark, f.eks. fordi barnets familie eller omgangskreds bor her. Som

beskrevet i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.3., skal en sådan foranstaltning efter konventionens artikel 23, stk. 2, litra f, jf. artikel 33, kun anerkendes i Danmark, hvis kommunen på forhånd har godkendt, at foranstaltningen gennemføres her i landet. Denne procedure giver danske myndigheder mulighed for at vurdere, om gennemførelsen af foranstaltningen i Danmark er hensigtsmæssig af hensyn til barnets bedste. Samtidig giver den de involverede myndigheder mulighed for at aftale gennemførelsen af anbringelsen nærmere, herunder spørgsmål om afholdelsen af de udgifter, der er forbundet med anbringelsen. Den foreslåede bestemmelse bemyndiger socialministeren til at fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling fra udenlandske myndigheder og privatpersoner til dækning af udgifterne ved sådanne anbringelser. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1.5. og 3.5.3. samt bemærkningerne til § 2, hvor det foreslås, at det kan overlades til Socialministeriet eller andre myndigheder inden for det sociale område at varetage de overordnede opgaver i forbindelse med bl.a. behandling af anmodninger fra kontraherende stater om anbringelse af børn i Danmark, der har sædvanligt opholdssted i udlandet, herunder at gennemføre forhandlinger med udenlandske og danske myndigheder om dækning af udgifter ved sådanne anbringelser.

Til § 10

(lov om social service)

Lov om social service, som affattet ved lov nr. 573 af 24. juni 2005, ophæver pr. 1. januar 2007 den gældende lov om social service, jf. lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil. Den foreslåede bestemmelse (§ 172 a) er indholdsmæssigt identisk med lovforslagets § 9. Bestemmelsen vil først kunne finde anvendelse efter den 1. januar 2007, jf. 15, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 9.

Til § 11

(lov om retssikkerhed og administration på det sociale område)

Afgørelser om foranstaltninger for børn træffes af kommunerne i henhold til lov om social service. Disse afgørelser kan som hovedregel påklages til det sociale nævns. Det sociale nævns afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Ankestyrelsen kan dog optage sager til behandling, når Ankestyrelsen

relsen skønner, at sagen har principiel eller generel betydning.

Der gælder særlige klageregler for afgørelser, som træffes af børn- og ungeudvalget i kommunerne. Afgørelserne kan indbringes for Ankestyrelsen og skal således ikke behandles i de sociale nævn. Ankestyrelsens afgørelser i disse sager kan kræves forelagt for landsretten. Der er tale om afgørelser, som træffes uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

Klager over afgørelser efter lov om social service behandles efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Det foreslås, at der i kapitel 10 indsættes en bestemmelse (§ 65) om behandling af klager over afgørelser, som træffes direkte i henhold til konventionen, således at disse sager behandles efter de almindelige klageregler, som findes på det sociale område, jf. *stk. 1-2*.

Der vil være adgang til at prøve kommunernes afgørelser i henhold til konventionen alene og adgang til at få prøvet spørgsmål om fortolkning af konventionen i forbindelse med klage over en afgørelse i henhold til lov om social service.

Bestemmelsen omfatter afgørelser om danske myndigheders kompetence til at behandle sager efter konventionen, om indhentelse og videregivelse af oplysninger samt om anbringelse af et udenlandsk barn her i landet.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en bestemmelse i *stk. 3*, hvorefter personer og myndigheder med en retlig interesse i sagen har klageadgang. Bestemmelsen fraviger den almindelige bestemmelse i § 60, stk. 1, 2. pkt. i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, hvorefter kun den person, som afgørelsen vedrører, kan klage over afgørelsen.

Både danske og udenlandske myndigheder med en retlig interesse i sagen kan klage over afgørelsen. Der henvises til, at der også på andre sagsområder, omfattet af retssikkerhedsloven, er etableret klageadgang for myndigheder.

Ligeledes har enkeltpersoner med en retlig interesse i sagen adgang til at klage. Der vil typisk være tale om barnets forældre, bedsteforældre eller andre personer med et slægtskab til barnet eller personer, som har haft barnet boende i husstanden eller på anden måde har bidraget væsentligt til barnets forsørgelse.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.4.

Til § 12

(retsplejeloven)

De foreslåede ændringer i retsplejeloven, jf. nr. 1-4, er dels en udmøntning af Haag 96-udvalgets forslag om ændring af retsplejelovens regler om domstolenes internationale og stedlige kompetence i sager om forældremyndighed og dels en opfølgning på kommunalreformen på det familieretlige område. Denne del af kommunalreformen indebærer bl.a., at statsamtterne nedlægges pr. 1. januar 2007, og deres opgaver på det familieretlige område overtages af 5 nye statsforvaltninger, jf. lov nr. 542 af 24. juni 2005 om regional statsforvaltning. Som en udløber heraf ændres myndighedsstrukturen på bl.a. separations-, skilsmisse- og forældremyndighedsområdet ligeledes pr. 1. januar 2007, jf. lov nr. 525 af 24. juni 2005 om ændring af lov om forældremyndighed og samvær, lov om ægte-skabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Udmøntning af kommunalreformen på det familieretlige område). Herefter skal alle sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed indledes i statsforvaltningerne. Formålet med dette er bl.a. gennem tilbud om børnesagkyndig rådgivning, konfliktmægling m.v. at søge at finde mindelige løsninger på sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed. Hvis dette ikke lykkes, indbringer statsforvaltningen efter anmodning sagen for retten. Parterne har således pr. 1. januar 2007 ikke længere adgang til umiddelbart at anlægge retssag om separation, skilsmisse eller forældremyndighed.

Til nr. 1 (§ 448 a, stk. 3)

Efter retsplejelovens § 448 a, som affattet ved § 3, nr. 1, i lov nr. 525 af 24. juni 2005, indbringes sager om separation, skilsmisse eller forældremyndighed for retten af statsforvaltningen. Disse sager behandles herefter efter de almindelige civilprocessuelle regler i retsplejeloven. En række af disse bestemmelser sondrer mellem, om en part i en sag er sagsøger eller sagsøgt. Det er derfor i forbindelse med indbringelsen af en sag for retten nødvendigt at tage stilling til, hvem af parterne der skal anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgt. Efter § 448 a, stk. 3, anses den, der først har anmodet om, at sagen indbringes for retten, som sagsøger. Ved samtidig anmodning herom anses den part, der først indgav anmodningen om separation eller skilsmisse eller om en afgørelse om forældremyndighed til statsforvaltningen som sagsøger. Ved samtidige anmodninger herom bestemmer statsforvaltningen efter § 448 a, stk. 3, 3. pkt., hvem der skal anses for sagsøger.

På det familieretlige område gælder der en ulovbestemt adgang til at påklage statsamternes (statsforvaltningernes) afgørelser til ministeren for familie- og forbrugersager (Familiestyrelsen). Denne klageadgang omfatter også afgørelser efter § 448 a, stk. 3, 3. pkt.

Det er imidlertid uhensigtsmæssigt, hvis iværksættelsen af behandlingen af en retssag må udsættes, fordi en af parterne klager over statsforvaltningens afgørelse om, hvem der skal anses for sagsøger. Det foreslås derfor, at der i § 448, stk. 3, indsættes en ny bestemmelse (4. pkt.), hvorefter afgørelser herom ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Til nr. 2 (§ 448 c, stk. 1)

Ændringen indebærer, at kompetencereglen i § 448 c, alene vedrører sager om separation, skilsmisse m.v., og at bestemmelse tillige vil regulere statsforvaltningernes internationale kompetence i sådanne sager.

Disse ændringer er begrundet i følgende to forhold:

For det første foreslås der nye regler om domstolens internationale kompetence i sager om forældremyndighed, jf. lovforslagets § 12, nr. 4, (forslag til retsplejelovens §§ 448 f). Som følge heraf foreslås retsplejelovens § 448 c, stk. 1, ændret, således at denne bestemmelse fremover alene omfatter sager om ægteskab, dvs. de sager der er nævnt i retsplejelovens § 448, nr. 1 og 4-7, som affattet pr. 1. januar 2007, jf. § 3, nr. 1, i lov nr. 525 af 24. juni 2005.

For det andet foreslås der i lov om indgåelse og opløsning af ægteskab indsat en bestemmelse om statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om separation og skilsmisse, jf. lovforslagets § 14 (forslag til ægteskabslovens § 43 a). Formålet med denne bestemmelse er at sikre sammenhængen mellem reglerne om international kompetence for domstolene og statsforvaltningerne i disse sager, når alle sager om separation eller skilsmisse som nævnt ovenfor pr. 1. januar 2007 skal indledes i statsforvaltningerne. Det afgørende for danske myndigheders internationale kompetence i separations- og skilsmissesager vil efter forslaget være forholdene på tidspunktet for statsforvaltningens modtagelse af sagen. Som konsekvens af dette foreslås det, at indledningen til § 448 c, stk. 1, ændres, således at bestemmelsen regulerer, hvornår en sag om separation, skilsmisse m.v. kan behandles i Danmark. Der henvises til lovforslagets § 14 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 3 (§ 448 d, stk. 1)

Der foreslås nye regler om domstolens stedlige kompetence i sager om forældremyndighed, jf. lov-

forslagets § 12, nr. 4, (forslag til bl.a. retsplejelovens § 448 g). Som følge heraf foreslås den gældende bestemmelse herom – retsplejelovens § 448 d, stk. 1, – ændret, således at denne bestemmelse fremover alene omfatter domstolens stedlige kompetence i sager om ægteskab, dvs. de sager der er nævnt i retsplejelovens § 448, nr. 1 og 4-7, som affattet pr. 1. januar 2007, jf. § 3, nr. 1, i lov nr. 525 af 24. juni 2005.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.

Til nr. 4 (§§ 448 f og 448 g)

Danske myndigheders internationale kompetence i sager om forældremyndighed (§ 448 f)

Den foreslåede § 448 f regulerer den internationale kompetence for danske myndigheder (domstole og statsforvaltninger) i sager om forældremyndighed.

Bestemmelsen erstatter for så vidt angår sager om forældremyndighed de gældende regler for domstolens internationale kompetence i retsplejelovens § 448 c, jf. forslaget § 12, nr. 2. Det foreslås endvidere, at bestemmelsen tillige regulerer statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om forældremyndighed m.v. Det afgørende for danske myndigheders internationale kompetence i forældremyndighedsager m.v. er således forholdene på tidspunktet for statsforvaltningens modtagelse af sagen. Der henvises til lovforslagets § 7, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Formålet med bestemmelsen er at bringe reglerne om international kompetence i forældremyndighedsager i overensstemmelse med kompetencereglerne i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Ligesom i konventionen er hovedreglen efter forslaget, at en sag om forældremyndighed kan behandles i Danmark, hvis barnet har bopæl her i landet, jf. *stk. 1, nr. 1*. Udtrykket "bopæl" skal overalt i den foreslåede § 448 f forstås på samme måde som udtrykket "habitual residence" ("sædvanligt opholdssted") i konventionens engelske tekst, der nogenlunde svarer til indholdet af retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.1., og betænkningens afsnit 3.3.1.2.2., 3.3.1.2.3. og 3.3.3.8.1.

Hvis barnets bopæl ikke kendes, kan en sag om forældremyndighed behandles i Danmark, hvis barnet opholder sig her, jf. *stk. 1, nr. 4*.

Disse regler om kompetence for danske myndigheder på grundlag af barnets bopæl eller – hvis barnets bopæl ikke kendes – barnets ophold i Danmark finder dog ikke anvendelse, hvis barnets bopæl eller ophold i Danmark er etableret ved en ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse, jf. *stk. 3*. Ulovlig bortførelse eller til-

bageholdelse skal her forstås på den måde, som fremgår af børnebortførelseslovens § 10, stk. 2. Efter denne bestemmelse er en bortførelse eller tilbageholdelse ulovlig, hvis:

- 1) handlingen strider mod forældremyndighedensindehaverens rettigheder, uanset om de tilkommer personer, en institution eller en anden myndighed i fællesskab eller alene ifølge loven i den stat, hvor barnet havde bopæl umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen, og
- 2) rettighederne udøvedes på det tidspunkt, hvor barnet blev bortført eller blev tilbageholdt, eller de fortsat ville være udøvet, hvis den ulovlige handling ikke var foretaget.

Hvis et barn ulovligt er ført til Danmark eller ulovligt tilbageholdes i Danmark, er udgangspunktet efter det foreslåede stk. 3, at danske myndigheder ikke har kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed. Har barnet imidlertid haft bopæl i Danmark i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og der ikke inden for dette tidsrum er indgivet anmodning om tilbagegivelse af barnet, får danske myndigheder imidlertid – trods den ulovlige bortførelse eller tilbageholdelse – kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, jf. *stk. 3, nr. 1*. Det samme gælder, hvis en anmodning om tilbagegivelse af barnet er blevet afslået, jf. *stk. 3, nr. 2*.

For den omvendte situation – dvs. hvor et barn bosat i Danmark ulovligt føres til udlandet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet – foreslås det tilsvarende, at danske myndigheder som udgangspunkt bevarer deres kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, hvis barnet umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen havde bopæl i Danmark, jf. *stk. 1, nr. 2*. Det foreslås samtidig i *stk. 2*, at danske myndigheder dog mister kompetencen til at behandle en sag om forældremyndighed, hvis følgende betingelser er opfyldt:

Den første betingelse er, at barnet har haft bopæl i udlandet i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, jf. *stk. 2, nr. 1*.

Den anden betingelse er, at der inden for dette tidsrum ikke er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, som stadig er under behandling, jf. *stk. 2, nr. 2*.

Den tredje betingelse er, at barnet er faldet til i sine nye omgivelser, jf. *stk. 2, nr. 3*. Denne betingelse får navnlig selvstændig betydning i de tilfælde, hvor indehaveren af forældremyndigheden har indgivet en

anmodning om tilbagegivelse af barnet inden for et årsfristen, men hvor anmodningen er blevet afslået. Betingelsen om, at barnet skal være faldet til i sine nye omgivelser, for at danske myndigheder ikke længere har kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, giver mulighed for, at den pågældende myndighed – ud fra et skøn over, om barnet kan anses for at være faldet til i sine nye omgivelser – beslutter at udøve kompetence, selv om barnet har haft bopæl i udlandet i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden fik eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og selv om myndighederne i bopælslandet har afslået at tilbagegive barnet.

Med hensyn til, hvad der forstås ved ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse, henvises til beskrivelsen ovenfor og henvisningen dér til børnebortførelsesloven.

Det bemærkes, at der ikke er fuldstændig symmetri mellem kompetencerreglerne i tilfælde af ulovlig bortførelse m.v. til Danmark og ulovlig bortførelse m.v. fra Danmark til udlandet. Ved bortførelse *til* Danmark opnår danske myndigheder automatisk kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, hvis en anmodning om tilbagegivelse af barnet afslås ved en endelig dansk afgørelse. Ved bortførelse *fra* Danmark til udlandet mister danske myndigheder derimod ikke uden videre deres kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, hvis en anmodning om tilbagegivelse af barnet afslås ved en udenlandsk afgørelse. Det er som nævnt yderligere en betingelse, at barnet er faldet til i sine nye omgivelser.

Ud over de beskrevne hovedregler om kompetence på grundlag af barnets bopæl eller – hvis barnets bopæl ikke kendes – barnets ophold i Danmark samt de beskrevne særlige regler for situationer, hvor et barn ulovligt bortføres eller tilbageholdes, foreslås der to yderligere kompetencerregler: En sag om forældremyndighed skal kunne behandles i Danmark, hvis barnet opholder sig her i landet og som følge af uroligheder e.lign. er fordrevet fra sit hjemland, jf. *stk. 1, nr. 3*, eller hvis barnet opholder sig her i landet, og sagen er så hastende, at en afgørelse fra myndighederne i det land, hvor barnet har bopæl, ikke kan afventes, jf. *stk. 1, nr. 5*. Sidstnævnte bestemmelse medfører bl.a., at det præciseres, at Familiestyrelsen har kompetence til at træffe midlertidige afgørelser om forældremyndighed i bortførelsessager efter § 23 i lov om forældremyndighed og samvær, når blot barnet opholder sig i Danmark. Der henvises til udvalgets betænkning, afsnit 3.3.2.6.

De foreslåede bestemmelser er som nævnt i vidt omfang afstemt med kompetencerreglerne i konventi-

onen, således at det som udgangspunkt ikke vil gøre nogen forskel, om kompetencen til at behandle en sag om forældremyndighed skal afgøres efter retsplejelovens § 448 f eller efter konventionen. Det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, svarer således ganske til konventionens artikel 5, det foreslåede *stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2*, svarer ganske til artikel 7, litra b, for så vidt angår børnebortførelse fra Danmark, det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, svarer ganske til artikel 6, nr. 1, det foreslåede *stk. 1, nr. 4*, svarer ganske til artikel 6, stk. 2, og det foreslåede *stk. 1, nr. 5*, svarer ganske til artikel 11.

Der foreslås ikke nogen udtrykkelig bestemmelse svarende til artikel 7, litra a, om den situation, hvor forældremyndighedsindehaveren efterfølgende affinder sig med en ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse, men hvis forældremyndighedens indehaver har af fundet sig med, at barnet har bopæl i udlandet, må det foreslåede *stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2*, – også uden en udtrykkelig regel herom – forstås på den måde, at en sag om forældremyndighed ikke længere vil kunne behandles i Danmark.

Det foreslåede *stk. 3* adskiller sig til en vis grad fra artikel 7 for så vidt angår børnebortførelse til Danmark, idet danske myndigheder efter det foreslåede *stk. 3* kan opnå kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed efter lidt lempeligere betingelser end efter artikel 7. Det foreslåede *stk. 3* finder derfor ikke anvendelse, hvis et barn er bortført til Danmark fra en anden stat, der har tiltrådt konventionen, idet artikel 7 i så fald i stedet skal anvendes. Bestemmelsen i det foreslåede *stk. 3* vil derimod finde anvendelse, hvis et barn er bortført til Danmark fra en stat, der ikke har tiltrådt konventionen.

Det foreslåede *stk. 4* om, at reglerne i *stk. 1-3* kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat, svarer til den gældende regel i retsplejelovens § 448 c, *stk. 3*. Reglerne i *stk. 1-3* er allerede fraveget ved Den Nordiske Ægteskabskonvention og Europarådskonventionen af 1980, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.2.1. Derudover vil reglerne blive fraveget ved gennemførelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i dansk ret. De foreslåede kompetencebestemmelser finder således kun anvendelse i sager, i det omfang de ikke er omfattet af bestemmelser i disse konventioner.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.

Domstolenes stedlige kompetence i sager om forældremyndighed (§ 448 g)

Bestemmelsen angår domstolenes stedlige kompetence, dvs. spørgsmålet om for hvilken dansk domstol

en sag om forældremyndighed skal indbringes, forudsat at sagen kan behandles i Danmark efter kompetencerreglerne i den foreslåede § 448 f eller i Haagerbørnebortførelseskonventionen. Bestemmelsen erstatter for så vidt angår sager om forældremyndighed den gældende regel i retsplejelovens § 448 d, jf. også lovforslagets § 12, nr. 3.

Hovedreglen i forslaget er, at en sag om forældremyndighed skal indbringes for retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl, jf. *1. pkt.* Udtrykket ”bopæl” i *1. pkt.* skal forstås på samme måde som bopælsbegrebet i retsplejelovens § 235, *stk. 1 og 2*, jf. bemærkningerne til den foreslåede § 4. Hvis barnet ikke har bopæl her i landet, skal sagen efter *2. pkt.* som udgangspunkt indbringes for sagsøgtets hjemting, jf. retsplejelovens § 235. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i landet, skal sagen indbringes for sagsøgerens hjemting eller, hvis heller ikke sagsøgeren har hjemting her i landet, for Københavns Byret, jf. *3. pkt.*

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.

Til § 13

(lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser))

Den foreslåede § 18 a gennemfører Børnebortførelsesudvalgets forslag om at udpege et antal advokater, der er særligt egnede til at modtage beskikkelse i sager om tilbagegivelse til udlandet af børn, der er blevet bortført til Danmark, eller som ulovligt tilbageholdes her. Udpegningen foreslås dog udvidet til at omfatte alle sager, som børnebortførelsesloven gælder for, dvs. ud over sager om tilbagegivelse af børn også sager om fuldbyrdelse i Danmark af udenlandske afgørelser om forældremyndighed, om, hvor barnet skal bo, og om samvær, jf. lovens § 1.

Bestemmelsen vil give ministeren for familie- og forbrugeranliggender hjemmel til at udpege advokater, som fogedretten efter børnebortførelseslovens § 18, *stk. 2*, kan beskikke i sådanne sager. Ved udpegelsen anvendes følgende kriterier: indgående kendskab til familieret, procedureerfaring, beherskelse af et eller flere fremmedsprog samt dygtighed og engagement i virket som advokat. Det forudsættes, at de pågældende advokater udøver advokatvirksomhed i Danmark og ikke er fyldt 70 år. Ved udpegelsen skal der endvidere lægges vægt på geografisk spredning. Udpegelsen, der er personlig og uoverdragelig, gælder for 4 år, men med mulighed for genudpegelse.

Udpegelsen har alene vejledende betydning, men som udgangspunkt bør fogedretten ved beskikkelse efter § 18, stk. 2, af en advokat i en bortførelsessag vælge advokaten fra kredsen af udpegede advokater, medmindre den, der anmoder om tilbagegivelse af barnet, ønsker en anden advokat beskikket. Advokater, der er udpeget efter den foreslåede bestemmelse, har som udgangspunkt pligt til at lade sig beskikke i den enkelte sag, når fogedretten anmoder dem herom efter § 18, stk. 2. Samtidig bør fogedretten som udgangspunkt kun beskikke advokater med kontor i nærheden af den pågældende retskreds.

Udpegelse af advokater efter bestemmelsen vil tillige finde anvendelse ved beskikkelse af advokat i sager om at erklære udenlandske foranstaltninger eksigible efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionens artikel 26, jf. lovforslagets § 5, stk. 2.

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 4.3.

Til § 14

(lov om indgåelse og opløsning af ægteskab)

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 12 (retsplejeloven) skal alle sager om separation eller skilsmisse pr. 1. januar 2007 indledes i statsforvaltningerne. I lyset af dette indeholder den foreslåede nye bestemmelse i ægteskabslovens § 43 a, stk. 1, sammenholdt med lovforslagets § 12, nr. 2, (forslag til ændring af retsplejelovens § 448 c, stk. 1.) et forslag, der skal sikre sammenhængen mellem reglerne om international kompetence for domstolene og statsforvaltningerne i disse sager. Dette gennemføres ved, at der i ægteskabsloven indsættes en bestemmelse (den foreslåede nye § 43 a, stk. 1), hvorefter statsforvaltningerne kun kan behandle sager om separation eller skilsmisse, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 c, stk. 1 og 3, er opfyldt.

De gældende regler for statsamternes internationale kompetence til at behandle sager om separation eller skilsmisse findes i dag i § 5 i bekendtgørelse nr. 1202 af 8. december 2004, der er udarbejdet i overensstemmelse med retsplejelovens § 448 c, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan en sag om separation eller skilsmisse behandles i Danmark, hvis sagsøgte har bopæl i Danmark, hvis sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste 2 år eller tidligere har haft bopæl her, hvis begge parter har dansk statsborgerret og sagsøgte ikke modsætter sig sagsanlægget, hvis en af parterne har dansk statsborgerret, og det godtgøres, at den pågældende på grund af sin statsborgerret ikke vil

kunne få behandlet en sag om separation eller skilsmisse i det land, hvor den pågældende har bopæl, eller hvis der søges skilsmisse på grundlag af en dansk separation meddelt inden for de sidste fem år.

Efter lovens § 448 c, stk. 3, kan kompetencereglerne i § 448 c, stk. 1, fraviges ved overenskomst med fremmed stat. Dette er sket ved Den Nordiske Ægteskabskonvention. Den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 448 c, stk. 3, medfører, at statsforvaltningernes internationale kompetence ligeledes vil være reguleret af denne overenskomst og af eventuelle kommende overenskomster.

Forslaget indebærer, at det afgørende for danske myndigheders internationale kompetence i separations- og skilsmissesager er forholdene på tidspunktet for statsforvaltningens modtagelse af sagen. Den omstændighed, at forholdene ændres under statsforvaltningens behandling af en sag om separation eller skilsmisse, f.eks. at en af parterne flytter fra Danmark, medfører således ikke, at danske myndigheder mister kompetencen til at behandle sagen, hvis det ikke lykkes at finde en mindelig løsning på sagen, og statsforvaltningen derfor – efter anmodning fra en af parterne – indbringer sagen for retten, jf. lovens § 43. Tilsvarende princip følger for domstolenes vedkommende af retsplejelovens § 235, jf. § 348.

Indbringes sagen for retten, og finder retten, at der ved separations- eller skilsmissesagens begyndelse i statsforvaltningen ikke var international kompetence til at behandle den, vil retten kunne afvise sagen.

Som konsekvens af den foreslåede § 43 a, stk. 1, foreslås indledningen til retsplejelovens § 448 c, stk. 1, ændret, således at bestemmelsen regulerer, hvornår sag om separation, skilsmisse m.v. kan behandles i Danmark, jf. forslaget § 12, nr. 2, og til bemærkningerne hertil.

Afviser statsforvaltningen at behandle en sag om separation eller skilsmisse under henvisning til, at sagen ikke opfylder betingelserne i stk. 1, skal statsforvaltningen efter den foreslåede stk. 2 indbringe sagen for retten, hvis en af parterne anmoder herom. Hvis retten finder, at der er kompetence til at behandle sagen i Danmark, hjemvises sagen som udgangspunkt til fornyet behandling i statsforvaltningen.

Det bemærkes, at statsforvaltningen endvidere efter en konkret vurdering vil kunne afvise at behandle en sag, hvis der allerede verserer en sag om samme spørgsmål i et andet land, jf. om litispændens på forældremyndighedsområdet de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.2.1.

Til § 15

(ikrafttræden m.v.)

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2007 (stk. 1), bortset fra at enkelte bestemmelser foreslås sat i kraft allerede den 1. juli 2006 (stk. 2), og at ministeren for familie- og forbrugeranliggender bemyndiges til at fastsætte tidspunktet for lovens ikrafttræden i relation til de bestemmelser, der alene vedrører gennemførelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (stk. 3).

Efter *stk. 1* træder de foreslåede ændringer af reglerne i relation til statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (forslagets § 14) og i lov om forældremyndighed og samvær (lovforslagets § 7, nr. 2, 3 og 5) og de foreslåede ændringer af retsplejeloven (forslagets § 12) i kraft den 1. januar 2007. Dette skyldes, at disse ændringer i vidt omfang hænger sammen med kommunalreformen, jf. bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

I *stk. 2* foreslås det, at den foreslåede ændring af § 3 i lov om forældremyndighed og samvær (forslagets § 7, nr. 1) og den foreslåede § 18 a i børnebortførelsesloven (forslagets § 13) træder i kraft den 1. juli 2006. Dette skyldes, at der ikke er noget til hinder for at sætte disse bestemmelser i kraft hurtigst muligt, da de ikke hænger direkte sammen med hverken gennemførelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen eller med kommunalreformen.

Efter *stk. 3* bemyndiges ministeren for familie- og forbrugeranliggender til at fastsætte tidspunktet for ikrafttrædelsen af de bestemmelser, hvorved Haagerbørnebeskyttelseskonventionen gennemføres i dansk ret, dvs. §§ 1-6, § 7, nr. 4, samt §§ 8-11.

§ 5, stk. 2, 1.-2. pkt., om advokatbeskikkelse vil dog ikke kunne sættes i kraft før den 1. januar 2007. Dette skyldes, at bestemmelsen henviser til retsplejelovens § 325, som affattet ved § 1, nr. 9, i lov nr. 554 af 24. juni 2005, der først træder i kraft på dette tidspunkt. Endvidere vil den foreslåede bestemmelse i lov om social service § 58 c, jf. lovforslagets § 9, kun kunne finde anvendelse indtil den 1. januar 2007, mens den foreslåede bestemmelse i § lov om social service § 172 a, jf. lovforslagets § 10, først vil kunne sættes i kraft den 1. januar 2007. Der henvises til bemærkningerne til §§ 9-10.

Bemyndigelsen til at fastsætte tidspunktet for ikrafttrædelsen af de nævnte bestemmelser er nødvendig, fordi tidspunktet for Danmarks ratifikation af

konventionen ikke kendes ved fremsættelsen af dette lovforslag. Derfor kendes heller ikke tidspunktet for konventionens ikrafttræden i forhold til Danmark. Det er således muligt, at disse bestemmelser træder i kraft før den 1. januar 2007, hvis Danmark ratificerer konventionen, og denne træder i kraft i forhold til Danmark inden dette tidspunkt.

Konventionen trådte i kraft den 1. januar 2002. Herefter kan de stater, der som Danmark var medlemmer af Haagerkonferencen på tidspunktet for dens 18. samling, tilslutte sig konventionen, og for disse stater træder konventionen efter artikel 61, stk. 2, i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløb af en periode på tre måneder efter deponeringen af tilslutningsinstrumentet.

Efter konventionens artikel 53, stk. 1, finder konventionen kun anvendelse på foranstaltninger, der er truffet i en stat, efter at konventionen er trådt i kraft i forhold til den pågældende stat. Dette udbygges i stk. 2, der bestemmer, at konventionen i relation til reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse kun finder anvendelse på foranstaltninger, der er truffet, efter at konventionen er trådt i kraft både i den stat, hvor foranstaltningen er truffet, og i den stat, hvor foranstaltningen søges anerkendt og fuldbyrdet.

Spørgsmål om anerkendelse og fuldbyrdelse m.v. af afgørelser truffet før konventionens ikrafttræden er ikke reguleret af konventionen, men overladt til national ret. Anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om samvær og forældremyndighed truffet før ikrafttrædelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i forhold til de lande, der er involveret i den pågældende sag, er således reguleret af børnebortførelsesloven (lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v.) og den nordiske domslov. På det sociale område findes reguleringen i lov om udlevering til et andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsorg eller behandling.

Konventionen indeholder ikke overgangsbestemmelser i relation til lovvalgsreglerne i kapitel III. Lovvalgsreglen i artikel 15 (om den lov, der finder anvendelse på afgørelser om beskyttelsesforanstaltninger) vil dog naturligt følge overgangsreglen i artikel 53, stk. 1. Samme klare løsning gives imidlertid ikke i relation til lovvalgsreglerne om forældreansvar, der følger af loven (artikel 16-18). Konventionen tager således ikke stilling til, om et forældreansvar, der efter national ret er etableret inden konventionens ikrafttræden, fortsætter, selvom anvendelse af artikel 16, stk. 1, på ikrafttrædelsestidspunktet vil medføre en ændret placering af forældreansvaret. Ifølge den forklarende rapport til konventionen: "I sådanne situationer"

løses efter nationale regler. Det følger af dansk international privatret, at barnets domicillov afgør, hvem forældremyndigheden tilhører, når forældremyndigheden følger af loven. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.3.2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 3.6.1.

Til § 16

(Grønland og Færøerne)

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Haag-96 udvalget har anbefalet, at Danmark benytter muligheden i artikel 59 for ved ratifikationen at tage forbehold for konventionens anvendelse for Grønland og Færøerne. Der henvises til de almin-

delige bemærkninger, pkt. 3.6.4. Baggrunden for dette er, at den grønlandske og færøske lovgivning indenfor konventionens anvendelsesområde på mange punkter er forskellig fra den danske lovgivning. For eksempel gælder hverken værgemålsloven, lov om forældremyndighed og samvær, børnebortførelsesloven, lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område eller retsplejeloven på Grønland eller Færøerne.

Bestemmelsen giver dog mulighed for ved kongelig anordning at sætte loven i kraft helt eller delvist for Færøerne og Grønland, bortset fra §§ 9-11 om ændringerne af lovene om social service, af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og af retsplejeloven, da disse love ikke gælder for Færøerne og Grønland og heller ikke vil kunne sættes i kraft der.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 3. Har forældrene fælles forældremyndighed, og er de uenige om, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene, skal begge give samtykke til, at barnet forlader landet.

§ 5. Forældre, der ikke er gift med hinanden, har fælles forældremyndighed, hvis de efter børnelovens § 2, stk. 1, § 14, stk. 1 eller 3, eller § 19, jf. § 14, stk. 1 eller 3, har afgivet erklæring om, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet.

Stk. 2. Afgives der ikke erklæring som nævnt i stk. 1, har moderen forældremyndigheden alene, medmindre forældrene har indgået aftale om fælles forældremyndighed efter § 6.

Kapitel 7

Internationale aftaler

§ 32. Regeringen kan indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk rets og fremmed rets regler om forældremyndighed og samvær. Overenskomsten finder anvendelse her i landet efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om forholdet mellem danske og andre nordiske landes regler om forældremyndighed og samvær.

Lovforslaget

§ 7

§ 7. I lov om forældremyndighed og samvær, jf. lov nr. 387 af 14. juni 1995, som bl.a. ændret ved § 2 i lov nr. 461 af 7. juni 2001 og senest ved § 1 i lov nr. 525 af 24. juni 2005 og § 25 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 indsættes efter »landet«: », eller til at barnets ophold i udlandet forlænges ud over det aftalte, forudsatte eller fastsatte«.

2. I § 5 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
»Stk. 2. Erklæring som nævnt i stk. 1 etablerer dog ikke fælles forældremyndighed, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 f for her i landet at behandle spørgsmålet om forældremyndighed ikke er opfyldt.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

3. Overskriften til *kapitel 7* affattes således: »Internationale aftaler og international kompetence«.

4. I § 32 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen).«

Gældende formulering

Lovforslaget

5. Efter § 32 indsættes:

»§ 32 a. Statsforvaltningen kan behandle en sag om forældremyndighed, samvær m.v., hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 f er opfyldt.

Stk. 2. Statsforvaltningens afvisning af at behandle en sag om forældremyndighed efter § 9, stk. 2, eller §§ 12-14, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, kan efter anmodning fra en af parterne indbringes for retten.«

§ 8

§ 8. I værgemålsloven, jf. lov nr. 388 af 14. juni 1995, som ændret ved § 15 i lov nr. 542 af 24. juni 2005 og § 8 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 51 indsættes som stk. 3:

»*Stk. 3.* Justitsministeren kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen).«

§ 51. Regeringen kan indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk og fremmed rets regler om umyndighed og værgemål. Overenskomsten finder anvendelse her i landet efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om forholdet mellem danske og andre nordiske landes regler om umyndighed og værgemål.

§ 9

§ 9. I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1187 af 7. december 2005, foretages følgende ændring:

1. Efter § 58 b indsættes:

»§ 58 c. Socialministeren kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen). Ministeren kan endvidere fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling for foranstaltninger, der er truffet med henvisning til konventionen.«

*Gældende formulering**Lovforslaget***§ 10**

§ 10. I lov nr. 573 af 24. juni 2005 om social service foretages følgende ændring:

1. Efter § 172 indsættes:

»Kapitel 30 a

Bemyndigelser m.v.

§ 172. a. Socialministeren kan fastsætte regler om behandling af sager efter denne lov, der er omfattet af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen). Ministeren kan endvidere fastsætte regler om kommunernes adgang til at opkræve betaling for foranstaltninger, der er truffet med henvisning til konventionen.«

§ 11

§ 11. I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 847 af 8. september 2005, som senest ændret ved lov nr. 1418 af 21. december 2005, foretages følgende ændring:

1. Efter § 64 indsættes:

»§ 65. De afgørelser, som kommunen træffer efter reglerne i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fyldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), kan indbringes for de sociale nævn. Klagerne behandles efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Ankestyrelsen kan behandle afgørelser efter reglerne i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældresvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), i sager, hvor børn- og unge-udvalgets afgørelse er indbragt for Ankestyrelsen.

Stk. 3. Personer og myndigheder, som har en retlig interesse i sagen, kan klage over afgørelsen.«

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 12

§ 12. I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 910 af 27. september 2005, som bl.a. ændret ved § 3 i lov nr. 525 af 24. juni 2005 og senest lov nr. 1399 af 21. december 2005, foretages følgende ændringer:

§ 448 a. Sager om separation eller skilsmisse og sager om forældremyndighed indbringes for retten af statsforvaltningen, jf. dog § 456, stk. 1.

Stk. 2. Sagen anses for indbragt for retten, når retten har modtaget anmodning om det fra statsforvaltningen.

Stk. 3. Den, der først har anmodet om, at sagen indbringes for retten anses som sagsøger. Ved samtidig anmodning om indbringelse for retten anses den part, der indgav anmodning om separation eller skilsmisse, jf. § 37 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, eller om afgørelse om forældremyndighed, jf. § 28 i lov om forældremyndighed og samvær, som sagsøger. Blev også anmodning som nævnt i 2. pkt. indgivet samtidig af begge parter, bestemmer statsforvaltningen, hvem der skal anses som sagsøger.

§ 448 c. Sag om ægteskab eller forældremyndighed kan indbringes for retten her i riget, såfremt

- 1) sagsøgte har bopæl her,
- 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her,
- 3) sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at han på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor han har bopæl,
- 4) begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig sagsanlæg ved dansk domstol, eller
- 5) skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de sidste fem år.

Stk. 2. Sag om et ægteskabs omstødelse eller beståen kan anlægges her i riget, når ægteskabet er indgået her.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

1. I § 448 a, stk. 3, indsættes efter 3. pkt.: »Statsforvaltningens afgørelse efter 3. pkt. kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.«

2. I § 448 c, stk. 1, ændres »eller forældremyndighed kan indbringes for retten« til: »kan behandles«.

Gældende formulering

§ 448 d. Sag anlægges ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 2. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting.

Stk. 3. Har ingen af parterne hjemting her i riget, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer.

Lovforslaget

3. I § 448 d, stk. 1, indsættes efter »Sag«: »om ægteskab«.

4. Efter § 448 e indsættes:

»§ 448 f. Sag om forældremyndighed kan behandles her i riget, såfremt

- 1) barnet har bopæl her,
- 2) barnet ulovligt er ført til udlandet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet, og barnet umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen havde bopæl her,
- 3) barnet opholder sig her og som følge af uroligheder eller lignende er fordrevet fra sit hjemland,
- 4) barnet opholder sig her, og barnets bopæl ikke kendes, eller
- 5) barnet opholder sig her, og sagen er så hastende, at en afgørelse fra myndighederne i det land, hvor barnet har bopæl, ikke kan afventes.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, finder ikke anvendelse, hvis

- 1) barnet har haft bopæl i udlandet i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl,
- 2) der inden for dette tidsrum ikke er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, som stadig er under behandling, og
- 3) barnet er faldet til i sine nye omgivelser.

Stk. 3. Stk. 1, nr. 1 og 4, finder ikke anvendelse, hvis barnet ulovligt er ført her til landet eller ulovligt tilbageholdes her, medmindre

- 1) barnet har haft bopæl her i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og der ikke inden for dette tidsrum er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, eller

*Gældende formulering**Lovforslaget*

- 2) en anmodning om tilbagegivelse af barnet er blevet afslået.

Stk. 4. Stk. 1-3 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

§ 448 g. Sag om forældremyndighed indbringes for retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgtens hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting eller, hvis sagsøgeren ikke har hjemting her i riget, for Københavns Byret.«

§ 13

§ 13. I lov nr. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), som ændret ved § 1 i lov nr. 387 af 28. maj 2003, foretages følgende ændring:

1. Efter § 18 indsættes:

»§ 18 a. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender udpeger efter ansøgning et antal advokater, som må anses som særligt egnede til beskikkelse i sager efter § 18, stk. 2.«

§ 14

§ 14. I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovebkendtgørelse nr. 147 af 9. marts 1999, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 525 af 24. juni 2005 og § 29 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. Efter § 43 indsættes:

»International kompetence

§ 43 a. Statsforvaltningen kan behandle en ansøgning om separation eller skilsmisse, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 c, stk. 1 og 3, er opfyldt.

Stk. 2. Statsforvaltningens afvisning af at behandle en sag om separation eller skilsmisse, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, kan efter anmodning fra en af parterne indbringes for retten.«

F. t. l. om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Til lovforslag nr. L 148. Skriftlig fremsættelse (26. januar 2006)

Ministeren for familie- og forbrugeranliggender (Lars Barfoed):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om-Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

(Lovforslag nr. L 148).

Med lovforslaget bliver Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) inkorporeret i dansk ret. Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1467 fra Haag 96-udvalget.

Konventionen har til formål at forbedre beskyttelsen af børn i internationale sammenhænge. Konventionen sikrer, at afgørelser om bl.a. forældremyndighed, samvær, værgemål og anbringelse af børn udenfor hjemmet normalt altid træffes af myndighederne i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Barnets bedste skal altid være det overordnede hensyn.

Samtidig etablerer konventionen et effektivt samarbejde om konkrete sager mellem myndighederne i de enkelte konventionsstater, og den sikrer, at afgørelser fra en konventionsstat kan

anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige konventionsstater.

Ved inkorporeringen bliver konventionen en del af dansk ret, og dens bestemmelser vil være direkte anvendelige ved behandling af sager, der er omfattet af konventionen.

Det foreslås samtidig, at retsplejelovens regler om international kompetence i sager om forældremyndighed ændres, således at de stemmer overens med udgangspunktet i konventionen om, at afgørelser vedrørende barnet træffes der, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Herved undgås, at der eksisterer forskellige internationale kompetenceregler, afhængig af om barnet bor i en konventionsstat eller i en ikke-konventionsstat. Endvidere foreslås reglerne om domstolenes stedlige kompetence ændret, således at de tager udgangspunkt i barnets bopæl.

Endelig indeholder lovforslaget en række bestemmelser af proceduremæssig karakter, der er nødvendige for inkorporeringen af konventionen, og det indeholder en række konsekvensændringer af reglerne om statsforvaltningernes internationale kompetence i sager om separation, skilsmisse og forældremyndighed i lyset af kommunalreformen på det familieretlige område.

Med disse bemærkninger indstiller jeg lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.